

Hatályos 2025/2026.
tanévtől (2025. év
szeptemberétől) -
Szakfelelős: Dr. Balla
Péter egyetemi tanár,
rektorhelyettes,
tanszékvezető

Tantár gykód	Felelős szervezeti egység	Tantárgy megnevezé se	Tantárgy típusa/ besorolás a ¹	Előtenul mányi feltétel	Tantárgy felelős	Aján lott félév	Számon kérési forma ²	Heti óras zám (elm.)	Heti óras zám (gya k.)	Kre dit (el m.)	Kre dit (gy ak.)	Heti órasz ám össz esen	Félév es órasz ám össz esen	Kredi t össz esen	Tantár gyak száma	A teológi a művelé séhez szüksé ges nyelvek	A Biblia tanulmányo zásához szakmai tanegysége k	A teológiai ismeretek rendszer zéséhez kapcsolódó szakmai tanegységek	A teológia gyakorlat i alkalmaz ásához kapcsolódó szakmai tanegységek	Értelmi ségi, nem szakma i tanegységek (szaba don választ ható)	Szabad on választ ható szakma i tanegységek (kötele zően választ ható)	A gyakor lati képzé shez tartozó összef üggő szakm ai gyakor lat	Szahn yelvi képzés s tantár gyai	Szakkolg ozathoz rendel tantárgya k
1. FÉLÉV																								
HT ÓSZB0 10	Ószövetségi Tanszék	Héber nyelv 1	kötelező	-	Dr. Egeresi László Sándor	1.	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		4		4	4	48	4	1	4								
HT ÚSZB0 30	Újszövetségi Tanszék	Görög nyelv 1	kötelező	-	Dr. Balla Péter	1.	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		4		4	4	48	4	1	4								
HT BTHB0 50	Bibliai Teológiai és Vallástörténe ti Tanszék	Bibliaismeret 1	kötelező	-	Dr. Pecsuk Ottó	1.	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT DOER0 10	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Hitvallásism eret 1	kötelező	-	Dr. Szabó István	1.	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT DOER0 12	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Teológiai enciklopédia	kötelező	-	Dr. Szabó István	1.	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT FILR03 0	Filozófia Tanszék	Bevezetés a filozófiába	kötelező	-	Dr. Pethő Sándor	1	vizsga (kollokvi um)	1		1		1	12	1	1			1						
HT GYKG0 67	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Ekkleziasztki a	kötelező	-	Dr. Pap Ferenc	1	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT HIMG0 68	Himnológiai Tanszék	Egyházi ének és zenetörténet 1	kötelező	-	Dr. Papp Anette	1	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					

HT GYKG0 65	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Beszédtechnika 1	kötelező	-	Dr. Kendeffy Gábor	1	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT BTHB0 64	Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék	Proszeminárium	kötelező	-	Dr. Pecsuk Ottó	1	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1		2							
HT GYKG1 01	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 1.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	1	aláírás		2		0	2	24	0	1				0					
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr.Balla Péter	1	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1						2			
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			1	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			1	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
Összesen								9	22	9	20	31	372	29	14	8	4	5	6	4	2	0	0	0
2. FÉLÉV																								
HT ŐSZB0 11	Ószövetségi Tanszék	Héber nyelv 2	kötelező	HT ŐSZB010	Dr. Egeresi László Sándor	2	évközi jegy (gyakorlati jegy)		4		4	4	48	4	1	4								
HT ÚSZB0 31	Újszövetségi Tanszék	Görög nyelv 2	kötelező	HT ÚSZB030	Dr. Balla Péter	2	évközi jegy (gyakorlati jegy)		4		4	4	48	4	1	4								
HT BTHB0 51	Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék	Bibliaismeret 2	kötelező	-	Dr. Pecsuk Ottó	2	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1		2							
HT DOER0 11	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Hitvallásismeret 2	kötelező	HT DOER010	Dr. Szabó István	2	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT DOER0 13	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Dogmatika prolegomena	kötelező	HT DOER010	Dr. Szabó István	2	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT FILR03 1	Filozófia Tanszék	Filozófiatörténet 1	kötelező	-	Dr. Kendeffy Gábor	2	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						

HT GYKG0 37	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Homiletika I	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	2	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT HIMG0 69	Himnológiai Tanszék	Egyházi ének és zenetörténet 2	kötelező	-	Dr. Papp Anette	2	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT GYKG0 66	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Beszédtechn ika 2	kötelező	-	Dr. Papp Anette	2	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT GYKG0 69	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Retorika	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	2	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT GYKG1 02	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 2.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	2	aláírás		2		0	2	24	0	1				0					
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Czentnár Simon	2	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			2	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			2	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
Összesen								12	20	12	18	32	384	30	14	8	2	6	8	4	2	0	0	0
3. FÉLÉV																								
HT ÓSZB0 12	Ószövetségi Tanszék	Héber nyelv 3	kötelező	HT ÓSZB011	Dr. Egeresi László Sándor	3	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1	2								
HT ÚSZB0 32	Újszövetségi Tanszék	Görög nyelv 3	kötelező	HT ÚSZB031	Dr. Balla Péter	3	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1	2								
HT ÓSZB0 14	Ószövetségi Tanszék	Ószövetségi bevezetés 1	kötelező	-	Dr. Karasszo n István	3	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÚSZB0 34	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi bevezetés 1	kötelező	-	Dr. Pap Ferenc	3	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT BTHB0 54	Bibliai Teológiai és Vallástörténe ti Tanszék	Bibliai kortörténet 1	kötelező	HT BTHB050	Dr. Hanula Gergely	3	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT DOER0 14	Rendszeres Teológia és	Dogmatörtén et 1	kötelező	HT DOER013	Dr. Szabó István	3	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						

[illegible]

HT ŐSZB0 13	Őszövetségi Tanszék	Héber nyelv 4	kötelező	HT ŐSZB012	Dr. Egeresi László Sándor	4	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1	2								
HT ÚSZB0 33	Újszövetségi Tanszék	Görög nyelv 4	kötelező	HT ÚSZB032	Dr. Balla Péter	4	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1	2								
HT ŐSZB0 15	Őszövetségi Tanszék	Őszövetségi bevezetés 2	kötelező	-	Dr. Karasszo n István	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÚSZB0 35	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi bevezetés 2	kötelező	-	Dr. Pap Ferenc	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT BTHB0 55	Bibliai Teológiai és Vallástörténe ti Tanszék	Bibliai kortörténet 2	kötelező	HT BTHB051	Dr. Hanula Gergely	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT DOER0 20	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Dogmatörtén et 2	kötelező	HT DOER014	Dr. Szabó István	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR0 51	Egyháztörtén eti Tanszék	Egyetemes egyháztörtén et 2	kötelező	HT ETRR050	Földváryn é Dr. Kiss Réka	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR0 54	Egyháztörtén eti Tanszék	Magyar egyháztörtén et 1	kötelező	-	Földváryn é Dr. Kiss Réka	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT GYKG0 35	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Homiletika III	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT VPPG0 40	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Katechetika	kötelező	HT BTHB051	Dr. Lányi Gábor János	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT HIMG0 71	Himnológiai Tanszék	Egyházi ének és zenetörténet 4	kötelező	-	Dr. Papp Anette	4	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT LSVL0 11	Filozófia Tanszék	Latin nyelv 2	kötelező	HT LSVL010	Dr. Kendeffy Gábor	4	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1	2								
HT GYKG0 13	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Homiletikai gyakorlat 2	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	4	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT GYKG1 04	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 4.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	4	aláírás		2		0	2	24	0	1				0					

		Szeminárium	kötelezően választható	-	Földváryn é Dr. Kiss Réka	4	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			4	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
Összesen								18	14	18	12	32	384	30	16	6	6	6	8	2	2	0	0	0
5. FÉLÉV																								
HT ŐSZB016	Őszövetségi Tanszék	Őszövetségi írásmagyarázat 1	kötelező	HT ŐSZB010	Dr. Karasszon István	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÚSZB036	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi írásmagyarázat 1	kötelező	HT ÚSZB030	Dr. Balla Péter	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1		2							
HT BTHB130	Bibliai Teológiai és Vallástörténeti Tanszék	Összehasonlító vallástörténet	kötelező	-	Dr. Hanula Gergely	5	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		2	2	24	2	1		2							
HT DOER016	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Dogmatika 1	kötelező	HT DOER020	Dr. Szabó István	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT FILR035	Filozófia Tanszék	Vallásfilozófia	kötelező	HT FILR031	Dr. Pethő Sándor	5	vizsga (kollokvium)	3		3		3	36	3	1			3						
HT ETRR052	Egyháztörténeti Tanszék	Egyetemes egyháztörténet 3	kötelező	HT ETRR051	Földváryn é Dr. Kiss Réka	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR055	Egyháztörténeti Tanszék	Magyar egyháztörténet 2	kötelező	HT ETRR054	Földváryn é Dr. Kiss Réka	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR111	Egyháztörténeti Tanszék	Egyházszociológia	kötelező	-	Földváryn é Dr. Kiss Réka	5	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		3	2	24	3	1			3						
HT VPPG046	Valláspedagógiai és Pásztorálpszichológiai Tanszék	Vallásdidaktika 1	kötelező	HT BTHB051	Dr. Czéntnár Simon	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT HIMG072	Himnológiai Tanszék	Egyházi ének és zenetörténet 5	kötelező	-	Dr. Papp Anette	5	vizsga (kollokvium)	2		2		2	24	2	1			2						
HT LSVL	Idegen Nyelvi Lektorátus	Egyház szaknyelv 1	kötelezően választható	-	Szelényi Judit	5	évközi jegy (gyakorlati jegy)		2		3	2	24	3	1						3			

HT GYKG0 14	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Homiletikai gyakorlat 3	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	5	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT GYKG1 05	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 5.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	5	aláírás		2		0	2	24	0	1				0					
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Hanula Gergely	5	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Lányi Gábor János	5	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
Összesen								17	14	17	14	31	372	31	15	0	6	12	6	0	4	0	3	0
6. FÉLÉV																								
HT ETRR0 05	Egyháztörtén eti Tanszék	Magyar egyháztörtén et szigorlat	kötelező	HT ETRR056	Földváryn é Dr. Kiss Réka	6	szigorlat	0		0		0	0	0	0									
HT ETRR0 06	Egyháztörtén eti Tanszék	Egyetemes egyháztörtén et szigorlat	kötelező	HT ETRR053	Földváryn é Dr. Kiss Réka	6	szigorlat	0		0		0	0	0	0									
HT ŐSZB0 17	Őszövetségi Tanszék	Őszövetségi írásmagyará zat 2	kötelező	HT ŐSZB001	Dr. Karasszo n István	6	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÚSZB0 37	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi írásmagyará zat 2	kötelező	HT ÚSZB002	Dr. Balla Péter	6	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT DOER0 17	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Dogmatika 2	kötelező	HT DOER016	Dr. Szabó István	6	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR0 53	Egyháztörtén eti Tanszék	Egyetemes egyháztörtén et 4	kötelező	HT ETRR052	Földváryn é Dr. Kiss Réka	6	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR0 56	Egyháztörtén eti Tanszék	Magyar egyháztörtén et 3	kötelező	HT ETRR055	Földváryn é Dr. Kiss Réka	6	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT VPPG0 47	Valláspedag ógiai és Pásztorálsz ichológiai Tanszék	Vallásdidakti ka 2	kötelező	HT VPPG046	Dr. Czentnár Simon	6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT GYKG1 11	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Diakónika	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	6	vizsga (kollokvi um)	2		3		2	24	3	1				3					
HT GYKG1 33	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Missziológia - Apologetika	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		3	2	24	3	1				3					

HT LSVL	Idegen Nyelvi Lektorátus	Egyházi szaknyelv 2	kötelezően választható	-	Szelényi Judit	6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		3	2	24	3	1							3		
HT GYKG0 15	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Homiletikai gyakorlat 4	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1			2						
HT VPPG0 65	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Iskolai hitoktatási gyakorlat	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1			2						
HT GYKG1 06	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 6.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	6	aláírás		2		0	2	24	0	1			0						
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Kendeffy Gábor	6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
		Értelmiségi kínálatból	szabadon választható			6	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
Összesen								12	18	13	18	30	360	31	15	0	4	6	12	4	2	0	3	0
7. FÉLÉV																								
HT ÚSZA0 02	Újszövetségi Tanszék	Exegetikai alapdolgozat 2 (Úsz)	kötelező	HT ÚSZB036	Dr. Balla Péter	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	0	3	1		3							
HT ÓSZB0 18	Ószövetségi Tanszék	Ószövetségi írásmagyará zat 3	kötelező	HT ÓSZB001	Dr. Karasszo n István	7	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÚSZB0 38	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi írásmagyará zat 3	kötelező	HT ÚSZB002	Dr. Balla Péter	7	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT GYKG0 20	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Liturgika 1	kötelező	-	Dr. Pap Ferenc	7	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT VPPG0 43	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Poimenika	kötelező	HT BTHB051	Dr. Czentnár Simon	7	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT VPPG0 72	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz	Gyülekezeti gyakorlat	kötelező	-	Dr. Pap Ferenc	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		4	0	0	4	1					4				

	ichológiai Tanszék																							
HT GYKG0 23	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Gyülekezeté pítési blokk	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		4	0	96	4	1						4			
HT VPPG0 71	Valláspedag ógiai és Pásztorálp sichológiai Tanszék	Katechetikai gyakorlat	kötelező	-	Dr. Lányi Gábor János	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		4	0	96	4	1						4			
HT GYKG0 70	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Kazuális hospitálás	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		4	0	0	4	1						4			
HT GYKG0 38	Gyakorlati Teológiai Tanszék	2 hetes intézményi diakóniai gyakorlat	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	0	3	1						3			
HT GYKG1 07	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 7.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	7	aláírás		2		0	2	24	0	1			0						
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Literáty Zoltán	7	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
Összesen szakmai gyakorlat nélkül ⁵								8	4	8	5	12	144	13	7	0	7	0	4	0	0	19	0	0
Összesen								8	4	8	24	12	336	32	12	0	7	0	4	0	2	19	0	0
8. FÉLÉV																								
HT BTHB 061	Bibliai Teológiai és Vallástörténe ti Tanszék	Ókori vallástörténe t	kötelező	-	Dr. Hanula Gergely	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÓSZB0 01	Ószövetségi Tanszék	Exegetikai alapdolgozat 1 (Ósz)	kötelező	HT ÓSZB016	Dr. Karasszo n István	8	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	0	3	1		3							
HT ÓSZB0 19	Ószövetségi Tanszék	Ószövetségi írásmagyará zat 4	kötelező	HT ÓSZB001	Dr. Karasszo n István	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT ÚSZB0 39	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi írásmagyará zat 4	kötelező	HT ÚSZB002	Dr. Balla Péter	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							
HT BTHB1 38	Bibliai Teológiai és Vallástörténe ti Tanszék	Izrael vallástörténe te	kötelező	-	Dr. Hanula Gergely	8	vizsga (kollokvi um)	2		3		2	24	3	1		3							

HT DOER0 18	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Etika 1	kötelező	HT DOER017	Dr. Szabó István	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT ETRR0 59	Egyháztörtén eti Tanszék	Egyházjog 1	kötelező	-	Földváryn é Dr. Kiss Réka	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1			2						
HT GYKG0 21	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Liturgika 2	kötelező	HT GYKG020	Dr. Pap Ferenc	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT VPPG0 44	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Pásztorálpsz ichológia	kötelező	-	Dr. Czentnár Simon	8	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1				2					
HT GYKG0 16	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Homiletikai gyakorlat 5	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	8	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1				2					
HT SPCS0 04	Hittudományi Kar	Szakdolgoza t 1	kötelező	-	Dr. Balla Péter	8	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		1	0	0	1	1							1		
HT LSVL	Idegen Nyelvi Lektorátus	Egyházi szaknyelv 3	kötelezően választható	-	Szelényi Judit	8	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		3	2	24	3	1						3			
HT GYKG1 08	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 8.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	8	aláírás		2		0	2	24	0	1				0					
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Papp Anette	8	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Pecsuk Ottó	8	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
Összesen								16	10	17	13	26	312	30	15	0	12	4	6	0	4	0	3	1
9. FÉLÉV																								
HT DOER0 01	Rendszeres Teológia és Ökumenika Tanszék	Rendszeres teológiai szigorlat (hitvallásism eret, dogmatörtén et, dogmatika, etika)	kötelező	HT DOER011	Dr. Szabó István	9	szigorlat	0		0		0	0	0	0									
HT BTHB0 60	Bibliai Teológiai és	Teológiai hermeneutik a	kötelező	-	Dr. Fabiny Tibor	9	vizsga (kollokvi um)	2		2		2	24	2	1		2							

[illegible]

[illegible]

HT GYKG1 10	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Felkészülés a lelkipásztori szolgálatra 10.	kritériumtan tárgy	-	Dr. Literáty Zoltán	10	aláírás		2		0	2	24	0	1				0					
		Szeminárium	kötelezően választható	-	Dr. Pethő Sándor	10	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1					2				
HT 699		Testnevelés	kötelező	-	Dr. König- Görögh Dóra	10	aláírás		2		0	2	24	0	1									
Összesen szakmai gyakorlat nélkül ⁵								6	14	6	21	20	240	27	12	0	10	3	3	0	2	0	0	10
Összesen								6	14	6	22	20	240	28	12	0	10	3	3	0	2	0	0	10
11. FÉLÉV																								
HT ÓSZB1 36	Ószövetségi Tanszék	Ószövetségi gyakorlati exegézis	kötelező	HT ÓSZB001	Dr. Karasszo n István	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1		2							
HT GYKG0 27	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Lelkipásztori (szakmai) gyakorlat 1	kötelező	-	Dr. Szabó István	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		6	0	0	6	1						6			
HT VPPG0 48	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Hitoktatási gyakorlat	kötelező	-	Dr. Péntek Dániel Gábor	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		4	0	96	4	1						4			
HT VPPG0 152	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Hitéletre nevelés blokk	kötelező	-	Dr. Péntek Dániel Gábor	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	72	3	1						3			
HT VPPG0 67	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Ifjúsági munka	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		4	0	0	4	1						4			
HT VPPG0 68	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Ifjúsági- és felnőtt oktatási blokk	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	0	3	1						3			
HT VPPG0 69	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Nyári tábor	kötelező	-	Dr. Papp Anette	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		5	0	0	5	1						5			

HT GYKG0 80	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Missziói gyakorlat	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	11	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	24	3	1						3		
Összesen szakmai gyakorlat nélkül ⁵								0	2	0	2	2	24	2	1	0	2	0	0	0	0	0	0
Összesen								0	2	0	30	2	216	30	8	0	2	0	0	0	0	28	0
12. FÉLÉV																							
HT ÚSZB1 37	Újszövetségi Tanszék	Újszövetségi gyakorlati exegézis	kötelező	HT ÚSZB002	Dr. Balla Péter	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		2		2	2	24	2	1		2						
HT GYKG0 26	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Vizsgaistenti sztelet	kötelező	-	Dr. Hős Csaba	12	szigorlat			0		0	0	0	0								
HT GYKG0 01	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Gyakorlati teol.szigorlat (homiletika, liturgika, poimenika, vall.didaktika)	kötelező	HT GYKG033	Dr. Kocsev Miklós	12	szigorlat			0		0	0	0	0								
HT GYKG0 71	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Gyülekezeti diakóniai gyakorlat	kötelező	-	Dr. Literáty Zoltán	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	0	3	1						3		
HT GYKG0 39	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Lelkipásztori (szakmai) gyakorlat 2.	kötelező	-	Dr. Szabó István	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		6	0	0	6	1						6		
HT GYKG0 40	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Igehirdetési gyakorlat	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	72	3	1						3		
HT GYKG0 25	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Igehirdetési blokk	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	72	3	1						3		
HT VPPG0 151	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Gyülekezeti lelkigondozó i gyakorlat	kötelező	-	Dr. Hős Csaba	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	72	3	1						3		
HT VPPG0 51	Valláspedag ógiai és Pásztorálpsz ichológiai Tanszék	Lelkigondoz ói blokk	kötelező	-	Dr. Lányi Gábor János	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	72	3	1						3		
HT GYKG0 73	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Egyházi adminisztrác ió	kötelező	-	Dr. Kocsev Miklós	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		3	0	0	3	1						3		

HT GYKG0 30	Gyakorlati Teológiai Tanszék	Legáció	kötelező		Dr. Balla Péter	12	évközi jegy (gyakorla ti jegy)		0		0	0	0	4	1				4					
	Hittudományi Kar	Záróvizsga	kötelező	-	Dr. Balla Péter	12			0		0	0	0	0	0									
Összesen szakmai gyakorlat nélkül ⁵								0	2	0	2	2	24	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	
Összesen								0	2	0	26	2	312	30	9	0	2	0	4	0	0	24	0	0
ÖSSZESEN szakmai gyakorlat nélkül										132	152	276	3312	284	141	28	71	54	63	18	24	43	12	15
ÖSSZESEN										132	224	276	3984	360	160	28	71	54	67	18	24	71	12	15
Féléves átlagos tanóraszám								276																
Féléves átlagos óraszám szakmai gyakorlattal együtt								332																

Teljesítendő kreditek / tantárgyak / tanórak száma: a szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek	Teljesítendő kreditek száma				Teljesítendő tantárgyak száma				Teljesítendő tanórak száma (féléves)				Teljesítendő tanórak száma (heti)			
A szakterületek elvégzésének jellege (K / KV / SZV)	K	KV	SZ V	Ö.	K	K V	SZ V	Ö.	K	KV	SZV	Ö.	K	KV	SZ V	Ö.
A teológia műveléséhez szükséges nyelvi tanegységek. ⁴	28	0	0	28	1 0	0	0	10	33 6	0	0	336	28	0	0	28
A Biblia tanulmányozásához kapcsolódó szakmai tanegységek	71	0	0	71	3 4	0	0	34	76 8	0	0	768	64	0	0	64
A teológiai ismeretek rendszerezéséhez kapcsolódó szakmai tanegységek	54	0	0	54	2 6	0	0	26	62 4	0	0	624	52	0	0	52
A teológia gyakorlati alkalmazásához kapcsolódó szakmai tanegységek	67	0	0	67	4 2	0	0	42	96 0	0	0	960	80	0	0	80
Értelmiségi, nem szakmai tanegységek	0	0	18	18	0	0	9	9	0	0	216	216	0	0	18	18
Szabadon választható szakmai tanegységek	0	24	0	24	0	12	0	12	0	288	0	288	0	24	0	24
Szakterületi rendelt tantárgyak	15	0	0	15	3	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Testnevelés és	0	0	0	0	1	0	0	1	24	0	0	24	2	0	0	2
Szaknyelvi képzés tantárgyai	0	12	0	12	0	4	0	4	0	96	0	96	0	8	0	8
Összesen szakmai gyakorlat nélkül	23 5	36	18	28 9	1 1 6	16	9	14 1	2 71 2	384	216	3 312	226	32	18	276

Intézményen kívüli összefüggő gyakorlati képzés (szakmai gyakorlat)	71	0	0	71	19	0	0	19	672	0	0	672	0	0	0	0
A képzésen összesen ⁶	306	36	18	360	135	16	9	160	3384	384	216	3984	226	32	18	276

Nemzetközi hallgatói mobilitásra javasolt félévek (mobilitási ablak):*	Félév(e k)
Külföldi résztanulmányok folytatására javasolt félév(ek):	8
Külföldi szakmai gyakorlatra javasolt félév(ek):	8
Külföldi szakdolgozatírássra javasolt félév(ek):	8

*Az Egyetem képzéseinek a külföldi részképzés elősegítése érdekében a tantervbe épített, nemzetközi hallgatói mobilitásra felhasználható időszak (a továbbiakban: mobilitási ablak) áll rendelkezésre. A mobilitási ablak biztosításának célja, hogy a hallgató tanulmányi idejének meghosszabbodása nélkül vehessen részt nemzetközi mobilitásban.

A mobilitási ablak (külföldi résztanulmányok folytatása) jellemzően két mobilitási típust tartalmaz:

- Tanulmányi célú mobilitás - külföldi felsőoktatási

MAGYARÁZATOK:

¹ **Tantárgy típusa/besorolása:**

kötelező

kötelezően választható

szabadon választható

kritérium tantárgy

² **Számonkérés formája:**

vizsga (kollokvium)

évközi jegy (gyakorlati jegy)

beszámoló

minősített aláírás

aláírás

intézményben részt tanulmányok folytatása (akár szakdolgozat, diplomamunka készítése céljából is),
- Szakmai gyakorlat külföldön történő eltöltése.

Az Erasmus+ ösztöndíj keretében

- a) teljes időben végzett tanulmányi részképzést,
- b) teljes időben végzett szakmai gyakorlatot folytathatnak hallgatók.

A tanulmányi mobilitási programban résztvevő hallgatóknak egy félév alatt az előírt minimum kredit értékű kurzus(oka)t kell teljesíteniük a partnerintézményben, amelyet az Egyetem a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatában rögzített kreditelismerési eljárás szerint beszámít a hallgató tanulmányaiba (kötelező tárgyként, kötelezően választható tárgyként vagy szabadon választható tárgyként).

A külföldi részképzés megkezdése előtt a hallgatóknak lehetőségük van előzetes kreditátvételi kérelmet benyújtaniuk, így a kiutazás előtt tájékoztatást kapnak arról, hogy a külföldi tanulmányok során felvett és teljesített kurzusok melyik kötelező, kötelezően választható, szabadon választható tárgynak feleltethetőek meg az egyetemi képzésükön. Ezek alapján rugalmasan állíthatják össze az egyetemi egyéni tanrendjüket, és megfelelően tudják tervezni a tanulmányi előmenetelüket. A tanterv tartalmazza azokat a féléve(ke)t, ahol külföldi résztanulmányok folytatása ajánlott.

A Programban részt vevő hallgatók kedvezményes tanulmányi rendet kérvényezhetnek. Ennek értelmében a hallgató mentesül a KRE-n a kötelező foglalkozásokon való részvétel alól, a számonkérés módját az oktató határozza meg. Az oktató által meghatározott feladatokat az oktató által megadott időben és módon kell teljesíteni, de legkésőbb a szorgalmi időszak utolsó napjáig.

alapvizsga
szigorlat

³ **A sárga oszlopok** a képzési és kimeneti követelményekben előírt tudományágak, szakterületek, SZV-k, szakmai gyakorlat, szakdolgozathoz rendelt kreditjeit tartalmazza külön-külön oszlopokban, a sárga cella alsó részébe beírhatóak az egyes egységekhez hozzárendelhető kreditek -tól/-ig határai

⁴ **A táblázatba** soronként a képzési és kimeneti követelményekben előírt tudományágak, szakterületek és ismeretkörök tantárgycsoportjait kell figyelembe venni. A sorok száma növelhető vagy csökkenthető.

⁵ Minden olyan félév esetében meg kell jeleníteni, amely szakmai gyakorlatot tartalmaz.

Részletesebb információkat talál az egyetemi
ERASMUS SZABÁLYZAT-ban.

TANTÁRGYLEÍRÁSOK

TEOLÓGIA SZAK TÁRGYAI

Szigorlatok

HT ÓSZB001 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT (HÉBER NYELV, ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS, BIBLIAISMERET)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB013 – Héber nyelv 4. HT ÓSZB015 – Ószövetségi bevezetés 2. HT BTHB050 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT ÚSZB002 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT (GÖRÖG NYELV, ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS, BIBLIAISMERET)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB033 – Görög nyelv 4. HT ÚSZB035 – Újszövetségi bevezetés 2. HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

HT DOER001 – RENDSZERES TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HITVALLÁSISMERET, DOGMATÖRTÉNET, DOGMATIKA, ETIKA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER011 – Hitvallásismeret 2. HT DOER020 – Dogmatörténet 2. HT DOER017 – Dogmatika 2. HT DOER019 – Etika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT ETRR005 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET SZIGORLAT				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR056 – Magyar egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

HT ETRR006 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET SZIGORLAT				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR053 – Egyetemes egyháztörténet 4.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

HT ÓSZB003 – ÓSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÓSZ. EXEGÉZIS ÉS BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Órarendi információ: ---		Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB057 – Bibliai teológia 2. (Ósz.) HT ÓSZB016 – Ószövetségi írásmagyarázat 1. HT ÓSZB017 – Ószövetségi írásmagyarázat 2. HT ÓSZB018 – Ószövetségi írásmagyarázat 3. HT ÓSZB019 – Ószövetségi írásmagyarázat 4. HT ÓSZB020 – Ószövetségi írásmagyarázat 5. HT ÓSZB021 – Ószövetségi írásmagyarázat 6.	
Tantárgy előadója:	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

HT ÚSZB004 – ÚJSZÖVETSÉGI SZIGORLAT 2. (ÚSZ. EXEGÉZIS ÉS BIBLIAI TEOLÓGIA)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB059 – Bibliai teológia 4. (Úsz.) HT ÚSZB036 – Újszövetségi írásmagyarázat 1. HT ÚSZB037 – Újszövetségi írásmagyarázat 2. HT ÚSZB038 – Újszövetségi írásmagyarázat 3. HT ÚSZB039 – Újszövetségi írásmagyarázat 4. HT ÚSZB040 – Újszövetségi írásmagyarázat 5. HT ÚSZB041 – Újszövetségi írásmagyarázat 6.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

Bibliai sáv

HT ÓSZB010 – HÉBER NYELV 1.

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 48	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Folyamatosan zh-k

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan alapjainak elsajátítása. Ez magába foglalja a héber szövegek olvasási technikáját, az olvasás és nyelvtani gondolkodás alapjait, valamint a nyelvtani ismereteket, különös tekintettel a héber igeragozásra. A tantárgy végcélja a Biblia olvasása és fordítása, ezért folyamatosan figyelemmel kísérjük a bibliai anyagot, ill. a nyelvtanulás is speciálisan írott anyag értelmezésére irányul majd. Hangsúlyos a morfológia, a syntaxis a nyelvgyakorlat során kerül előtérbe.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A sémi nyelvek: „sémi”, a sémi nyelvek felosztása, a héber nyelv helye.
2. Rövid héber nyelvtörténet: a héber nyelv négy korszakai, a bibliai héber jellemzői, Biblián kívüli nyelvemlékek.
3. A héber írás és olvasás: az alefbét kialakulása, spirantizáció, a magánhangzók, az olvasás szabályai, akcentusok.
4. Névmasok: személyes névmások, mutató ~, kérdő ~, a vonatkozó ~, a határozatlan ~.
5. A főnevek: nem, szám, személy, rendhagyó főnevek.
6. Birtokos ragozás: status absolutus és construstus, birtokragok.
7. Melléknevek: a jelzős szerkezet, a melléknevek fokozása.
8. Prepozíciók: csoportosításuk, ragozásuk.
9. Kötőszók, határozószók.
10. Számnevek (tőszámnevek, sorszámnevek, törtszámnevek).
11. Igeragozás. Szerkezeti tudnivalók: gyök, igetörzs, binján. Az erős igék ragozása, a wáw consecutivum, imperativus energicus, nun paragogicum etc.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi dolgozatok

Kötelező irodalom:

- Dr. habil. Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010.
- Tóth Kálmán (1998): *A héber nyelvtan elemei szabályai*. KRE-HTK, Bp.;
- Karasszon Dezső (1994): *Héber gyakorlókönyv és bibliai arám nyelvtan*. KRE-HTK, Bp.;
- az előadó által összeállított „handout”-ok

Ajánlott irodalom:

Elmélet nyelvtanok közül:

- Joüon, P. – Muraoka, T.(1993.): *A Grammar of Biblical Hebrew*, vol. I-II. Pontificio Istituto Biblico, Róma;
- Kautzsch, E. (szerk., 1988¹⁹): *Gesenius' Hebrew Grammar* Oxford: Clarendon Press, Oxford.
- *Gyakorlati nyelvtanok közül:*
- Jenni, E. (1981): *Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Testaments*. (Helbing & Lichtenhahn, Bazel);
- Seow, C.L.(1995² jav. kiadás): *A Grammar for Biblical Hebrew*. Abingdon Press, Nashville;
- Bergman, Nava (2005): *The Cambridge Biblical Hebrew Workbook*. Cambridge University Press, Cambridge.
- H-D. Neef, *Arbeitsbuch Hebräisch* (UTB 2429; Mohr Siebeck, 2006².)

HT ÓSZB011 – HÉBER NYELV 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 48	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB010 – Héber nyelv 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A héber nyelvtan morfológiájának második nagy blokkja.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Megszerzendő ismeretek: az igeragozás 2. és 3. nagy csoportjának megismerése, valamint az igealakok felismerésének begyakorlása. Emellett minden olyan gyök megtanulása, ami legalább x100 előfordul a Héber Bibliában. Ezzel egy bázisszókinccs épül ki az előző szemeszter lexikális anyagával együtt.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok (min. 4), olvasásból órai felelés folyamatosan, valamint órai teljesítménnyel lehetőség van jelek szerzésére.				
Kötelező irodalom:				
▪ Egeresi László S.: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010.				
Ajánlott irodalom:				
Elmélet nyelvtanok közül:				
▪ Joüon, P. – Muraoka, T.(1993.): <i>A Grammar of Biblical Hebrew</i> , vol. I-II. PIB, Róma				
▪ Kautzsch, E. (szerk., 1988 ¹⁹): <i>Gesenius' Hebrew Grammar</i> Oxford: Clarendon Press, Oxford				
▪ Jenni, E. (1981): <i>Lehrbuch der hebräischen Sprache des Alten Testaments</i> . Helbing & Lichtenhahn, Bazel				
Gyakorlati nyelvtanok közül:				
▪ Seow, C.L.(1995 ² jav. kiadás): <i>A Grammar for Biblical Hebrew</i> . Abingdon Press, Nashville				
▪ Bergman, Nava (2005): <i>The Cambridge Biblical Hebrew Workbook</i> . CUP, Cambridge				

HT ÓSZB012 – HÉBER NYELV 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB011 – Héber nyelv 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozatok
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan elsajátított alapjainak az átismétlése és begyakorlása. Ez magába foglalja az olvasási, ragozási és egyéb nyelvtani ismeretek átismétlését és számon kérését, továbbá begyakorlását. Bibliai szövege(ke)n gyakoroljuk a tanultakat. Minden nyelvi ismeret annyit ér, amennyire használni lehet a gyakorlatban. Cél: otthonosan bánni a bibliai szöveggel. Új anyagként jelentkezik a mondatban alapjainak megtanulása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az I. és II. szemeszter anyagának átismétlése két nagy blokkban, ezekből zh. Ezzel egyidejűleg az olvasás gyakorlása véletlenszerűen választott bibliai szövegeken.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
▪ Zárthelyi dolgozatok				
Kötelező irodalom:				
▪ <i>Biblia Hebraica Stuttgartensia</i> . Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart; 1984. ▪ Dr. habil. Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia, 2010. ▪ W. Dennis Tucker: <i>Jonah – A Handbook on the Hebrew Text</i> (Baylor Univ. Press, 2006). A kifejezetten ilyen kurzusokra összeállított tankönyvet a kurzus minden hallgatója megkapja pdf-ben az oktatótól ▪ Davidson, B. (1848): <i>The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon</i> . S. Bagster & Sons, London, valamint a standard héber szótárak (Gesenius, BDB, HALOT – utóbbi CD formátumban is megvásárolható). Bibelworks használata didaktikai megfontolásból nem javasolt! ▪ Mondattanok (Davidson, Brockelmann, Williams, Michel, Joüon-Muraoka, Waltke & O'Connor).				

HT ÓSZB013 – HÉBER NYELV 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB012 – Héber nyelv 3.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Egeresi László Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus (bibliai) héber nyelvtan elsajátított alapjainak az átisméltése és begyakorlása. Ez magába foglalja az olvasási, ragozási és egyéb nyelvtani ismeretek átisméltését és számon kérését, továbbá begyakorlását. Bibliai szövege(ke)n gyakoroljuk a tanultakat. Minden nyelvi ismeret annyit ér, amennyire használni lehet a gyakorlatban. Cél: otthonosan bánni a bibliai szöveggel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Biblia szöveg teljes nyelvtani elemzése és fordítása.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok (min. 4), olvasásból órai felelés folyamatosan, valamint órai teljesítménnyel lehetőség van jelesek szerzésére.				
Kötelező irodalom:				
BHS Egeresi László Sándor: A bibliai héber nyelv tankönyve, Bibliophilia 2010. Vance: Ruth. Practical Workbook (2006, pdf-ban mindenki megkapja)				
Ajánlott irodalom:				
Biblia Hebraica Stuttgartensia. Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart; 1984. Davidson, B. (1848): <i>The Analytical Hebrew and Chaldee Lexicon</i> . S. Bagster & Sons, London, valamint a standard héber szótárak (Gesenius, BDB, HALOT – utóbbi CD formátumban is megvásárolható). Bibelworks használata didaktikai megfontolásból nem javasolt! HALOT, BDB, ThWAT, IDB, THAT				

HT ÚSZB030 – GÖRÖG NYELV 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 48	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: zh./teszt/szóbeli felelet
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az Újszövetség görög nyelven való tanulmányozásához szükséges tudnivalók elsajátítása, a görög írásrendszer megismerése és begyakorlása, az olvasási készség megszerzése, az alapvető szókincs elsajátítása, a nyelv rendszerének és struktúrájának megismerése, ragozási táblázatok, nyelvtani szabályok megtanulása, alapvető nyelvtani, mondattani ismeretek megszerzése, tankönyvi olvasmányok és rövid bibliai szövegek megismerése, memoriterek.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Az alábbi nyelvtani (tankönyvi) anyag főként keddenként kerül előadásra. Emellett átfogó előadások is elhangzanak, főként a szerdai alkalmakon, valamint válogatott újszövetségi szakaszokat olvasunk. 1. 1-6. hét: A görög írás; Varga Zsigmond TK 1-3. olvasmánya és nyelvtani anyaga 2. 7. hét: I. összefoglaló zárthelyi dolgozat 3. 8-13. hét: Varga Zsigmond TK 4-6. olvasmánya és nyelvtani anyaga 4. 14. hét: II. összefoglaló zárthelyi dolgozat. 5. 15. hét: ismétlés, szóbeli feleletekre lehetőség				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A tanegység teljesítésének nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása, a feladott memoriterek megtanulása és az írásbeli házi feladatok elkészítése. sikeres lezárásának feltétele a félévközi rövid tesztek				

és a két összefoglaló nyelvtani zárthelyi dolgozat megírása. Az érdemjegyen ezek mellett az órai munka értékelése is .

- Rövid tesztek írása minden héten
- Két összefoglaló zárthelyi dolgozat (a szorgalmi idő közepe és vége felé)
- Órán feladott házi feladatok elkészítése
- Szóbeli felelettel javítási lehetőség a félév végén

Kötelező irodalom:

Tankönyv (TK):

- Varga Zsigmond J. – Győri István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: Hernád, 2015. (ötödik kiadás)

Ajánlott irodalom:

Nyelvtanok és nyelvkönyvek:

E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika, 1999.
Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000.
Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel, 1990. (2. Auflage)
John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991. (orig.: 1965)
Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987. (orig.: 1958)
William D. Mounce: *Basics of Biblical Greek Grammar*. Grand Rapids, MI: Zondervan, 2003. (orig.: 1993)
Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*. Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997. (második, változatlan kiadás)

Szótárak:

Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992.
Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (új kiadása is megjelent 2007-ben).

HT ÚSZB031 – GÖRÖG NYELV 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 48	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB030 – Görög nyelv 1.	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Gyakorlat követelményei, zh./teszt/szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség görög nyelven való tanulmányozásához szükséges tudnivalók elsajátítása. Az olvasási készség fejlesztése, az alapvető szókincs elsajátítása, a nyelv rendszerének és struktúrájának megismerése, ragozási táblázatok, nyelvtani szabályok megtanulása, a nyelvtani, mondattani ismeretek elmélyítése, tankönyvi olvasmányok és rövid bibliai szövegek megismerése, memoriterek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- 1.-6. hét: Varga Zsigmond TK olvasmányai és nyelvtani anyaga a 10. olvasmányig. Nyelvtani táblázatok, memoriterek.
7. hét: I. zárthelyi dolgozat
- 8.-11. hét: Varga Zsigmond TK olvasmányaiból válogatás és nyelvtani anyag a 11. olvasmánytól. Nyelvtani táblázatok, memoriterek.
- 12.-13. hét: ismétlés
13. vagy 14. hét: II. zárthelyi dolgozat.
15. hét: szóbeli feleletekre lehetőség

Évközi tanulmányi követelmények:

A tanegység elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. A kollokviumi vizsgára állás feltétele a rövid tesztek és a két nagy zárthelyi dolgozat megírása.

Zh-k a szorgalmi idő közepén és végén

Szövebeli feleletekre lehetőség a félév végén

Kötelező irodalom:

Tankönyv (TK):

Varga Zsigmond J. – Györi István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás)

Ajánlott irodalom:

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000

E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999

Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage)

John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965)

Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958)

Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992

Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (új kiadása is megjelent 2007-ben)

HT ÚSZB032 – Görög nyelv 3.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:24	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv Órarendi beosztás: csütörtök 10:00-11:30	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter Fogadóóra: Előzetes e-mail egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: gyakorlat követelményei, zh/teszt/szövebeli felelet

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A már megszerzett nyelvi és nyelvtani ismereteket tovább mélyíteni. Az újszövetségi szövegeken túl a Septuaginta és az ókeresztény irodalom nyelvezetbe is betekintést nyújtani. Az Újszövetség eredeti görög nyelven való önálló olvasására, (szótár segítségével való) fordítására felkészíteni. Alapszókincs tovább fejlesztése, memoriterek. Mondattani ismeretek tovább mélyítése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Galata levél 1-3. fejezetek (Gal 1-3) olvasása, nyelvi elemzése, a felmerülő nyelvtani jelenségek ismertetése, ismeretnek elmélyítése, újabb ismeretek elsajátítása (mi mindent lehet kifejezni a különböző esetekkel, igei akciókkal, igenevekkel, stb.). Újabb memoriterek. A **Galata levél 1-3. fejezetek (Gal 1-3)** nyelvi elemzésével párhuzamosan a nyelvtan módszeres ismertetése:

1. hét: főnévragozás, névmások, 2-5. hét: melléknevek, prepozíciók, igeragozás, 6-10. hét: mondattan, a további hetek során mód van szóbeli feleletekre, valamint sor kerül írásbeli zárthelyi dolgozat(ok)ra. Az utolsó két-három héten jegylezáró zárthelyi dolgozat/feleletek.

A gyakorlat elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. (Lásd SZMSZ!) A fő zárthelyi dolgozat írására és szóbeli feleletekre a gyakorlati jegy megszerzése érdekében a szorgalmi időszak utolsó két-három hetében kerül sor. A szövegedet a félév végi zárthelyi dolgozat írása alkalmával kell átadni a szaktanárnak.

Évközi tanulmányi követelmények:

- előre szótározás a következő órai anyaghoz
- zárthelyi dolgozatok
- a jegylezáró zárthelyi dolgozathoz/felelethez mindenki hozza magával a tanegység tárgyleírásában megadott újszövetségi fejezeteknek a kézzel írott kiszótározását – ez a gyakorlati jegy megszerzésének feltétele

Kötelező irodalom:

Varga Zsigmond J. – Györi István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás), valamint újabb kiadások (pl. 2023).

Ajánlott irodalom:

David A. deSilva: *Galatians: A Handbook on the Greek Text* (Baylor Handbook on the Greek New Testament, BHGNT sorozat része, Waco, Texas: Baylor University Press, 2014), részletes nyelvtani elemzést tartalmaz,

Balla Péter: *Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkurzusokkal*, Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009 (a szerző fordítását is tartalmazza, és több helyen utal olyan nyelvtani jelenségekre, amelyek a fordítás és a magyarázat szempontjából különösen is fontosak),

valamint:

Adorjáni Zoltán: *Az újszövetségi görög nyelv: Hangtan, szótan, mondattan és stilsztika*, Kolozsvár: Protestáns Teológiai Intézet, 2010;

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Budapest: Argumentum, 2000;

Szabó Mária: *Bevezetés az Újszövetség görög nyelvébe*, Szeged: Agapé Ferences Nyomda és Könyvkiadó, 1997 (második, változatlan kiadás);

E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999 (klasszikus/ógörög nyelvhez);

James W. Voelz: *Fundamental Greek Grammar*, Saint Louis: Concordia Publishing House, Fourth Revised Edition: 2014 and 2019;

Rodney A. Whitacre: *A Grammar of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2021;

Barbara Fuß: *Neutestamentliches Griechisch*, Tübingen: Mohr Siebeck, 2007;

Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage) vagy ugyanezen könyvnek Siebenthal által átdolgozott, bővített kiadása, Gießen: Brunnen Verlag és Basel: Immanuel-Verlag, 2011;

Blass–Debrunner–Funk: *A Greek Grammar of the New Testament and Other Early Christian Literature*, Chicago: The University of Chicago Press, 1961 (és újabb kiadások; e könyv német eredetijének is van több kiadása, Blass–Debrunner–Rehkopf szerzők által);

John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965);

Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958);

John H. Dobson: *Learn New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988 (és utánnyomás: 1992);

Daniel B. Wallace: *Greek Grammar Beyond the Basics*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1996;

J. H. Moulton – Nigel Turner: *A Grammar of New Testament Greek*, 4 vols (impressions of the volumes: 1: 1983, 2: 1986, 3: 1980, 4: 1986), Edinburgh: T&T Clark;

J. Harold Greenlee: *A New Testament Greek Morpheme Lexicon*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1983;

Nigel Turner: *Grammatical Insights into the New Testament*, Edinburgh: T&T Clark, 1983 (orig. 1965);

David Alan Black: *Linguistics for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988;

Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Budapest: Kálvin Kiadó, 1992 (és újabb kiadása);

Kiss Sándor: *Újszövetségi görög-magyar szómagyarázat*, Budapest: Ref. Zsinati Iroda Sajtóosztálya, 1990;

Fritz Rienecker: *Sprachlicher Schlüssel zum Griechischen Neuen Testament*, Giessen: Brunnen Verlag, 23. Auflage: 2015;

G. Abbott-Smith: *A Manuel Greek Lexicon of the New Testament*, Edinburgh: T. & T. Clark, Third Edition, Impression: 1981 (first edition: 1921, third edition: 1937, with several reprinted editions);

Walter Bauer: *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*, Berlin – New York: Walter de Gruyter, 1988: 6., völlig neu bearbeitete Auflage, herausgegeben von Kurt Aland und Barbara Aland;

Györkösy Alajos – Kapitánffy István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*, Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (megjelent új kiadása is 2007-ben);

H. G. Liddell – R. Scott – H. S. Jones: *A Greek-English Lexicon*, Oxford: Clarendon Press, 1968 (With a Supplement; impression: 1994 – létezik rövidített, „Intermediate” kiadása is);

J. Lust – E. Eynikel – K. Hauspie: *A Greek-English Lexicon of the Septuagint*, 2 vols, vol. 1: 1992, vol. 2: 1996, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.

Újgörög nyelvtan:

Manolis A. Triandaphyllidis: *Kleine neugriechische Grammatik*, Thessaloniki, 1996 – ennek van angol változata is.

Az újjörög nyelvtani táblázatokat is tartalmazza az alábbi szótár:

Mohay András: *Újjörög-magyar kéziszótár*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988 (változatlan utánnomás: 2007); valamint az internetről letölthető: „Görög nyelvi jelenségek az Újszövetségben” (Balla Péter KRE oktatói weblapi részénél: www.kre.hu, Oktatás, Karok, Hittudományi Kar, Karunkról, Tanszékek, Újszövetségi Tanszék - <https://htk.kre.hu/index.php/balla-peter>).

Honlapok nyelvtani elemzésekkel:

magyar nyelven: www.ujszov.hu

angol nyelven: www.greekbible.com

HT ÚSZB033 – GÖRÖG NYELV 4.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB033 – Görög nyelv 3.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Gyakorlat követelményei, zh./teszt/szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A már megszerzett nyelvi és nyelvtani ismereteket tovább mélyíteni. Az újszövetségi szövegeken túl a Septuaginta, az ókeresztény irodalom nyelvezetébe is betekintést nyújtani. Az Újszövetség eredeti görög nyelven való önálló olvasására, (szótár segítségével való) fordítására felkészíteni. Alapszókincs továbbfejlesztése, memoriterek. Mondattani ismeretek tovább mélyítése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. 1.-10. hét: Félévente változó perikópák olvasása, fordítása, nyelvtani elemzése, és a felmerülő nyelvtani jelenségek ismételése, táblázatok ismételése. Újabb memoriterek, mondattani részletek.
2. 2. hét: összefoglalás
3. 3. hét: félévzáró zárthelyi dolgozat.
4. 13.-14. hét: szóbeli feleletek, gyakorlati jegyek
5. 15. hét: szóbeli feleletek, gyakorlati jegyek javítási lehetősége

Évközi tanulmányi követelmények:

A gyakorlat elfogadásának nélkülözhetetlen része az órák rendszeres látogatása. A szóbeli feleletekre a gyakorlati jegy megszerzése érdekében a szorgalmi időszak utolsó három hetében kerül sor.

Előre szótárazás a következő órai anyaghoz

Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

- Tankönyv (TK): Varga Zsigmond J. – Győri István: *Bibliai görög olvasó- és gyakorlókönyv*, Sárospatak: SRTA, 2010 (negyedik kiadás)
- Az internetről letölthető Görög nyelvi jelenségek (Balla Péter önálló weblapján: <http://www.peterballa.eoldal.hu/>)

Ajánlott irodalom:

Déri Balázs – Hanula Gergely: *Újszövetségi görög nyelvkönyv*, Bp.: Argumentum, 2000
E. Bornemann – E. Risch: *Görög nyelvtan*, Székesfehérvár: Lexika Kiadó, 1999
Ernst G. Hoffmann – Heinrich von Siebenthal: *Griechische Grammatik zum Neuen Testament*, Riehen/Schweiz: Immanuel Verlag, 1990 (2. Auflage)
John W. Wenham: *The Elements of New Testament Greek*, Cambridge: CUP, 1991 (orig.: 1965)
Eric G. Jay: *New Testament Greek: An Introductory Grammar*, London: SPCK, 1987 (orig. 1958)
Varga Zsigmond J.: *Újszövetségi görög-magyar szótár*, Bp. Kálvin Kiadó, 1992
Györkösy Alajos – Kapitány István – Tegye Imre: *Ógörög-magyar szótár*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1990 (megjelent új kiadása is 2007-ben)
J. Lust – E. Eynikel – K. Hauspie: *A Greek-English Lexicon of the Septuagint*, 2 vols, vol. 1: 1992, vol. 2: 1996, Stuttgart: Deutsche Bibel gesellschaft

J. H. Moulton – Nigel Turner: *A Grammar of New Testament Greek*, 4 vols (latest impressions of the volumes: 1: 1983, 2: 1986, 3: 1980, 4: 1986), Edinburgh: T&T Clark
 J. Harold Greenlee: *A New Testament Greek Morpheme Lexicon*, Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1983
 Nigel Turner: *Grammatical Insights into the New Testament*, Edinburgh: T&T Clark, 1983 (orig. 1965)
 David Alan Black: *Linguistics for Students of New Testament Greek*, Grand Rapids, Mich.: Baker, 1988
 Újgörög nyelvtan: Manolis A. Triandaphyllidis, *Kleine neugriechische Grammatik*, Thessaloniki, 1996 – ennek van angol változata is.
 Az újgörög nyelvtani táblázatok is tartalmazza az alábbi szótár:
 Mohay András: *Újgörög-magyar kéziszlótár*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1988 (változatlan utánnnyomás: 2007)

HT BTHB050 – BIBLIAISMERET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliaismeret első félévi oktatásának célja az ószövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatók el kell, hogy sajátítsák az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során írandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelképásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Erre a tantárgyra épül minden további teológiai tárgy.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Teremtéstörténetek, őstörténet, patriarchák története (1Móz)
2. Izráel Egyiptomban, tíz csapás, kivonulás, pusztai vándorlás, (2-5Móz)
3. A honfoglalás, a bírák kora, harc a filiszteusokkal (Józs-Bír-Ruth)
4. Sámuel, Saul, Dávid, Salamon, az ország kettészakadása, az északi és déli országgrész története (1-2Sám, 1-2Kir, 1-2Krón)
5. A babiloni fogság, a fogság prófétái, élet a fogságban; újjáépítés (Ezsdrás és Nehémiás)
6. Eszter-Jób-Zsoltárok
7. Péld-Préd-Énekek
8. A próféták 1. (Ézs)
9. A próféták 2. (Jer-JSir)
10. A próféták 3. (Ez)
11. A próféták 4. (Hós-Mal), apokaliptika (Dán) és a deuterokanonikus bibliai könyvek
12. Összefoglalás, jegyek lezárása

Évközi tanulmányi követelmények:

- Zárthelyi dolgozatok minden óra elején (tartalmi kérdések, nevek, események, memoriterek)
- Az Ószövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása
- A zárthelyi dolgozatok jegyeinek alapján a félévet lezárni nem tudó hallgatók, akik 1. nem fogadják el a megajánlott jegyet, 2. nem írtak meg egy vagy több zárthelyit, illetve 3. akiknek elégtelen zárthelyijük van, azok kollokviumon adnak számot a tananyag elsajátításáról. Max. 3 hiányzás megengedett.

Kötelező irodalom:

Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2018.
 Pecsuk Ottó (szerk.), *Bibliaismereti kézikönyv*. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2016.
 Burján T. és Pecsuk O. (szerk.), *Bibliai iránytű*. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010.

HT BTHB051 – BIBLIAISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A bibliaismeret második félévi oktatásának célja az újszövetségi Szentírás könyveinek részletes, tartalmi megismertetése. Ennek során a hallgatóknak el kell sajátítaniuk az egyes bibliai könyvek tartalmi ismeretét, valamint a bibliai történetekkel, témákkal, eseményekkel és személyekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. A tantárgy részét képezi a válogatott szemelvények szó szerinti megtanulása (memoriter) is. Ezeknek az ismereteknek az elsajátítását a félév során, minden órán az előző óra anyagából megírandó zárthelyi dolgozatokon ellenőrizzük. Az órákon elhangzó előadásokon a bibliai könyvekhez kapcsolódó háttérismereteket, kiegészítő információkat (kortörténet, vallástörténet, irodalmi vonások) is közöljük, az ún. <i>Bibliaismereti kézikönyv</i> alapján. Mind a teológiai tudomány művelésének, mind a lelkipásztori hivatásnak az alapja a bibliaismeret, a bibliai könyvekben való jártasság. Fontosságát mutatja, hogy erre a tantárgyra épül szinte minden további teológiai tárgy.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az Újszövetségbe 2. Az intertestamentális kor és Jézus születésének kora (rövid kortörténet) 3. Szinoptikus evangéliumok: Márk 4. Szinoptikus evangéliumok: Máté 5. Szinoptikus evangéliumok: Lukács és az Apostolok Cselekedetei 6. János evangéliuma és a jánosi levelek 7. Bevezetés Pál leveleihez 8. A Római levél, a korinthusi levelezés 9. Pál egyéb levelei 10. A Zsidókhoz írt levél és az egyetemes (katolikus) levelek 11. A Jelenések könyve 12. Korai extrakanonikus iratok (apokrifok, apostoli atyák)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok (tartalmi kérdések, memoriterek, kifejtendő kérdések) Az Újszövetség könyveinek a félév menetét követő folyamatos és figyelmes olvasása Órai aktivitás				
Kötelező irodalom:				
Biblia – Magyarázó jegyzetekkel. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 1996 Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliaismereti kézikönyv. Budapest: Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2004 C. Westermann – G. Gloege, A Biblia titkai. Budapest: Kálvin Kiadó, 1997 Burján Tamás - Pecsuk Ottó (szerk.), Bibliai iránytű. Magyar Bibliatársulat-Kálvin Kiadó, 2010 kiadott órai segédanyag, órai jegyzetek				
Ajánlott irodalom:				
Dér Katalin – Horváth Pál, <i>Bibliaismeret</i> . Budapest: Műszaki Könyvkiadó, 1999. Herczeg Pál, <i>Érted is, amit olvasol?</i> Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1991. Szathmáry Sándor, <i>Bibliaismeret 2</i> . Budapest: Ref. Sajtóosztály, 1995.				

HT BTHB060 - TEOLÓGIAI HERMENEUTIKA				
Tantárgy felelőse: Dr. Fabiny Tibor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Fabiny Tibor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek a hermeneutika tudományának és művészetének, s ezen belül hangsúlyozottan a teológiai hermeneutika alapfogalmaival, kitekintve annak a filozófiai és az irodalmi hermeneutikával való kapcsolatára is. Régi fogalmak és a szövegértelmezés modern irányzatainak bemutatásán túl történeti összefüggésben kívánja feltárni a hermeneutika lényeges kérdéseit, rámutatva, hogy a hermeneutika miképpen teremt kohéziót a különféle biblikumok, a teológia, az egyháztörténet, a művelődéstörténet és az irodalomtörténet között, s miképpen keresi a kapcsolatot a világi tudományokkal, elsősorban a filozófiával és az irodalomtudománnyal. A kurzus segítséget ad a Szentírás, különösen is annak hatástörténetének mélyebb megismeréséhez. Tervezzük vendégelőadó meghívását is. A hallgatók vizsgát tesznek a kurzus anyagából. A vizsgára bocsátás feltétele egy szóban tartott vagy írásban beadott referátum készítése. A kötelező ill. ajánlott olvasmányok többsége beszerezhető ill. megrendelhető a Hermeneutikai Kutatóközpont címén (1088 Budapest, Reviczky 4. Tel. 483-29-35. Email: hermeneutika.btk@kre.hu, honlap: http://www.hermeneutika.uw.hu)				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A kurzus és a követelmények ismertetése. A hermeneutika fogalma és területei. A hermeneutika helye a teológia tudományai között. Értetlenség, félreértés és megértés János evangéliumában. 2. Paradigmák változása: dogmatikus, történeti, irodalmi, teológiai. A biblia olvasása A hatástörténet. A Szentírás és a hagyomány. (Kilenc tézis, HF 33) 3. Ihletettség és a kánon. A fundamentalizmus és a liberalizmus között. 4. A sensus literalis ill. az allegoria 5. A tipológia és az intertextualitás 6. Hermeneutika a keresztény ókorban (A Szentírás benső hermeneutikája, az Ó-és Újszövetség kapcsolata, harc a gnoszticizmussal, Irenaeus, Tertullianus, az alexandriai és az antiochiai iskola, Tyconius, Jeromos, Augustinus) 7. Hermeneutika a keresztény középkorban 8. (A négyes értelem, Szentviktori Hugo, Fiorei Joachim, Aquinoi St. Tamás, Lyrai Miklós) 9. Hermeneutika a reformáció és az orthodoxia idején (Luther, Tyndale, Flacius, Kálvin, Bullinger, Cocceius) 10. Hermeneutika a felvilágosodás és a romantika idején (Semler, ill. Bengel, Wesley, Jonathan Edwards, Schleiermacher) 11. A filozófiai és az irodalmi hermeneutika útja (Schleiermacher, Dilthey, Heidegger, Gadamer, Hirsch, Ricoeur, ill. Iser, Jauss, Eco) 12. Barth és Bultmann vitája. 13. Ebeling és Ricoeur 14. A legújabb irányzatok a hermeneutikában (+ orthodox, katolikus, evangélikus, református, baptista ill. „szektáriánus” hermeneutika)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Egy referátum a félév folyamán, a vizsgára olvasónapló készítése.				
Kötelező irodalom:				
Fabiny Tibor, <i>Szótörténetek. Hermeneutikai, teológiai és irodalomtudományi tanulmányok.</i> Budapest, Luther Kiadó, 2009.				
Fabiny Tibor, <i>Szóra bírni az írást – újra.</i> HF 33, Budapest, HKK, 2010.				

Fabiny Tibor, *A keresztény hermeneutika kérdései és története*. I. Budapest, HKK, 1998
Tőkés István, *A bibliai hermeneutika története*, Kolozsvár, 1985
Eanrond, Werner G., *Theological Hermeneutics: Development and Significance*. London: Macmillan, 1987

Ajánlott irodalom:

Amerika teológusa. Bevezetés Jonathan Edwards gondolkodásába, Szerk. Fabiny Tibor és Tóth Sára, Budapest, KRE, 2008
Barton, John (ed.) *The Cambridge Companion to Biblical Interpretation*, Cambridge, Cambridge University Press, 1998
Brown, R (szerk.), "Hermeneutika" *Jeromos Bibliakommentár III*. Szent Jeromos Bibliatársulat, Budapest, 2003, 209-236.old.
Bultmann, R. *Hit és megértés*, Budapest, L'harmattan, 2007
Coggin, R.J. - Moulden, J.L., *A Dictionary of Biblical Interpretation*. London, SCM Press, 1990
Davies, Ellen- Hays, Richard B., (szerk.) *The Art of Reading Scripture* Grand rapids Michigan, William B. Eerdmans, 2003.
Dér Katalin: *A Biblia olvasása*. Kairosz, 2008. (!)
Fabiny Tibor, *Hívő megértés*, Budapest, Hermeneutikai Kutatóközpont, 2008
Fabiny, T, *The Lion and the Lamb, Figuralism and Fulfilment in the Bible, Art and Literature*, London, Macmillan, New York St Martin's Press, 1992.
Gadamer, H.G. *Igazság és módszer*, Budapest, Gondolat, 1984.
Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, *Kálvin hermeneutikája*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1997.
Karner K., *Mítosz vagy evangélium*, Sopron, Keresztyén Igazság kiadása, 1943.
Kannengiesser, Charles, *Handbook of Patristic Exegesis I-II*, Leiden, Brill, 2005
McKIM, Donald (szerk.) *Major Biblical Interpreters*, Leicester, Intervarsity Press, 1998
Pápai Biblikus Bizottság, *Szentírásmagyarázat az egyházban*, Budapest, Szent Jeromos Bibliatársulat, 2001. Hozzáférhető az interneten is.
Pecsuk Ottó (szerk.) *Bibliaismereti kézikönyv*, Budapest, Kálvin Kiadó, 2004.
Ricouer, Paul, Vallás, ateizmus, hit, *Egyház és világ* II./20. 1991. XI.20
Takácsné Kovácsházi Zelma, „Miért éppen Bultmann?”, *Lelkipásztor*, 1997/2, 45-47.
Weder, Hans, *Neutestamentliche Hermeneutik*. Zürich, 1984.

HT ÓSZB014 - ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítsse az önálló exegetikai munka elkészítésére.

Kötelező irodalom:

J.A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.
Karasszon István, *Az Ószövetség teológiai üzenete*, Budapest: KRE/L'harmattan, 2021

Ajánlott irodalom:

N.K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.
R. G. Kratz, *Die Komposition der erzählenden Bücher des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000
T. Römer/J-D. Macchi/C. Nihan (éds.), *Introduction à l'Ancien Testament*, Genève: Labor et Fides, 2004

J.J. Collins, *Introduction to the Hebrew Bible*, Minneapolis: Fortress Press, 2004
H-C. Schmitt, *Arbeitsbuch zum Alten Testament*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2007²

HT ÓSZB015 – ÓSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az ószövetségi tudományosság rövid összefoglalása, először általános ismeretek a Héber Bibliáról, azután pedig speciális bevezetés az egyes könyvekhez. Az irodalomkritikai munkák alapos ismerete, ill. más, az Ószövetség vonatkozásában releváns ismeretek elsajátítása, az önálló exegetikai munkára való alkalmasság megszerzése, a szakirodalom megfelelő használatának módszerei képezik a fontosabb súlypontokat a kurzusban. A kurzus alkalmassá kell tegye a hallgatót az exegetikai előadások megértésére, föl kell készítsen az önálló exegetikai munka elkészítésére.

Kötelező irodalom:

J. A. Soggin, *Bevezetés az Ószövetségbe*, Budapest: Kálvin János Kiadó, 1999.
Karasszon István, *Az Ószövetség teológiai üzenete*, Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021

Ajánlott irodalom:

N. K. Gottwald, *The Hebrew Bible*, Philadelphia: Fortress Press, 1987.
Th.C. Vriezen/A.S. van der Woude, *Oudisraëlitische en vroegjoodsche literatuur*, Kampen: Kok, 2000.
E. Zenger (Hrsg.), *Einleitung in das Alte Testament*, Stuttgart: Kohlhammer, 1998.
Karasszon István, *Ószövetségi ismeretek vallástanárok számára*, Komárom, 2006.

HT ÚSZB034 – ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az Újszövetség lelkieszi szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, a szövegtörténetről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról. A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettség – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek megértése is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Bevezetéstani tárgyköre, főbb problémái, alapművei a múltban és a jelenben. Bevezetés a kánontörténetbe: a kanonizációt meghatározó fontosabb tényezők; az eretnesség szerepe a kánon kialakulásában; az Ószövetség jelentősége az újszövetségi kánon kialakulásában; a „kánoni” tekintély nyomai az Újszövetségben; a kanonizálás történetének főbb állomásai, problémái, valamint hermeneutikai alapelvek; a kánon kialakulásának fontosabb forrásai. Szövegtörténet: a szövegtudomány történetének főbb állomásai; a fontosabb kéziratok; a szövegvariánsok kialakulásának jellegzetes okai; a szöveg meghatározásának főbb szempontjai. A Nestle-Aland 27. vagy 28. kiadású és az USB 3. vagy 4. görög ÚSz-kiadás kritikai apparátusának használata. A szinoptikus kérdés. Az evangéliumok és az Apostolok Cselekedetei „különleges” bevezetéstana (felosztás/tartalom, szerzőség, keletkezési hely, keletkezési idő, címzettség, az egyes iratok irodalmi és teológiai jellegzetességei, a bevezetéstani szempontjából fontos tartalmi részek ismerete).

Évközi tanulmányi követelmények:

- Rendszeres órai részvétel

- Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: Egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy jellegzetes tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot *a vizsga elején kell átadni* a vizsgáztató tanárnak. Ez *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!*

Kötelező irodalom:

Balla Péter: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008.
D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.
Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás*. Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

Újszövetségi bevezetések:

Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology*. 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete*. Második kötet: *Introductio specialis*, 1995, Szeged: JATEPress
Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament*. 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament*. 1997, New York: Doubleday
Budai Gergely – Herczeg Pál: *Az Újszövetség története*. (Bp.: Kálvin Kiadó, 1980, utánnnyomásokkal)
Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity*. 2002, Cambridge: Cambridge University Press
Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament*. Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction*. 1984, London: SCM Press
Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation*. 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
Guthrie, Donald: *New Testament Introduction*. (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press
Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments*. 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
Nagy István: *Az Újszövetség könyveinek ismertetése*. 1995, Nagykovács: KRE TFK
Pokorny, Petr - Heckel, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. (UTB 2798) 2007, Tübingen: Mohr Siebeck
Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés*. 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. (UTB 1830) 2005: átdolgozott, 5. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament*. 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament*. 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál)
Theissen, Gerd: *Das Neue Testament*. 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament*. 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés*. Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
Wenham, David – Walton, Steve: *Exploring the New Testament. Volume One: A Guide to the Gospels and Acts*. Downers Grove, IL: IVP, 2011.
Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament*. 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Forrásgyűjtemény:

Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), az első, az ókeresztény irodalmat átfogóan tárgyaló kötetet újra kiadták két részletben, 2007-ben (e könyvek a kánontörténethez közölnek és ismertetnek sok ókori forrást, pl. a 4. kötet Eusebius Egyháztörténete)

Monográfiák és bibliai lexikonok:

Balla Péter: *Az újszövetségi teológiát ért kihívások: Kísérlet a tudományág igazolására*. 2008, Budapest: KIA, e könyvnek (mely B.P. doktori disszertációjának magyar fordítása, ill. átdolgozása) főként a 2. és 3. fejezete foglalkozik a kánontörténettel

Bartha Tibor (szerk.): *Keresztyén Bibliai Lexikon*. 1. kötet: 2000; 2. kötet: 2004, Budapest: Kálvin
 Evans, Craig A. (ed.): *Encyclopedia of the Historical Jesus*. 2008, New York—London: Routledge
 Freedman, David Noel (ed.): *The Anchor Bible Dictionary* 1-6. 1992, New York: Doubleday
 Green, Joel B. – McKnight, Scot (eds.): *Dictionary of Jesus and the Gospels*. 1992, Downers Grove—Leicester: Intervarsity Press
 Linnemann, Eta: *Is There A Synoptic Problem?* Grand Rapids, MI: Baker, 1992. (német eredetije *Gibt es ein synoptisches Problem?* címen jelent meg)
 Maier, Gerhard: *A történetkritikai módszer vége*. 1997, Budapest: Harmat
 Martin, Ralph P. – Davids, Peter H. (eds.): *Dictionary of the Later New Testament and Its Developments*. 1997, Downers Grove—Leicester: InterVarsity Press
 Sanders, E.P. – Davies, Margaret: *Studying the Synoptic Gospels*. London: SCM, 1989.
 Theissen, Gerd: *Die Entstehung des Neuen Testaments als literaturgeschichtliches Problem*. 2007, Heidelberg: Universitätsverlag Winter

HT ÚSZB035 - ÚJSZÖVETSÉGI BEVEZETÉS 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Drs. Pataki András Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tárgy feladata az Újszövetség lelkési és vallásánári szolgálatban való használatához segítséget nyújtani. Alapvető információk elsajátítása a kéziratokról, kódexekről, a kánontörténetről, a bibliai szövegkritikai apparátus használatáról (ez utóbbi csak lelkész szakon). A könyvek tartalmi ismerete mellett a datálás, szerzőség, címzettség – az egyes iratok főbb sajátosságainak – megismerése, és az ehhez kapcsolódó tudományos feltevésekben, alternatív nézetekben való jártasság megszerzése, valamint hermeneutikai elvek elsajátítása is célja a tanegységnek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

„Különleges” (speciális) bevezetést az Újszövetség könyveihez a Római levéltől a Jelenések könyvéig. Pál élete, Pál levelei. „Újszövetségi apokrif” irodalom. Hermeneutikai szempontok. A főbb kutatói nézetek, alternatívák megismerése. Egyéni mérlegelési készség kialakítása.

Évközi tanulmányi követelmények:

Referátum (önálló jelentkezés alapján)

A vizsgára állás feltétele: egy külön füzetbe, *kézírással elkészítendő* az Újszövetség minden könyvének tartalmi összefoglalása, *könyvenként és fejezetenként*, minden fejezetről legalább egy tartalmi tudnivalóval. Ezt a tartalmi kivonatot a vizsga elején kell átadni a vizsgáztató tanárnak. Ez természetesen *meg is tanulandó*, a vizsgán el kell tudni mondani *az Újszövetség minden fejezetéről legalább egy tartalmi tudnivalót!* (Az első félévben elkészített ilyen füzet a 2. félévben is használható – akár a bevezetéstaniilag fontos szakaszokra utalásokkal kiegészítve!)

Kötelező irodalom:

Balla Péter: *Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története* (2005) átdolgozott, második kiadása: *Az újszövetségi iratok története (Bevezetéstani alternatívák)*. Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008. A könyv megvásárolható a Ráday Könyvesházban: Ráday u. 27. (a HTK-val szemben)
 D.A. Carson – Douglas Moo: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: KIA, 2007.

Bruce M. Metzger – Bart D. Ehrman: *Az Újszövetség szövege: Hagyományozás, szövegromlás, helyreállítás.* Budapest: Harmat Kiadó, 2008.

Ajánlott irodalom:

- Achtemeier, Paul J. - Green, Joel B. - Thompson, Marianne Meye: *Introducing the New Testament: Its Literature and Theology.* 2001, Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Company
- Benyik György: *Az Újszövetségi Szentírás keletkezés- és kutatástörténete.* Második kötet: *Introductio specialis,* 1995, Szeged: JATEPress
- Broer, Ingo: *Einleitung in das Neue Testament.* 2 vols, vol. 1: 1998, vol. 2: 2001, Würzburg: Echter Verlag
- Brown, Raymond E.: *An Introduction to the New Testament.* 1997, New York: Doubleday
- Burkett, Delbert: *An Introduction to the New Testament and the Origins of Christianity.* 2002, Cambridge: Cambridge University Press
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J. - Morris, Leon: *An Introduction to the New Testament.* 1992, Leicester: InterVarsity Press (IVP), and Grand Rapids, Mich.: Zondervan Publishing House
- Carson, D. A. - Moo, Douglas J.: *An Introduction to the New Testament.* Second edition. 2005, Grand Rapids, Mich.: Zondervan (ennek magyar fordítása kötelező tananyag)
- Childs, Brevard S.: *The New Testament as Canon: An Introduction.* 1984, London: SCM Press
- Conzelmann, Hans - Lindemann, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament.* (UTB 52) 1988: 9. kiadás, 2000: 13., újból átdolgozott kiadás, 2004: átnézett kiadás, Tübingen: Mohr Siebeck
- deSilva, David A.: *An Introduction to the New Testament: Contexts, Methods and Ministry Formation.* 2004, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, Leicester: Apollos
- Ehrman, Bart D.: *The New Testament: A Historical Introduction to the Early Christian Writings.* 2004 (third edn, orig.: 2000), New York - Oxford: Oxford University Press
- Guthrie, Donald: *New Testament Introduction.* (Third Edition, revised, in one volume.) 1970, Leicester: InterVarsity Press
- Kümmel, Werner Georg: *Einleitung in das Neue Testament.* 1983: 21. kiadás, ezzel azonos szövegű kiadás: Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989; Heidelberg: Quelle & Meyer (Angol ford. H. C. Kee által, *Introduction to the New Testament.* 1975, Nashville: Abingdon Press.)
- Marshall, I. Howard - Travis, Stephen - Paul, Ian: *Exploring the New Testament.* Vol. 2: *A Guide to the Letters and Revelation.* 2002, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press
- Mauerhofer, Erich: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments.* 2 Bände (David Gysel átdolgozásában) 1995, Stuttgart: Hänssler
- Moffatt, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament.* (Third and revised edition.) 1918, Edinburgh: T & T Clark
- Dr. Nagy István : *Az Újszövetség könyveinek ismertetése.* 1995, Nagykovács: KRE TFK
- Pröhle Károly: *Újszövetségi bevezetés.* 1979, Budapest: Evangélikus Teológiai Akadémia
- Roloff, Jürgen: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament.* 1977, Berlin: EVA, 1984, – *Neues Testament* címmel 1999-ben jelent meg a 7., teljesen átdolgozott kiadás.
- Roloff, Jürgen: *Einführung in das Neue Testament.* 1995, Stuttgart: Philipp Reclam
- Schenke, Hans-Martin - Fischer, Karl Martin: *Einleitung in die Schriften des Neuen Testaments.* I.: Die Briefe des Paulus und Schriften des Paulinismus, 1978, II.: Die Evangelien und die anderen neutestamentlichen Schriften, 1979, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt
- Schnelle, Udo: *Einleitung in das Neue Testament.* (UTB 1830) 1996: 2. kiadás, 2002: átdolgozott, 4. kiadás, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht
- Schweizer, Eduard: *Theologische Einleitung in das Neue Testament.* 1989, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (Angol ford. O. C. Dean által, *A Theological Introduction to the New Testament.* 1991, Nashville: Abingdon Press; a magyar ford. megjelent 2004-ben a Kálvin Kiadónál.)
- Theissen, Gerd: *Das Neue Testament.* 2002, 2004: átnézett, 2. kiadás, München: C. H. Beck (Angol ford. John Bowden által, *Fortress Introduction to the New Testament.* 2003, Minneapolis: Fortress Press.)
- Varga, Zsigmond J.: *Újszövetségi bevezetés.* Debrecen: Református Teológiai Akadémia: 1979, LUX: 2000 (új kiadás, szerk. Szathmáry Sándor)
- Vielhauer, Philipp: *Geschichte der urchristlichen Literatur: Einleitung in das Neue Testament, die Apokryphen und die Apostolischen Väter.* 1975, átnézett kiadás: 1978, ugyanez újra nyomtatva 1985-ben, Berlin - New York: Walter de Gruyter
- Wolde, G. (ed.): *Einleitung ins Neue Testament: Aus Schleiermachers hand-schriftlichem Nachlasse und nachgeschriebenen Vorlesungen.* 1845, Berlin: bei G. Reimer
- Zahn, Theodor B.: *Introduction to the New Testament.* 3 vols. (transl. from the third German edition by J. M. Trout, et al.) 1909, Edinburgh: T & T Clark

Valamint: Vanyó László (szerk.): *Ókeresztény írók* c. sorozat első négy kötete (Szent István Társulat), ill. Cseri Kálmán: *Pál apostol*. Peter Wick: *Pál: A keresztyénség tanítója*. (mindkettő: Kálvin Kiadó).
Az Apokrif irodalomhoz megadott ajánlott szakirodalmat a bevezetéstani tankönyvem (*Az újszövetségi iratok története*) utolsó fejezetében

HT BTHB061 – ÓKORI VALLÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja az, hogy a hallgatók megismerjék a vallástudomány alapfogalmait, módszereit, eredményeit; a vallástudomány, illetve vallástörténet és a teológia összefüggéseit és esetleges különbözőségeit; a vallástudomány, ill. vallásfenomenológia teológiai alkalmazásának lehetőségeit és korlátait. Az ókori vallások részletes megismertetése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A diszciplína helye, jelentősége a teológiai tanulmányok között. Vallástudomány és keresztyén teológia. Vallástörténet és bibliai teológia. Mi a vallás? Elméletek a vallás eredetéről. A Kijelentés
2. Vallásos fogalmak és életjelenségek. Manaizmus, fétisizmus, animizmus, totemizmus, tabu, mágia. Természeti jelenségek istenítése. Az istenfogalom fejlődésének főbb állomásai
3. Vallásos életmód – az élet megszentelése. Szent személyek. Szent helyek. Szent idők. Szent szavak. Szent cselekmények
4. A sumér, asszír-babiloni, kánaáni (nyugat-sémi), egyiptomi, perzsa, a görög-római vallások részletes ismertetése

Évközi tanulmányi követelmények:

Az ajánlott irodalomból egy az oktatóval előre egyeztetett könyv kijelölt részének önálló feldolgozása házi dolgozat formájában.

Kötelező irodalom:

Herczeg Pál (1991 és újabb kiadásai): *Vallástörténet*. Budapest.
M. Eliade (1994): *Vallási hiedelmek és eszmék története I-II-III*. Századvég Kiadó, Budapest.
M. Eliade (2006): *Vallási hiedelmek és eszmék története* (egy kötetben). Osiris Kiadó, Budapest.

Ajánlott irodalom:

R. Otto (1997): *A Szent*. Osiris Kiadó, Budapest
G. van der Leeuw (2001): *A vallás fenomenológiája*. Osiris Kiadó, Budapest.
Voigt Vilmos (2004): *A vallási élmény története. Bevezetés a vallástudományba*. Timp Kiadó, Budapest.; Voigt Vilmos (2006): *A vallás megnyilvánulásai. Bevezetés a vallástudományba*. Timp Kiadó, Budapest.
J. Ries (2003, szerk.): *A szent antropológiája. A Homo religiosus eredete és problémája*. Typotex Kiadó, Budapest.; J. Ries (2006, szerk.): *A hívő ember a zsidó, a keresztyén és az iszlám vallásban*. Typotex Kiadó, Budapest.
G. Widengren (1969): *Religionsphänomenologie*. De Gruyter, Berlin.
D. Cupitt (én.): *Eltűnt istenek nyomában. A vallásosság jövője*. Kulturtrade Kiadó.
Pais István (1988): *Ember és vallás. Adalékok a vallás kritikájához és struktúrájához*. Budapest.
G. J. Bellinger (1993): *Nagy valláskalauz*. Akadémia Kiadó, Budapest.;
Bodrogi T. et al. (1978): *Mitológiai ABC*. Gondolat Kiadó, Budapest.;
R. Graves(1985): *Görög mítoszok*. Európa Kiadó, Budapest;
E. Hamilton (1992): *Görög és római mitológia*. Holnap Kiadó, Budapest.;
Kerényi K. (1977): *Görög mitológia*. Gondolat Kiadó, Budapest.;
H. Ringgren (1979): *Die Religionen des Alten Orients*. Göttingen.

HT BTHB054 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB050 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal azt a történelmi közeget, melyben az Ószövetség kialakult. Ennek során betekintést nyerhetnek a termékeny félhold népeinek és országainak kultúrájába, történelmébe. Részletesen vizsgálhatják az egyes történelmi események szociológiai, politikai és vallási előzményeit valamint következményeit. A korabeli szövegek megismerésével közelebb kerülhetnek a kor szellemiségéhez. Az összefüggések tanulmányozása során a bibliai szövegek Sitz im Leben-jének különböző aspektusait is felismerhetik, aminek révén e szövegek jobb megértésére juthatnak, s egyben elkerülhetik a hermeneutikai buktatókat, félreértelmezéseket.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Izrael története, a régészet és az Izraeli történetírás (pro és contra) 2. Az államiság előtti Izrael 3. Izrael és Júda királyságai 4. Nagybirodalmi kontextus (Egyiptom, Asszír, Babilon, Perzsia) 5. Restauráció (Fogság és visszatérés) 6. A judaizmus születése (perzsa-hellenisztikus kor)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből.				
Kötelező irodalom:				
Karasszon I.: Izrael története, Budapest., 1991. Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991. Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983. Finkelstein, I. – Silberman, A.: Biblia és régészet. Az ókori Izrael két arca, Budapest, 2003. Miller, J. M.– Hayes, J. H.: Izrael és Júda története, Piliscsaba, 2004.				
Ajánlott irodalom:				
Ahlström, G. W.: The History of Ancient Palestine from the Paleolithic Period to Alexander's Conquest. Sheffield, 1993. Allerhand, J.: A zsidóság története. Budapest, 1987. Ben-Sasson, H. H.: A History of the Jewish People. London, 1969. Bright, J.: Izrael története. Budapest., 1983. Donner, H.: Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen, Göttingen, 1984-1986. Ghirsman, R.: Az ókori Irán. Budapest., 1985. Herrmann, S.: Geschichte Israels, München, 1973. Jagersma, H.: Izrael története 1. Budapest., 1991. Kákossy L.: Az ókori Egyiptom története és kultúrája. Budapest 1998, 310-367. o. Klengel, H.: Nomádok az ókori Előázsiaiban. Budapest, 1985. Lemche, N. P.: The Israelites in History and Tradition, Louisville, 1998. McNutt, P.: Reconstructing the Society of Ancient Israel, Louisville, 1999. Noth, M.: Geschichte Israels. Göttingen, 1954. Oppenheim, A.L.: Az ókori Mezopotámia. Bp. 1982, 218-284.o. Thompson, T. L.: Early History of the Israelite People, Leiden, 1992.				

HT BTHB055 – BIBLIAI KORTÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051 – Bibliaismeret 2. HT BTHB054 – Bibliai kortörténet 1.	
Tantárgy előadója:			Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

Dr. Péntek Dániel Gábor, Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	magyar	Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja megismertetni a hallgatókkal Izrael történetének hellenisztikus és római kori történelmét. Azt a közeget, melyben az ószövetségi kánon kialakult, illetve amelyben az Újszövetség eseményei játszódtak. Ennek során betekintést nyerhetnek a hellenisztikus birodalmak, és a római birodalom működésébe, szellemi közegébe. Részletesen vizsgálhatják a zsidóságon belül kialakuló vallási irányvonalak eredőit és küzdelmeit. A korabeli szövegek megismerésével összehasonlíthatják a bibliai és nem bibliai szerzők szociológiai és politikai háttérét.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A hellenisztikus kor nagypolitikai eseményei 2. A hellenizmus és judaizmus találkozásának politikai hatásai 3. A makkabeus felkelés és a hamóneus királyság 4. A Római birodalom és Izrael 5. Heródes és utódai 6. A keresztyénség megjelenése 7. Az 1. zsidó háború és hatása zsidókra és keresztyénekre 8. A Bar-Kochba felkelés				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozat az első három témakörből				
Kötelező irodalom:				
Karasszon István (1991) <i>Izrael története</i> (jegyzet) Budapest H. Jagersma (1991) <i>Izrael története 2.</i> Budapest				
Ajánlott irodalom:				
H.H. Ben-Sasson (1969) <i>A History of the Jewish People</i> , London J. Allerhand (1987) <i>A zsidóság története</i> , Budapest E. Fergusson (1999) <i>A keresztyénség bölcsője</i> Budapest, Osiris S. Schwartz (2001) <i>Imperialism and Jewish Society, 200 B:C:E: to 640 C:E.</i> Princeton E. Haag (2003) <i>Das Hellenistische Zeitalter</i> Stuttgart, Kohlhammer				

HT ÓSZA001 – EXEGETIKAI ALAPDOLGOZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Órarendi információ: ---		Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB016 – Ószövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója: ---	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT ÚSZA002 – EXEGETIKAI ALAPDOLGOZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Órarendi információ:		Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB036 – Újszövetségi írásmagyarázat 1.	
Tantárgy előadója:	Féléves óraszám:	Kredit: 3		

	N: 0			
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A hallgatók számára személyre szabottan kijelölt textusok a HTK II. em. hivatalos hirdetőtábláján (a Dékáni Hivatal előtt) további információkkal együtt megtalálhatók.

Néhány tudnivaló az újszövetségi alapvizsga dolgozat elkészítéséhez

Nem kell az egész újszövetségi könyvre vonatkozó bevezetéstani tudnivalókat felsorolni, hanem elég, ha az exegetálandó szakaszra vonatkozó esetleges bevezetéstani tudnivalókkal foglalkoznak röviden a dolgozat elején. Lelkész, református és protestáns szakon ajánlott a saját fordítás készítése. Ha nem készítenek saját fordítást, akkor nevezzék meg, hogy melyik fordítást veszik alapul, és fűzzenek hozzá fordítási megjegyzéseket (pl. hol van más fordítási lehetőség, miért értenek egyet, esetleg miért fordítanának másként egy-egy konkrét kifejezést). Vegyék figyelembe a lényegesebb szövegvariánsokat. Nem szükséges teljes nyelvtani preparációt készíteni, hanem csak az exegetikai következtetések vagy a fordítás szempontjából fontos szavak jelentését és nyelvtani alakját kell megadni.

Tárgyalják az egyes perikópák szerkezeti felépítését (beleértve a kontextusban elfoglalt helyét, a perikópák „határait”), műfaját, esetleges tradíció- és redakciótörténetét, az eredeti olvasók helyzetét (ha az kikutatható) és röviden a szöveg kerygmatis-teológiai mondanivalóját. Exegetálják a szöveget versenként, ill. gondolati egységeként sorban haladva. Kérek egy rövid bevezetést és befejezést is.

Szótárak, fogalmi szókönyvek, lexikonok és részletes exegetikai magyar és idegen nyelvű kommentárok használata elvárt. A segédeszközök használatának mértékét a dolgozatírók igényessége és az elérni kívánt érdemjegy szabja meg.

A szó szerinti idézet idézőjelbe teendő, a lelőhely pontos megadásával. Ha csak gondolatokat vesznek át (nem szó szerint idézve), akkor is adják meg, hogy kire hivatkoznak (oldalszámmal). Külön bibliográfia is készítenő, a szerzők családneve szerint, alfabetikus rendben.

A dolgozat ne legyen több 35 oldalnál (A4-es lapon, másfeles sorközzel, 12-es betűmérettel gépelve), és ne legyen kevesebb 25 oldalnál. Vallástanár szakon 25-30 oldal közötti terjedelem az elvárt, hiszen ők nem foglalkoznak a görög variánsokkal. Vallástanár szakosok röviden utalhatnak a szakasz hittanórán tanítható fő mondanivalójára is. A dolgozat ne legyen csupán idézetek egymásutánja, hanem legyen egyensúlyban a saját értékelés és a szakirodalom bemutatása. A beadás előtt nézzék át és javítsák át (ha kell, még egyszer nyomtassák ki) a dolgozatot, mert a formai hibák, helyesírási hibák esetlegesen nagy száma is jegyrontó tényező! Ügyeljenek a görög szövegek, szavak pontos és szakszerű közlésére, valamint a magyar nyelvű szöveg nyelvi, nyelvtani és helyesírási pontos, hibátlan kidolgozására! A görög hehezet és hangsúly kézzel is kitéhető – a lényeg, hogy hibátlan legyen. A bibliai könyvek rövidítésekor és a bibliai helyek megjelölésekor a protestáns új fordítású Biblia függelékében található rendszert használják. A dolgozat értékelése a TVSZ vonatkozó szakaszainak figyelembevételével történik.

Kérem, hasznosítsák az alábbi két rövid írás tartalmi és formai tudnivalóit: Balla P.: *Hogyan készítsünk exegézist?* és: *Tudományos dolgozat készítése*, melyek megtalálhatóak Balla Péter honlapján (<http://www.peterballa.eoldal.hu/>). Kérdéseikkel fordulhatnak hozzám is, valamint Dr. habil. Pap Ferenc docenshez.

HT ÓSZB016 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB010 – Héber nyelv 1. HT ÓSZB011 – Héber nyelv 2. HT ÓSZB012 – Héber nyelv 3. HT ÓSZB013 – Héber nyelv 4.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Egeresi László Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súlyt helyez arra, hogy a hallgató megismerje az exegézis alapfogalmait, alapvető szakaszait az ehhez kapcsolódó teológiai területekkel és azok alapvető szakirodalmával. Kalandozás a szótárak, kézikönyvek, kommentárok, folyóiratok világában, ismerkedés az exegézis munkájával, annak hermenutikai alapvetésével és csapdáival. A félév második felében konkrét héber szövegeket exegetálunk. A félév jelmondata: „Jó fordítás – fél igehirdetés!” (Egeresi L.S.)

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

Biblia Hebraica Stuttgartensia

Egeresi L.S.: Bibliai héber – magyar szótár (Bp., 2022)

Ajánlott irodalom magyarul:

Karasszon István, *Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana* (Budapest 1991)

Karasszon István: Kommentársorozatok – miért és hogyan? in: *Collegium Doctorum* 11, 2015, 11-27.

Pecsuk Ottó: *Pontos. Természetes. Érthető. A bibliafordítás elmélete, gyakorlata és távlatai*

(Bp.: Kálvin, 2020)

Tóth Kálmán: *Bibliafordítás-bibliamagyarázás* (Bp.: Kálvin, 1994)

Ajánlott irodalom idegen nyelven:

Bevezetés az exegézisbe:

Elizabeth Achtemeier, *Preaching from the Old Testament* (Louisville, KY: Westminster John

Knox Press, 1989). – digitálisan megkapják!

Douglas Stuart: *Old Testament Exegesis* (Louisville: WJK, 2009⁴) – külön átvesszük a két függelék!

(appendix 1: fontos exegetikai alapfogalmak, appendix 2: fontos hermeneutikai tévedések listája) – digitálisan megkapják!

Odil Hannes Steck: Exegese des Alten Testaments: Leitfaden d. Methodik : e. Arbeitsbuch für Proseminare, Seminare u. Vorlesungen – elérhető angol fordításban is, [digitálisan megkapják!](#)

John H. Hayes: *Biblical Exegesis: A Beginner's Handbook* (Westminster: JK Press, 2022)

– digitálisan megkapják!

Internetes forrásokról külön szó esik!

szótárak, kézikönyvek, kommentárok – utóbbihoz vö. Karasszon cikkét, valamint kommentárokhoz angolul részletesebb bevezetések is léteznek:

Douglas Stuart, *A Guide to Selecting and Using Bible Commentaries* (Dallas: Word Books, 1987).

Tremper Longman III, *Old Testament Commentary Survey* (Grand Rapids: Baker Academic,

2007).

John Glynn, *Commentary and Reference Survey: A Comprehensive Guide to Biblical and Theological Resources* (Grand Rapids: Kregel Academic and Professional, 2007). Glynn 2 fejezetet szentel az exegetikai szoftvereknek!

Bevezetéstanonok, szakfolyóiratok

bibliográfiai adatbázisok, pl. *Elenchus* (*Elenchus bibliographicus biblicus*), - Török Pál Könyvtárban fellelhető

HT ÓSZB017 - ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkeltette a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának hátterén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

HT ÓSZB018 - ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 3.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súly helyez arra, hogy az ószövetségi történetírás jellegzetességeit is megismertesse a hallgatókkal. Igen fontos, hogy a szerzőség kérdésében a kollektív munka jelentőségét is megismerjék a hallgatók, hiszen az az újabb európai irodalom esetében inkább szokatlannak nevezhető. A szöveg folyamatos előállításának rekonstruálására redakciókritikai munkát is kell végezni, csak így adható olyan értelmezés a bibliai szövegnek, ami aztán további teológiai munkákban is fölhasználható.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

Ajánlott kommentárok: S. Bar-Efrat (2007), W. Brueggemann (1990), A. F. Campbell (2003), W. Dietrich (2011), R. W. Klein (1983), P. K. McCarter (1980), H. J. Stoebe (1973), F. Stolz (1981), D. F. Tsumura (2007).

HT ÓSZB019 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 4.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István, Dr. Kovács Enikő Hajnalka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkelte a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának hátterén.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.

HT ÓSZB020 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 5.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:**Ószövetségi írásmagyarázat**

A héber szöveg olvasása és fordítása mellett a kurzus súly helyez arra, hogy az ószövetségi történetírás jellegzetességeit is megismertesse a hallgatókkal. Igen fontos, hogy a szerzőség kérdésében a kollektív munka jelentőségét is megismerjék a hallgatók, hiszen az az újabb európai irodalom esetében inkább szokatlanul nevezhető. A szöveg folyamatos előállításának rekonstruálására redakciókritikai munkát is kell végezni, csak így adható olyan értelmezés a bibliai szövegnek, ami aztán további teológiai munkákban is fölhasználható.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.

Kötelező irodalom:

Ajánlott kommentárok: S. Bar-Efrat (2007), W. Brueggemann (1990), A. F. Campbell (2003), W. Dietrich (2011), R. W. Klein (1983), P. K. McCarter (1980), H. J. Stoebe (1973), F. Stolz (1981), D. F. Tsumura (2007).

HT ÓSZB021 – ÓSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 6.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÓSZB001 – Ószövetségi szigorlat (héber nyelv, ószövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az előadások hagyományosan az exegetikai módszerek demonstrálásán nyugszanak, de különös hangsúly kerül az exegetika és az ószövetségi historiográfia kapcsolatára. Újabban az ószövetségi elbeszélés-technika is fölkeltette a tudósok érdeklődését, így ennek hatását is megvizsgáljuk a könyvek tartalmának hátterén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez. A stúdium részét képezi a félévenként kijelölt ószövetségi perikópák héber nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, héber szóanyagának ismerete és exegézise.				
Kötelező irodalom:				
A félév elején kijelölt perikópákhoz igazítva.				

HT ÓSZB136 – ÓSZÖVETSÉGI GYAKORLATI EXEGÉZIS				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Karasszon István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere: Teszt, házi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Azon ismeretek gyakorlati alkalmazásának módjai, amelyeket korábbi tanulmányaik során sajátítottak el a hallgatók. Kíváncsok, hogy ezúttal ne csupán önállóan tudjon exegetálni a jelölt, hanem azt is lássa, hogy az exegetikai eredményeket hogyan lehet felhasználni konkrét gyülekezeti helyzetekben. A tudományos módszerek hasznának begyakorlása, ill. a gyülekezetben felmerülő kérdések bibliai alapon való kezelése a hosszú távú célkitűzés.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Ószövetségi textusok alapján írt/mondott prédikációk analízise, valamint önálló mintaprédikációk készítése által. Különböző homiletikai modellek kipróbálása ószövetségi textusokon.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Ószövetségi textusok exegézise, ill. azok mintaprédikációkon való kidolgozása Az exegézistől a prédikációig tartó folyamat dokumentálása Prédikáció készítése a kijelölt szakaszok alapján				
Kötelező irodalom:				
Kommentárok, bevezetéstank, összefoglaló bibliai teológia művek a tárgyalt ószövetségi szakaszok vonatkozásában Homiletikai szakirodalom Prédikációs kötetek				
Ajánlott irodalom:				
„Hirdesd az igét”. Igehirdetők kézikönyve, Budapest, MRE Sajtóosztály, 1980. Kiss Jenő, Hármában Isten színe előtt, Kolozsvár: Exit, 2010. Evangelische Predigtmeditationen G. Eichholz, <i>Herr, tue meine Lippen auf!</i> , I-V, Wuppertal-Barmen: E. Müller Verlag, 1946-1961 G. Voigt, <i>Der helle Morgenstern</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1961. G. Voigt, <i>Der echte Weinstock</i> , Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1969. Karasszon István, <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE/L'Harmattan, 2021 www.karasszon.hu				

HT ÚSZB036 – ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:24	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter Fogadóóra: Előzetes e-mail-es egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – mindez kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

Galata levél 1-6. fejezetei (Gal 1-6) görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom

2-13. hét: Exegézis: **Galata levél 1-6. fejezetei (Gal 1-6)**

14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárok felhasználásával egy-egy perikópáról rövid referátum/kiselőadás tartására van lehetőség.

Lelkész és teológus szakon: görög szöszedet és olvasónapló készítése.

A szöszedet ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak. Lehetőség szerint a vizsganap előtt két-három nappal digitálisan kérem megküldeni a balla.peter@kre.hu e-mail címre.

Kötelező irodalom:

BALLA Péter: *Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkúrszokkal*.

Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009;

KÁLVIN János: *A Galata, az Efezusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata*. REK, Új folyam 10/1, Budapest: Kálvin Kiadó, 2016,

valamint az órai anyag.

Ajánlott irodalom:

BALLA Péter: *Az újszövetségi iratok története: Bevezetéstani alternatívák*. (Második, átdolgozott kiadás) Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008;

BALLA Péter: *Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkúrszokkal*. Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009;

BALLA Péter: „Melyik jeruzsálemi úthoz kapcsolódik a Galata 2,1–10 beszámolója?”, in: Zsengellér József–Kodácsy Tamás–Ablonczy Tamás (szerk.): *Felelet a Mondolatra: Tanulmányok a 60 éves Bogárdi Szabó István tiszteletére*. Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem–Pápai Református Teológiai Akadémia–L’Harmattan Kiadó, 2016, 233–241;

BALLA Péter: „A Galata-levél címzettjei és a levél keletkezésének ideje”, in: Unger Zoltán (szerk.): *Föld és Ég II.: Tudomány és hit – Geológia és Teológia*. Budapest: Magyarhoni Földtani Társulat, 2017, 9–17;

BALLA, Péter: „On the Addressees of the Letter to the Galatians”, in: Ute E. Eisen–Heidrun E. Mader (eds): *Talking God in Society: Multidisciplinary (Re)constructions of Ancient (Con)texts*. Festschrift for Peter Lampe (2 vols),

Volume 2: *Hermeneuein in Global Contexts: Past and Present*, NTOA 120/2, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2020, 127–138;

BECKER, Jürgen: „Der Brief an die Galater: Übersetzt und erklärt von Jürgen Becker”, in: Jürgen Becker–Ulrich Luz: *Die Briefe an die Galater, Epheser und Kolosser: Übersetzt und erklärt von Jürgen Becker und Ulrich Luz*. NTD 8/1, (18. kiadás – az új átdolgozás első kiadása) Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1998, 7–103;

BOER, Martinus C. de: *Galatians: A Commentary*. NTL, Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2011;

BRUCE, F. F.: *The Epistle of Paul to the Galatians: A Commentary on the Greek Text*. NIGTC, Exeter: The Paternoster Press, 1982;

BURTON, E. deWitt: *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Galatians*. ICC, Edinburgh: T. & T. Clark, 1921;

Calvin's Commentaries. Vol. 11: *Romans–Galatians*. (év nélkül) Associated Publishers and Authors, Wilmington, DE;

CARSON, D. A.–MOO, Douglas J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Fordította Greizer Miklós. Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2007;

CONZELMANN, Hans–LINDEMANN, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. UTB 52 (14., átnézett kiadás), Tübingen: Mohr Siebeck, 2004;

CSERI Kálmán: *Pál apostol*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2016;

DUNN, James D. G.: *The Epistle to the Galatians*. BNTC Peabody, MA: Hendrickson, 1993;

ECKSTEIN, Hans-Joachim: *Christus in euch: Von der Freiheit der Kinder Gottes – Eine Auslegung des Galaterbriefs*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017;

ECKSTEIN, Hans-Joachim: *Verheißung und Gesetz: Eine exegetische Untersuchung zu Galater 2,15–4,7*. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1996;

EBELING, Gerhard: *Die Wahrheit des Evangeliums: Eine Lesehilfe zum Galaterbrief*. WUNT 86, Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1981;

GEORGE, Timothy: *Galatians*. CSC, (átdolgozott kiadás), Nashville, TN: Holman Reference/B&H Publishing Group, 2020;

JEWETT, Robert: *Dating Paul's Life*. London: SCM Press Ltd, 1979;

KÁLVIN János: *A Galata, az Efezusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata*. REK, Új folyam 10/1, Budapest: Kálvin Kiadó, 2016;

KEENER, Craig S.: *Galatians: A Commentary*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2019;

LIGHTFOOT, J. B.: *Saint Paul's Epistle to the Galatians: A Revised Text with Introduction, Notes, and Dissertations*. (Az 1890-es tizedik kiadás reprint kiadása) London: Macmillan, 1905;

LONGENECKER, Richard N.: *Galatians*. WBC 41, Dallas, TX: Word Books, 1990;

LUTHER, Martin: *A Commentary on St Paul's Epistle to the Galatians*. (A revised and completed translation based on the 'Middleton' edition of the English version of 1575; text prepared by Philip S. Watson.) (Az 1953-as kiadás reprint kiadása) Cambridge: James Clarke, 1978;

LÜHRMANN, Dieter: *Der Brief an die Galater*. ZBKNT 7, (Harmadik kiadás) Zürich: Theologischer Verlag, 2001;

MOFFATT, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Harmadik, átdolgozott kiadás) Edinburgh: T & T Clark, 1918;

MOO, Douglas J.: *Galatians*. BECNT, Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013;

MORRIS, Leon: *Galatians: Paul's Charter of Christian Freedom*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1996;

OEPKE, Albrecht: *Der Brief des Paulus an die Galater*. THKNT 9 (Negyedik kiadás), Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1979;

POKORNY, Petr–HECKEL, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. UTB 2798, Tübingen: Mohr Siebeck, 2007;

RAMSAY, W. M.: *A Historical Commentary on St. Paul's Epistle to the Galatians*. (Második kiadás) London: Hodder & Stoughton, 1900;

RAMSAY, W. M.: *St. Paul the Traveller and the Roman Citizen*. (Hatodik kiadás) London: Hodder & Stoughton, 1902;

ROHDE, Joachim: *Der Brief des Paulus an die Galater*. THKNT 9 (Az új átdolgozás első kiadása), Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989;

SCHLIER, Heinrich: *Der Brief an die Galater*. KEK 7 (15. kiadás – az új átdolgozás hatodik kiadása), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1989;

SCHNABEL, Eckhard J.: *Urchristliche Mission*. Wuppertal: R. Brockhaus Verlag, 2002;

SCHNELLE, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. UTB 1830 (9., átnézett és átdolgozott kiadás), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017;

SCHREINER, Thomas R.: *Galatians*. ZECNT, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010;

DESILVA, David A.: *A Sri Lankan Commentary on Paul's Letter to the Galatians*. Global Readings, Eugene, OR: Cascade Books/Wipf and Stock, 2011;

DESILVA, David A.: *Galatians: A Handbook on the Greek Text*. BHGNT, Waco, TX: Baylor University Press, 2014;

DESILVA, David A.: *The Letter to the Galatians*. NICNT, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2018;

STOTT, John R. W.: *A galatákhoz írt levél: Nincs más út*. (Az 1991-es eredetiből fordította Kertai Barbara) Budapest: Harmat Kiadó, 2003;

VARGA Zsigmond J.: *A galatákhoz írt levél*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998;

VOUGA, François: *An die Galater*. HNT 10, Tübingen: Mohr Siebeck, 1998;

WITHERINGTON III, Ben: *Grace in Galatia: A Commentary on St Paul's Letter to the Galatians*. (Az 1998-as eredeti kiadás reprint kiadása) London–New York: T&T Clark International, Continuum, 2004;

WRIGHT, N. T.–BIRD, Michael F.: *The New Testament in Its World: An Introduction to the History, Literature, and Theology of the First Christians*. Grand Rapids, MI: Zondervan Academic, 2019;

ZAHN, Theodor: *Der Brief des Paulus an die Galater. Mit einem Geleitwort von Martin Hengel*. (Az 1922-es harmadik kiadás reprint kiadása) Wuppertal–Zürich: R. Brockhaus Verlag, 1990;

ZEIGAN, Holger: *Aposteltreffen in Jerusalem: Eine forschungsgeschichtliche Studie zu Galater 2,1–10 und den möglichen lukanischen Parallelen*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, 2005;

A Best Commentaries honlapon sok angol kommentár adatai megtalálhatók:
<https://bestcommentaries.com/romans/>

--

HT ÚSZB038 – Újszövetségi írásmagyarázat 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:24	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter Fogadóóra: Előzetes e-mail-es egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – mindez kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.				
Galata levél 1-6. fejezetei (Gal 1-6) görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon.				
1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom				
2-13. hét: Exegézis: Galata levél 1-6. fejezetei (Gal 1-6)				
14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárok felhasználásával egy-egy perikópáról rövid referátum/kiselőadás tartására van lehetőség.				
Lelkész és teológus szakon: görög szószeret és olvasónapló készítése.				
A szószeret ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak. Lehetőség szerint a vizsganap előtt két-három nappal digitálisan kérem megküldeni a balla.peter@kre.hu e-mail címre.				
Kötelező irodalom:				
BALLA Péter: <i>Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkurzusokkal</i> . Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009;				
KÁLVIN János: <i>A Galata, az Efezusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata</i> . REK, Új folyam 10/1, Budapest: Kálvin Kiadó, 2016, valamint az órai anyag.				
Ajánlott irodalom:				
BALLA Péter: <i>Az újszövetségi iratok története: Bevezetéstani alternatívák</i> . (Második, átdolgozott kiadás) Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008;				
BALLA Péter: <i>Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkurzusokkal</i> . Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009;				
BALLA Péter: „Melyik jeruzsálemi úthoz kapcsolódik a Galata 2,1–10 beszámolója?”, in: Zsengellér József–Kodácsy Tamás–Ablonczy Tamás (szerk.): <i>Felelet a Mondolatra: Tanulmányok a 60 éves Bogárdi Szabó István tiszteletére</i> . Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem–Pápai Református Teológiai Akadémia–L’Harmattan Kiadó, 2016, 233–241;				
BALLA Péter: „A Galata-levél címzettjei és a levél keletkezésének ideje”, in: Unger Zoltán (szerk.): <i>Föld és Ég II.: Tudomány és hit – Geológia és Teológia</i> . Budapest: Magyarhoni Földtani Társulat, 2017, 9–17;				
BALLA, Péter: „On the Addressees of the Letter to the Galatians”, in: Ute E. Eisen–Heidrun E. Mader (eds): <i>Talking God in Society: Multidisciplinary (Re)constructions of Ancient (Con)texts</i> . Festschrift for Peter Lampe (2 vols),				

Volume 2: *Hermeneuein in Global Contexts: Past and Present*, NTOA 120/2, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2020, 127–138;

BECKER, Jürgen: „Der Brief an die Galater: Übersetzt und erklärt von Jürgen Becker”, in: Jürgen Becker–Ulrich Luz: *Die Briefe an die Galater, Epheser und Kolosser: Übersetzt und erklärt von Jürgen Becker und Ulrich Luz*. NTD 8/1, (18. kiadás – az új átdolgozás első kiadása) Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1998, 7–103;

BOER, Martinus C. de: *Galatians: A Commentary*. NTL, Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2011;

BRUCE, F. F.: *The Epistle of Paul to the Galatians: A Commentary on the Greek Text*. NIGTC, Exeter: The Paternoster Press, 1982;

BURTON, E. deWitt: *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Galatians*. ICC, Edinburgh: T. & T. Clark, 1921;

Calvin's Commentaries. Vol. 11: *Romans–Galatians*. (év nélkül) Associated Publishers and Authors, Wilmington, DE;

CARSON, D. A.–MOO, Douglas J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Fordította Greizer Miklós. Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2007;

CONZELMANN, Hans–LINDEMANN, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. UTB 52 (14., átnézett kiadás), Tübingen: Mohr Siebeck, 2004;

CSERI Kálmán: *Pál apostol*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2016;

DUNN, James D. G.: *The Epistle to the Galatians*. BNTC Peabody, MA: Hendrickson, 1993;

ECKSTEIN, Hans-Joachim: *Christus in euch: Von der Freiheit der Kinder Gottes – Eine Auslegung des Galaterbriefs*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017;

ECKSTEIN, Hans-Joachim: *Verheißung und Gesetz: Eine exegetische Untersuchung zu Galater 2,15–4,7*. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1996;

EBELING, Gerhard: *Die Wahrheit des Evangeliums: Eine Lesehilfe zum Galaterbrief*. WUNT 86, Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1981;

GEORGE, Timothy: *Galatians*. CSC, (átdolgozott kiadás), Nashville, TN: Holman Reference/B&H Publishing Group, 2020;

JEWETT, Robert: *Dating Paul's Life*. London: SCM Press Ltd, 1979;

KÁLVIN János: *A Galata, az Efezusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata*. REK, Új folyam 10/1, Budapest: Kálvin Kiadó, 2016;

KEENER, Craig S.: *Galatians: A Commentary*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2019;

LIGHTFOOT, J. B.: *Saint Paul's Epistle to the Galatians: A Revised Text with Introduction, Notes, and Dissertations*. (Az 1890-es tizedik kiadás reprint kiadása) London: Macmillan, 1905;

LONGENECKER, Richard N.: *Galatians*. WBC 41, Dallas, TX: Word Books, 1990;

LUTHER, Martin: *A Commentary on St Paul's Epistle to the Galatians*. (A revised and completed translation based on the 'Middleton' edition of the English version of 1575; text prepared by Philip S. Watson.) (Az 1953-as kiadás reprint kiadása) Cambridge: James Clarke, 1978;

LÜHRMANN, Dieter: *Der Brief an die Galater*. ZBKNT 7, (Harmadik kiadás) Zürich: Theologischer Verlag, 2001;

MOFFATT, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Harmadik, átdolgozott kiadás) Edinburgh: T & T Clark, 1918;

MOO, Douglas J.: *Galatians*. BECNT, Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013;

MORRIS, Leon: *Galatians: Paul's Charter of Christian Freedom*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1996;

OEPKE, Albrecht: *Der Brief des Paulus an die Galater*. THKNT 9 (Negyedik kiadás), Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1979;

POKORNY, Petr–HECKEL, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. UTB 2798, Tübingen: Mohr Siebeck, 2007;

RAMSAY, W. M.: *A Historical Commentary on St. Paul's Epistle to the Galatians*. (Második kiadás) London: Hodder & Stoughton, 1900;

RAMSAY, W. M.: *St. Paul the Traveller and the Roman Citizen*. (Hatodik kiadás) London: Hodder & Stoughton, 1902;

ROHDE, Joachim: *Der Brief des Paulus an die Galater*. THKNT 9 (Az új átdolgozás első kiadása), Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989;

SCHLIER, Heinrich: *Der Brief an die Galater*. KEK 7 (15. kiadás – az új átdolgozás hatodik kiadása), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1989;

SCHNABEL, Eckhard J.: *Urchristliche Mission*. Wuppertal: R. Brockhaus Verlag, 2002;

SCHNELLE, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. UTB 1830 (9., átnézett és átdolgozott kiadás), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017;

SCHREINER, Thomas R.: *Galatians*. ZECNT, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010;

DESILVA, David A.: *A Sri Lankan Commentary on Paul's Letter to the Galatians*. Global Readings, Eugene, OR: Cascade Books/Wipf and Stock, 2011;

DESILVA, David A.: *Galatians: A Handbook on the Greek Text*. BHGNT, Waco, TX: Baylor University Press, 2014;

DESILVA, David A.: *The Letter to the Galatians*. NICNT, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2018;

STOTT, John R. W.: *A galatákhoz írt levél: Nincs más út*. (Az 1991-es eredetiből fordította Kertai Barbara) Budapest: Harmat Kiadó, 2003;

VARGA Zsigmond J.: *A galatákhoz írt levél*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998;

VOUGA, François: *An die Galater*. HNT 10, Tübingen: Mohr Siebeck, 1998;

WITHERINGTON III, Ben: *Grace in Galatia: A Commentary on St Paul's Letter to the Galatians*. (Az 1998-as eredeti kiadás reprint kiadása) London–New York: T&T Clark International, Continuum, 2004;

WRIGHT, N. T.–BIRD, Michael F.: *The New Testament in Its World: An Introduction to the History, Literature, and Theology of the First Christians*. Grand Rapids, MI: Zondervan Academic, 2019;

ZAHN, Theodor: *Der Brief des Paulus an die Galater. Mit einem Geleitwort von Martin Hengel*. (Az 1922-es harmadik kiadás reprint kiadása) Wuppertal–Zürich: R. Brockhaus Verlag, 1990;

ZEIGAN, Holger: *Aposteltreffen in Jerusalem: Eine forschungsgeschichtliche Studie zu Galater 2,1–10 und den möglichen lukanischen Parallelen*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, 2005;

A Best Commentaries honlapon sok angol kommentár adatai megtalálhatók:
<https://bestcommentaries.com/romans/>

--

HT ÚSZB040 – Újszövetségi írásmagyarázat 5.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N:24	Kredit: 2 kredit	Előtanulmányi kötelezettség: Ld.: Mintatanterv	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter Fogadóóra: Előzetes e-mailes egyeztetés alapján (balla.peter@kre.hu)	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere: szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – mindez kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.				
Galata levél 1-6. fejezetei (Gal 1-6) görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész és teológus szakon.				
1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom				
2-13. hét: Exegézis: Galata levél 1-6. fejezetei (Gal 1-6)				
14-15. hét: összefoglalás, kérdések				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárok felhasználásával egy-egy perikópáról rövid referátum/kiselőadás tartására van lehetőség.				
Lelkész és teológus szakon: görög szószeret és olvasónapló készítése.				
A szószeret ill. olvasónapló a vizsga megkezdésekor adandó át a vizsgáztató tanárnak. Lehetőség szerint a vizsganap előtt két-három nappal digitálisan kérem megküldeni a balla.peter@kre.hu e-mail címre.				
Kötelező irodalom:				
BALLA Péter: <i>Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkúrsusokkal</i> . Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009;				
KÁLVIN János: <i>A Galata, az Efezusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata</i> . REK, Új folyam 10/1, Budapest: Kálvin Kiadó, 2016, valamint az órai anyag.				
Ajánlott irodalom:				
BALLA Péter: <i>Az újszövetségi iratok története: Bevezetéstani alternatívák</i> . (Második, átdolgozott kiadás) Budapest: Károli Egyetemi Kiadó, 2008;				
BALLA Péter: <i>Pál apostol levele a Galáciabeliekhez: Kommentár bevezetéssel és exkúrsusokkal</i> . Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2009;				
BALLA Péter: „Melyik jeruzsálemi úthoz kapcsolódik a Galata 2,1–10 beszámolója?”, in: Zsengellér József–Kodácsy Tamás–Ablonczy Tamás (szerk.): <i>Felelet a Mondolatra: Tanulmányok a 60 éves Bogárdi Szabó István tiszteletére</i> . Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem–Pápai Református Teológiai Akadémia–L’Harmattan Kiadó, 2016, 233–241;				
BALLA Péter: „A Galata-levél címzettjei és a levél keletkezésének ideje”, in: Unger Zoltán (szerk.): <i>Föld és Ég II.: Tudomány és hit – Geológia és Teológia</i> . Budapest: Magyarhoni Földtani Társulat, 2017, 9–17;				

BALLA, Péter: „On the Addressees of the Letter to the Galatians”, in: Ute E. Eisen–Heidrun E. Mader (eds): *Talking God in Society: Multidisciplinary (Re)constructions of Ancient (Con)texts*. Festschrift for Peter Lampe (2 vols), Volume 2: *Hermeneuein in Global Contexts: Past and Present*, NTOA 120/2, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2020, 127–138;

BECKER, Jürgen: „Der Brief an die Galater: Übersetzt und erklärt von Jürgen Becker”, in: Jürgen Becker–Ulrich Luz: *Die Briefe an die Galater, Epheser und Kolosser: Übersetzt und erklärt von Jürgen Becker und Ulrich Luz*. NTD 8/1, (18. kiadás – az új átdolgozás első kiadása) Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1998, 7–103;

BOER, Martinus C. de: *Galatians: A Commentary*. NTL, Louisville, KY: Westminster John Knox Press, 2011;

BRUCE, F. F.: *The Epistle of Paul to the Galatians: A Commentary on the Greek Text*. NIGTC, Exeter: The Paternoster Press, 1982;

BURTON, E. deWitt: *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Galatians*. ICC, Edinburgh: T. & T. Clark, 1921;

Calvin's Commentaries. Vol. 11: *Romans–Galatians*. (év nélkül) Associated Publishers and Authors, Wilmington, DE;

CARSON, D. A.–MOO, Douglas J.: *Bevezetés az Újszövetségbe*. Fordította Greizer Miklós. Budapest: Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 2007;

CONZELMANN, Hans–LINDEMANN, Andreas: *Arbeitsbuch zum Neuen Testament*. UTB 52 (14., átnézett kiadás), Tübingen: Mohr Siebeck, 2004;

CSERI Kálmán: *Pál apostol*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2016;

DUNN, James D. G.: *The Epistle to the Galatians*. BNTC Peabody, MA: Hendrickson, 1993;

ECKSTEIN, Hans-Joachim: *Christus in euch: Von der Freiheit der Kinder Gottes – Eine Auslegung des Galaterbriefs*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017;

ECKSTEIN, Hans-Joachim: *Verheißung und Gesetz: Eine exegetische Untersuchung zu Galater 2,15–4,7*. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1996;

EBELING, Gerhard: *Die Wahrheit des Evangeliums: Eine Lesehilfe zum Galaterbrief*. WUNT 86, Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), 1981;

GEORGE, Timothy: *Galatians*. CSC, (átdolgozott kiadás), Nashville, TN: Holman Reference/B&H Publishing Group, 2020;

JEWETT, Robert: *Dating Paul's Life*. London: SCM Press Ltd, 1979;

KÁLVIN János: *A Galata, az Efezusi, a Filippi, a Kolosséi és a Thesszalonikai levelek magyarázata*. REK, Új folyam 10/1, Budapest: Kálvin Kiadó, 2016;

KEENER, Craig S.: *Galatians: A Commentary*. Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2019;

LIGHTFOOT, J. B.: *Saint Paul's Epistle to the Galatians: A Revised Text with Introduction, Notes, and Dissertations*. (Az 1890-es tizedik kiadás reprint kiadása) London: Macmillan, 1905;

LONGENECKER, Richard N.: *Galatians*. WBC 41, Dallas, TX: Word Books, 1990;

LUTHER, Martin: *A Commentary on St Paul's Epistle to the Galatians. (A revised and completed translation based on the 'Middleton' edition of the English version of 1575; text prepared by Philip S. Watson.)* (Az 1953-as kiadás reprint kiadása) Cambridge: James Clarke, 1978;

LÜHRMANN, Dieter: *Der Brief an die Galater*. ZBKNT 7, (Harmadik kiadás) Zürich: Theologischer Verlag, 2001;

MOFFATT, James: *An Introduction to the Literature of the New Testament*. (Harmadik, átdolgozott kiadás) Edinburgh: T & T Clark, 1918;

MOO, Douglas J.: *Galatians*. BECNT, Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2013;

MORRIS, Leon: *Galatians: Paul's Charter of Christian Freedom*. Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 1996;

OEPKE, Albrecht: *Der Brief des Paulus an die Galater*. THKNT 9 (Negyedik kiadás), Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1979;

POKORNY, Petr–HECKEL, Ulrich: *Einleitung in das Neue Testament: Seine Literatur und Theologie im Überblick*. UTB 2798, Tübingen: Mohr Siebeck, 2007;

RAMSAY, W. M.: *A Historical Commentary on St. Paul's Epistle to the Galatians*. (Második kiadás) London: Hodder & Stoughton, 1900;

RAMSAY, W. M.: *St. Paul the Traveller and the Roman Citizen*. (Hatodik kiadás) London: Hodder & Stoughton, 1902;

ROHDE, Joachim: *Der Brief des Paulus an die Galater*. THKNT 9 (Az új átdolgozás első kiadása), Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1989;

SCHLIER, Heinrich: *Der Brief an die Galater*. KEK 7 (15. kiadás – az új átdolgozás hatodik kiadása), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1989;

SCHNABEL, Eckhard J.: *Urchristliche Mission*. Wuppertal: R. Brockhaus Verlag, 2002;

SCHNELLE, Udo: *Einleitung in das Neue Testament*. UTB 1830 (9., átnézett és átdolgozott kiadás), Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2017;

SCHREINER, Thomas R.: *Galatians*. ZECNT, Grand Rapids, MI: Zondervan, 2010;

DESILVA, David A.: *A Sri Lankan Commentary on Paul's Letter to the Galatians*. Global Readings, Eugene, OR: Cascade Books/Wipf and Stock, 2011;

DESILVA, David A.: *Galatians: A Handbook on the Greek Text*. BHGNT, Waco, TX: Baylor University Press, 2014;

DESILVA, David A.: *The Letter to the Galatians*. NICNT, Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2018;

STOTT, John R. W.: *A galatákhoz írt levél: Nincs más út*. (Az 1991-es eredetiből fordította Kertai Barbara) Budapest: Harmat Kiadó, 2003;

VARGA Zsigmond J.: *A galatákhoz írt levél*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998;

VOUGA, François: *An die Galater*. HNT 10, Tübingen: Mohr Siebeck, 1998;

WITHERINGTON III, Ben: *Grace in Galatia: A Commentary on St Paul's Letter to the Galatians*. (Az 1998-as eredeti kiadás reprint kiadása) London–New York: T&T Clark International, Continuum, 2004;

WRIGHT, N. T.–BIRD, Michael F.: *The New Testament in Its World: An Introduction to the History, Literature, and Theology of the First Christians*. Grand Rapids, MI: Zondervan Academic, 2019;

ZAHN, Theodor: *Der Brief des Paulus an die Galater. Mit einem Geleitwort von Martin Hengel*. (Az 1922-es harmadik kiadás reprint kiadása) Wuppertal–Zürich: R. Brockhaus Verlag, 1990;

ZEIGAN, Holger: *Aposteltreffen in Jerusalem: Eine forschungsgeschichtliche Studie zu Galater 2,1–10 und den möglichen lukanischen Parallelen*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, 2005;

A Best Commentaries honlapon sok angol kommentár adatai megtalálhatók:

<https://bestcommentaries.com/romans/>

HT ÚSZB041 - ÚJSZÖVETSÉGI ÍRÁSMAGYARÁZAT 6.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB002 – Újszövetségi szigorlat (görög nyelv, újszövetségi bevezetés, bibliaismeret)	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Balla Péter	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: Szószedet, zárthelyi dolgozat, olvasónapló

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az újszövetségi exegézishez a képesség elsajátítása, elmélyítése. Az írásmagyarázat feladata a szöveg eredeti nyelven való olvasása, fordítása és magyarázata, a szöveg nyelvtani anyagának és szókincsének elsajátítása – kortörténeti és bevezetéstani stúdiumok segítségével –, valamint az egyes hermeneutikai kérdések tisztázása. A görög nyelvhez kapcsolódó feladatok csak a lelkész szakon teljesítendő, a vallástanár szakon magyar nyelvre épül a magyarázat. Az előadásokon a görög szövegek magyar fordítással együtt kerülnek elemzésre, ezért együtt hallgathatják a lelkész szakos és a vallástanár szakos hallgatók.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Hermeneutikai, módszertani és gyakorlati segítség választott textusok megértéséhez.

Félévenként változó perikópák görög nyelven olvasása, fordítása, nyelvi jelenségeinek, görög szóanyagának ismerete és exegézise lelkész szakon. Vallástanár szakon csak az exegézis elvárt, de az előadások alapján tudni kell az eredeti szöveg többletének főbb pontjait.

1. hét: Általános bevezetés, hermeneutikai alapvetés, kutatástörténet, főbb szakirodalom ismertetése, ajánlása

2-13. hét: Exegézis 14-15. hét: összefoglalás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel az előadásokon. Jelentkezés alapján kommentárról referátum tartására van lehetőség.

Lelkész szakon: görög szószedet és olvasónapló készítése (tudnivalók: Balla Péter honlapján; az olvasónaplóhoz való szakirodalom a tárgyleírás „Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok” pontjában található).

A tanegység lezárására a szorgalmi időszak utolsó három hetében kerül sor, előre meghirdetett időpontokban. A Zh alkalmával kell az olvasónaplót és a szószedetet beadni.

Kötelező irodalom:

Kommentárok

HT ÚSZB137 - ÚJSZÖVETSÉGI GYAKORLATI EXEGÉZIS

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pap Ferenc	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere: Teszt, házi dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkész szakirányon tanuló hallgatók tanulmányaik végén elméleti ismereteik és megszerzett gyakorlati tapasztalataik figyelembevételével a lelképásztori szolgálat nélkülözhetetlen munkafolyamatát gyakorolják be, hogy hogyan jut el az ígértető az exegézistől a prédikációig. A félév során szereplő válogatott újszövetségi szövegek különféle hermeneutikai problémái és az ígértetés buktatói nyomatékosan kerülnek elő.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Különféle válogatott újszövetségi szakaszok, szövegtípusok exegézise, értelmezése, a kérésgma megkeresése, átfordítása és prédikációba öntése, majd ezek után a prédikáció és a textus viszonyának vizsgálata.

Évközi tanulmányi követelmények:

Szószedet készítése

Az újszövetségi perikópák bevezetéstani, kortörténeti, teológiai kérdéseinek, problémáinak kutatása a rendelkezésre álló szakirodalom alapján

Az exegézistől a prédikációig tartó folyamat dokumentálása Prédikáció készítése a kijelölt szakaszok alapján	
Kötelező irodalom:	
Kommentárok, bevezetéstank, összefoglaló bibliai teológia művek a tárgyalt újszövetségi szakaszok vonatkozásában Homiletikai szakirodalom Prédikációs kötetek	
Ajánlott irodalom:	
„Hirdesd az igét”. Igé hirdetők kézikönyve, Budapest, MRE Sajtóosztály, 1980.	

HT BTHB056 – BIBLIAI TEOLÓGIA 1. (ŐSZ.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB050 – Bibliaismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja egyrészt az, hogy bemutassa a tudományág kialakulását, történetét, másrészt az, hogy átfogó képet nyújtson az Ószövetség különböző teológiai gondolatairól, illetve az azok között fennálló kapcsolatrendszeréről; harmadrészt pedig egy-egy teológiai téma részletes bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés 2. A zoltárok teológiája 3. Az óizraeli jogi szövegek teológiai vonatkozásai (Szentenciák. Gyűjtemények: Szövetség könyve, Szentség törvénye, Deuteronomium; Tízparancsolat) 4. Történetírás 5. Próféta-ság 6. Bölcsességirodalom 7. Deuteronomium 8. Deuteronomiumi Történeti Mű 9. Deutero-Ézsaiás 10. Papi Irat				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
Karasszon I.: <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE – L'Harmattan, 2021, 11-170. o.				
Ajánlott irodalom:				
R. Albertz: <i>Religionsgeschichte Israels in altestamentlichen Zeit I-II.</i> , Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 1992. ♣ R. Albertz: <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament</i> , Louisville: Westminster John Knox Press, 1994. ♣ J. Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective</i> , Minneapolis: Fortress, 1999. ♣ W. Bruegemann: <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy</i> , Minneapolis: Fortress, 1997. ♣ B. S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context</i> , Philadelphia: Fortress, 1985. ♣ B. S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i> , Minneapolis: Fortress, 1992. ♣ W. Eichrodt: <i>Theologie des Alten Testaments I-III</i> , Stuttgart: Ehrenfried Klotz Verlag, 1933-39. ♣ E. S. Gerstenberger: <i>Theologien des Alten Testaments</i> . Stuttgart: Kohlhammer, 2005.				

♣	H. Gese: <i>Zur biblischen Theologie</i> , München: Kaiser, 1977.
♣	J. Jeremias: <i>Theologie des Alten Testaments</i> , Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 2015.
♣	G. von Rad: <i>Az Ószövetség teológiája I-II.</i> , Budapest: Osiris, 2000, 2001.
♣	W. H. Schmidt: <i>Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte</i> ⁶ , Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1987.
♣	Tóth K.: <i>Ószövetségi biblikai teológia</i> (jegyzet). Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Ószövetségi tanszéke, 1994.
♣	C. Westermann: <i>Az Ószövetség teológiájának vázlata</i> , Budapest, 1993.
♣	H-W. Wolff: <i>Az Ószövetség antropológiája</i> , Pápa-Budapest: PRTA-Harmat, 2001.
♣	Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHB057 – BIBLIAI TEOLÓGIA 2. (ÓSZ.)				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB056 – Bibliai teológia 1. (Ósz.)	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A BTHB056 (Bibliai Teológia 1 – Ószövetség) során megalapozott tudásanyag további tágítása. A kiadott szakirodalom alapján az Ószövetség egyes teológiai gondolatainak részletes megismerése, elemzése. Az Ószövetség teológiai gondolkodásmódjának és összefüggérendszerének megismerése.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az Ószövetség meghatározó témái (Szövetség; Sion és templom; Kultusz és teológia; Teremtés és megváltás; Isten országa, Isten igéje; Király és Messiás, stb.)				
2. Előremutató témák az Ószövetségben (Úr napja; Üdvösség a népeknek; Apokaliptika és eszkatológia; Feltámadás)				
3. Az ószövetségi hit fájdalmas kérdései: Jób, Qóhelet, Eszter				
4. Teológia az intertestamentális irodalomban				
5. Az Ó- és Újszövetség kapcsolata				
6. A Ószövetségi teológia diszciplinájának története				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Kötelező irodalom:				
Karasszon I. (2021): <i>Az Ószövetség teológiai üzenete</i> , Budapest: KRE – L’Harmattan, 171-271. o.				
Ajánlott irodalom:				
R. Albertz: <i>Religionsgeschichte Israels in alttestamentlichen Zeit I-II.</i> , Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 1992.				
♣ R. Albertz: <i>A History of Israelite Religion in the Old Testament</i> , Louisville: Westminster John Knox Press, 1994.				
♣ J. Barr: <i>The Concept of Biblical Theology. An Old Testament Perspective</i> , Minneapolis: Fortress, 1999.				
♣ W. Bruegemann: <i>Theology of the Old Testament: Testimony, Dispute, Advocacy</i> , Minneapolis: Fortress, 1997.				
♣ B. S. Childs: <i>Old Testament Theology in a Canonical Context</i> , Philadelphia: Fortress, 1985.				
♣ B. S. Childs: <i>Biblical Theology of the Old and New Testaments</i> , Minneapolis: Fortress, 1992.				
♣ W. Eichrodt: <i>Theologie des Alten Testaments I-III</i> , Stuttgart: Ehrenfried Klotz Verlag, 1933-39.				

- ♣ E. S. Gerstenberger: *Theologien des Alten Testaments*. Stuttgart: Kohlhammer, 2005.
- ♣ H. Gese: *Zur biblischen Theologie*, München: Kaiser, 1977.
- ♣ J. Jeremias: *Theologie des Alten Testaments*, Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht, 2015.
- ♣ G. von Rad: *Az Ószövetség teológiája I-II.*, Budapest: Osiris, 2000, 2001.
- ♣ W. H. Schmidt: *Alttestamentlicher Glaube in seiner Geschichte*⁶, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1987.
- ♣ Tóth K.: *Ószövetségi biblikai teológia* (jegyzet). Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Ószövetségi tanszéke, 1994.
- ♣ C. Westermann: *Az Ószövetség teológiájának vázlata*, Budapest, 1993.
- ♣ H-W. Wolff: *Az Ószövetség antropológiája*, Pápa-Budapest: PRTA-Harmat, 2001.
- ♣ Ajánljuk továbbá az ószövetségi bibliai teológia kiterjedt irodalmából többek között C. Westermann, H. D. Preuß, W. Zimmerli, A. H. J. Gunneweg, O. Kaiser, W. Brueggemann, E. S. Gerstenberger, R. Rendtorff, G. Fohrer, G. von Rad, M. Noth, A. Alt, F. Crüsemann és mások német és angol nyelven megtalálható műveit.

HT BTHB058 – BIBLIAI TEOLÓGIA 3. (ÚSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ÚSZB035 – Újszövetségi bevezetés 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait. Az első félév tárgya a szinoptikus hagyományanyag, valamint az ösgyülekezet története és tanítása (szinoptikus evangéliumok + ApCsel).

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Jézus Krisztus személye, a történeti Jézus kérdése
2. A szinoptikus hagyományanyag, az egyes könyvek jellegzetességei
3. A bibliai teológia története és mai kérdései
4. Keresztelő János
5. Jézus Krisztus igehirdetése
6. Jézus Krisztus etikája
7. Jézus Krisztus tettei
8. Jézus Krisztus méltóságjelzői
9. Jézus Krisztus passiója és a feltámadás
10. Az ösgyülekezet és Jakab teológiája
11. Az apostoli zsinat
12. Összefoglalás, lezárás, kérdések

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: minden „tételhez” rövid (2000 karakter) írott reflexiók készítése egy, a megadott ajánlott szakirodalomból választott vagy az oktatóval egyeztetett bibliai teológiai szakkönyvet követve.

Kötelező irodalom:

- Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Budapest: Kálvin Kiadó, 1998.
R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 1998.
Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. Budapest: KRE, 2004.
L. Goppelt, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest, 1992.
E. Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2004

Ajánlott irodalom:

- Biblikus teológiai szótár*. Szent István Társulat, 2009.
B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. London: SCM, 1992.
Uő., *The New Testament as Canon*. Philadelphia: Fortress, 1984.

J. Gnllka, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: SZIT, 2007.
Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzal szók*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2006.
S. B. Marrow, „Biblical Theology” in *New Catholic Encyclopedia*, Vol. 2., J. Heraty, 1967. 545-550. o.
H. G. Reventlow, „Theology (Biblical), History of” in *Anchor’s Bible Dictionary*, Vol. 6., Doubleday, 1992. 483-505. o.
K. Stendahl, „Biblical Theology, Contemporary” in *Interpreter’s Dictionary of the Bible*, Vol. 1., Abingdon, 1962. 418-432. o.
P. Stuhlmacher, *Biblische Theologie des NTs*. Göttingen, 1992/1999.
Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.

HT BTHB059 – BIBLIAI TEOLÓGIA 4. (ÚSZ.)

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB058 – Bibliai teológia 3. (Úsz.)	
Tantárgy előadója: Dr. habil Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A bibliai teológiai tanulmányok feladata, hogy a hallgatók elsajátítsák az egyes újszövetségi iratok, iratcsoportok és szerzők teológiájának jellegzetességeit és főbb hangsúlyait. A tantárgy előadásain tematikusan tárgyaljuk az Újszövetség legfontosabb teológiai tanításait is. A második félév tárgya a páli és a jánosi irodalom, valamint az egyetemes levelek teológiája.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Pál apostol személye, a Pál-kutatás egykori és mai kulcskérdései
2. Pál krisztológiája (krisztológiai metaforák)
3. Teológiai középpont 1. A hit általi megigazulás kérdése
4. Teológiai középpont 2. Koinónia Krisztussal
5. Páli keresztség- és úrvacsora-tan, Lélek és karizmák
6. Pál etikája és antropológiai fogalmai
7. A késői Páli levelek teológiája
8. János teológiája 1. Krisztológia: Jézus Krisztus küldetése, koinónia
9. János teológiája 2. Paraklétosz – eszkhatológia
10. A Jánosi levelek és a Jelenések könyvének teológiája
11. A Zsidókhoz írt levél és a katolikus levelek teológiája

Évközi tanulmányi követelmények:

A tárgyalt anyag követése a kiadott szakirodalom alapján: Stuhlmacher *Az Újszövetség bibliai teológiája* (221-) és J. Gnllka, *Az Újszövetség teológiája* c. könyvének releváns fejezeteihez (204-289; 330-351; 356-) írott rövid (összesen 10.000 karakter) reflexiók készítése. A reflexiók végső leadási határideje a szorgalmi időszak utolsó napja 23:59. A kollokvium anyaga Herczeg Pál jegyzetének 128-328. oldala, valamint az órákon elhangzottak és a handoutok.

Kötelező irodalom:

Bolyki János, *Újszövetségi etika*. Kálvin Kiadó, 1998.
J. Gnllka, *Az Újszövetség teológiája*. Szent István Társulat, 2007.
Herczeg Pál, *Az Újszövetség teológiájának vázlata*. KRE, 2004.
Schweitzer, *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Kálvin Kiadó, 2004.
P. Stuhlmacher, *Az Újszövetség bibliai teológiája*. Kálvin Kiadó, 2017.
Kiadott órai jegyzetek, handoutok

Ajánlott irodalom:

Biblikus teológiai szótár. Budapest: Szent István Társulat, 2009
R. Bultmann, *Az Újszövetség teológiája*. Osiris Kiadó, 1998.
B. S. Childs, *Biblical Theology of the Old and New Testaments*. SCM, 1992.

Cserháti Sándor, *Az Újszövetség teológiája*. Luther Kiadó, 2012.
 Herczeg Pál, *Krisztusról és az egyházzól szöveg*. Kálvin Kiadó, 2006.
 J. Jeremias, *Neutestamentliche Theologie*. Gütersloh, 1971.
 W. G. Kümmel, *Die Theologie des NTs*. Göttingen, 1980.
 L. Morris, *Az Újszövetség teológiája*. KIA, 2001.
 W. Schmithals, *Theologiegeschichte des Urchristentums*. Kohlhammer, 1994.

Udo Schnelle, Theologie des Neuen Testaments. V & R (UTB), 2007.

Strecker, *Theologie des NTs*. W. de Gruyter, 1996.
 Székely János, *Az Újszövetség teológiája*. Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, 2003.
 Wick, Peter, *Pál. A keresztyénység tanítója*. Kálvin Kiadó, 2007.

HT BTHB138 – IZRAEL VALLÁSTÖRTÉNETE

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Hanula Gergely	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Péntek Dániel Gábor	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus során a hallgatók megismerkednek az ókori Izrael vallásával, annak bibliai és Biblián kívüli szöveges forrásaival és tárgyi emlékeivel. Az összehasonlító és elemző bemutatás révén teljes komplexitásába és történeti változásaiba nyerhetnek betekintést. Az izraeli vallás elemeinek és gyakorlatának bemutatásával a bibliai szöveg jobb megértésére juthatnak el a hallgatók.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Történeti korszakok és vallástörténeti változások
2. A jahvizmus előzményei: Szíro-palesztinai vallások
3. A jahvizmus „születése”: monolatria-henoteizmus-monoteizmus
4. „Klasszikus” jahvizmus a királyság idején: Izrael és Júda vallásai
5. Fogság utáni vallásosság Jehud és Samerin provinciákban
6. Hellenisztikus-római kori izraeli vallásosság
7. Áldozatok
8. Ünnepek
9. Templomok
10. Papság

Kötelező irodalom:

Karasszon István: *Az óizraeli vallás*, Budapest 1994.
 Xeravits Géza: *Tanulmányok az ókori Izraeli kultuszáról* (Simeon könyvek 2.) Pápa-Budapest 2004.

Ajánlott irodalom:

Mircea Eliade: *Vallási hiedelmek és eszmék története I*. Budapest 1996.
 Ziony Zevit: *Religions of Ancient Israel: A Synthesis of Parallactic Approaches*, London 2001
 Patrick D. Miller: *Religion of Ancient Israel*, Louisville Kent. 2000.
 Rainer Albertz: *Religionsgeschichte Israels in altestamentlichen Zeit I-II*. Göttingen 1992.

HT BTHB130 – ÖSSZEHAISONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

	kötelezően választható		V.	
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az órákon való aktív részvétel, kiadott szakirodalom feldolgozása, illetve a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617o.,617-641 o., 641-648-ig. M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643-670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o. H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók) M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965. Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993. Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o.				

Rendszeres sáv

HT DOER010 – HITVALLÁSISMERET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek a tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Hit és hitvallás. HK 21-24 2. Isten kijelentése és a Szentírás. HH I-II 3. Az egyetlen vigasztalás és a HK néhány jellegzetessége. HK 1-5 4. Az ember nyomorúsága, az eredendő bűn és szabad akarat kérdése. HK 6-9, 11-14, HH VIII-IX 5. A szabadító személye. HK 15-19, HH XI 6. A Szentháromság Isten HK 25, HH III 7. A teremő, mindenható Atya, a látható és láthatatlan világ HK 26, HH XI 8. A gondviselő Isten HK 27-28, HH VI 9. Krisztus hármassága a miénk HK 31-34 10. Krisztus útja a megaláztatástól a felmagasztalásig HK 35-37, 40-46, 49, 52				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995 A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás. Budapest, 1981				
Ajánlott irodalom:				
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972 Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999 Philip Melancton: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 Luther Márton <i>négy hitvallása</i> . Budapest, 1983. Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999 Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i> . Pápa, 1907 Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986 Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997. <i>Belga Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1998. <i>Skót Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Westminsteri Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Ír Hitvallás</i> , Kolozsvár, 1999. <i>La Rochelle-i Hitvallás</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Doedrecht Kánonok</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i> . Wuppertal, 1997 <i>Reformierte Zeugnis huete</i> . Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluvn, 1988.				

HT DOER011 – HITVALLÁSISMERET 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER010 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. A hitvallások struktúráját követve a hallgatók megismerkednek az alapvető tantételek klasszikus reformátori, valamint modern teológiai megközelítésével, problematikájával.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A Szentlélek és az egyház. HK 53-55. HH XVII-XVIII 2. Isten kegyelmi kiválasztása és a megigazulás, megszentelődés. HK 60-62.64. HH X.XV-XVI 3. A Sákramentumok: a szent keresztség. HK 65-66.68.69.71-72.74. HH XIX.XX 4. Az úri szent vacsora. HK 75-78.81. HH XXI. 5. A kulcsok hatalma HK 83-85. 6. A bűnbánat és megtérés HK 88-91. 7. Isten törvénye. HK 92-93. HH XII. 8. A Tízparancsolat: Az első kőtábla parancsolatai HK 94.96.99.101.103 9. A második kőtábla parancsolatai HK 104-105.108.110.112-114. 10. Az imádkozásról HK 116. HH XXIII.-XXVII. 11. A hitvallások különleges összefüggései				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kijelölt kérdés-feleletek szó szerint, a fejezetek tartalmilag megtanulandók.				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret</i> . Budapest, 1995 <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás</i> . Budapest, 1981				
Ajánlott irodalom:				
John N.D. Kelly: <i>Early Christian Creeds</i> . London, 1972 Szent Ágoston: <i>A hit és hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999 Philip Melanchton: <i>Loci communes 1521</i> . Lateinisch-Deursch, Gütersloh, 1997 <i>Luther Márton négy hitvallása</i> . Budapest, 1983. Zwingli Ulrik: <i>Commentarius vagyis az igaz és a hamis vallás magyarázata 1525</i> . Budapest, 1999 Kálvin János: <i>A Genfi egyház kátéja 1545</i> . Pápa, 1907 Kálvin János: <i>Tanítás a keresztyén vallásra 1559</i> . Rövidített formában. Budapest, 1986 Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556</i> . Szentendre, 1997. <i>Belga Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1998. <i>Skót Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Westminsteri Hitvallás</i> . Kolozsvár, 1999. <i>Ír Hitvallás</i> , Kolozsvár, 1999. <i>La Rochelle-i Hitvallás</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Dordrecht Kánonok</i> , Kolozsvár, 2000. <i>Bekentnisse der Kirche. Bekenntnistexte aus zwantig Jahrhunderten</i> . Wuppertal, 1997 <i>Reformierte Zeugnis huete</i> . Eine Sammlung neuerer Bekenntnistexte aus de reformierten Tradition. Hrg. Lukas Vischer. Neukirchen-Vluyn, 1988.				

HT DOER012 – TEOLÓGIAI ENCIKLOPÉDIA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hotorán Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A teológiai diszciplínák és segédtudományaik rendszerének ismerete, teológia történet rövid áttekintése. A tantárgy további célja a hallgatók tudományos munkára való felkészítése, az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretek, jártasságok elsajátítása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Témakörök: 1.1. A teológia tudománya, feladata. A teológiai iskolák történeti áttekintése (A Budapesti Ref. Teológia és a KRE HTK rövid története) 1.2. A teológia szaktárgyainak bemutatása: a bibliai tudományok 1.3. A rendszeres teológia tárgyai 1.4. Az egyháztörténet és segédtudományai 1.5. A gyakorlati teológia és szaktárgyai 2.1. A teológiatörténet vázlatosan: a keresztyén ókor és a patrisztikus irodalom 2.2 Teológia a Középkorban 2.3. Reformáció, a protestáns ortodoxia és a pietizmus 2.4. Teológia a Felvilágosodás kora óta 3.1. A teológia és az egyházi szolgálatok személyi feltételei (Vocatio interna és externa)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Egy választott témában gépelt formában könyv- és cikkjegyzéket kell benyújtani A félév során el kell sajátítani a tudományos munkához szükséges alapismereteket is (pl. könyvtárhasználat, szakértekezés elkészítésének módja)				
Kötelező irodalom:				
Az előadásokon túl A. McGrath, <i>Bevezetés a keresztény teológiába</i> , Bp. Osiris 1995. 27-126.o.				
Ajánlott irodalom:				
Karner Károly, <i>Bevezetés a teológiába</i> , Bp. 1954. Dr. Kocsis Elemér, <i>Bevezetés a teológiába</i> , Debrecen 1979 (ill. a későbbi kiadások) S.C. Guthrie, Jr., <i>Christian Doctrine</i> , Atlanta 1968.p.11-49 Karl Barth, <i>Einführung in die evangelische Theologie</i> , Zürich 1962 – Berlin				

HT DOER013 – DOGMATIKA PROLEGOMENA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER010 – Hitvallásismeret 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy célja a rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel, a református dogmatika alapelveivel.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Témaismertetés:				
1. A dogma, hitvallás, herezis fogalma, szerepe. TKSZ: 195-218, 119-123,126-137. BKD: 20-24, McGB: 144-147				
2. A dogmatika fogalma és feladata. TKSZ 219-222, 110-115,137-155. BKD: 9-14				
3. Tudományos eszközök és módszerek a dogmatikában. TKSZ 222-241, 115-118. McGB: 135-142				
4. A dogmatika helye a teológiai tudományok között. TKSZ 242-250. MCGB: 176-181.				
5. Zh. a felsorolt anyagból, valamint a terminológia 6.6 anyagával bezárólag (292-302 o.).				

6. Isten kijelentése. TKSZ 251-268, 156-169. McGB: 394-405.
7. Az Ige hármasképe és a Sola Scriptura elv. TKSZ 269-287, 70-94, 166-172, 174-179. McGB:148-170.
8. Az Írás magyarázata és a hirdetett Ige. TKSZ 288-291, 95-109, 173-174, 179-181, McGB: 170-174, 181-183.
9. A kijelentésre válaszoló hit. BKD: 14-29.
10. Második Zh. (6-9), valamint a terminológia 6.7-6.10 (302-310 o.)
Évközi tanulmányi követelmények:
2 zárthelyi dolgozat
Kötelező irodalom:
Török-Kocsis-Szűcs, <i>Dogmatikai prolegomena</i> , Budapest, 2000 (TKSZ)
Bart Károly, <i>Kis dogmatika</i> , Budapest, é.n. (Ford: Pilder Mária) (BKD)
Alister McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Budapest, 1995 (McGB)

HT DOER014 - DOGMATÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER013 – Dogmatika prolegomena	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A keresztyén gondolkodás történeti forrásai. A hagyományozódás az ősegyházban. Az apostoli kor krisztológiai, trinitárius formulái. Korai krisztológiai herezisek (ebionitizmus, doketizmus)				
2. Az apostoli atyák. Az antiochiai és az alexandriai iskolák.				
3. A gnoszticizmus és hatása a teológiára. Markion. Montanizmus.				
4. Az apologéták. Pogány támadások a keresztyénség ellen (Kelszosz, Porphyrius)				
5. Az első dogmatikai rendszerek: Irenaeus, Órigenész				
6. Krisztológiai dogmafejlődés. Arianizmus, Athanasziosz, az I. Nikaiai Zsinat. A Szentlélek személye: Konstantinápolyi Zsinat				
7. Krisztus kettős természetének vitái: az Efézusi és Kalkedóni Zsinatok				
8. Kappadókiai atyák és a keleti trinitástan				
9. Augustinus				
10. Keleti és nyugati tanfejlődés a kora középkorban. Ikonológia, sakramentológia				
11. A korai skolasztika, Canterbury Anselmus				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról				
Kötelező irodalom:				
Jonathan Hill: <i>A keresztyén gondolkodás története</i> Atheneum, Budapest, 2000. Tony Lane, <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i> , Harmat-Kálvin, 2000. A. McGrath, <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> , Osiris, Budapest Vanyó László (szerk.) <i>Ókeresztyén írók</i> sorozat kijelölt szövegei Kálvin János, <i>Tanítás a keresztyén vallásra</i> , MRE Zsinati Iroda, Budapest 1986. 1-151.o olvasmánynapló szerű kijegyzetelés Az előadásokhoz küldött szöveg, jegyzet				
Ajánlott irodalom:				
A. von Harnack, <i>Dogmatörténet</i> , Szentendre Bengt Haeglund, <i>Geschichte der Theologie</i> , Berlin, E.V. Louis Berkhof, <i>The History of Christian Doctrines</i> , Grand Rapids, Mich. 1988. Bernhard Lohse, <i>A Short History of Christian Doctrine</i> , Fortress, Philadelphia, 1985. Órigenész, <i>Kelszosz ellen</i> , Kairosz, Budapest, 2008. Szent Ágoston, <i>Vallomásai</i> Szent Ágoston, <i>Isten városáról</i> I-IV.				

--

HT DOER020 – DOGMATÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER014 – Dogmatörténet1.	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A dogmatörténet átfogó megismertetése a hallgatókkal. Az előadások során a hallgatók megismerkednek a dogmák kialakulását befolyásoló filozófiai és történeti háttérrel, a nagy hitvitákkal, a különböző teológiai irányzatok jellegzetességeivel és problémáival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A humanizmus jelentősége, teológiája és antropológiája, elő-reformáció 2. A reformáció teológiája I. (Luther) 3. A reformáció teológiája II. (Melanchton, Zwingli) 4. A reformáció teológiája III. (Kálvin I.) 5. A reformáció teológiája IV. (Kálvin II.) 6. A protestáns ortodoxia 7. <i>I. Zárthelyi dolgozat a fenti (1-6.) anyagból</i> 8. A felvilágosodás és a XVIII. század teológiája 9. A XIX. századi liberális teológia I. (Schleiermacher) 10. A XIX. századi liberális teológia II. (Ritschl) 11. A XX. század teológiája I. (neo-ortodoxia és belső vitái: Barth, Brunner) 12. A XX. század teológiája II. (Bonhoeffer, Tillich, Moltmann) 13. <i>II. Zárthelyi dolgozat a fenti (8-12.) anyagból</i>				
Évközi tanulmányi követelmények:				
2 zárthelyi dolgozat keretében számadás az átvett anyagról				
Kötelező irodalom:				
T. Lane: <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i> . Budapest, 2001 A. E. McGrath: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i> . Budapest, 1995 J. Hill: <i>A keresztyén gondolkodás története</i> . Budapest, 2000 Kálvin János: <i>A keresztyén vallás rendszere I-II</i> . Pápa, 1909-1910				
Ajánlott irodalom:				
M.E. Osterhaven: <i>Az egyház hite. Történeti fejlődés ref. szempontból</i> . Budapest, 1995 Bernhard Lohse: <i>A Short History of Christian Doctrine</i> . Philadelphia, 1985 Karlmann Beyschlag: <i>Grundriss der Dogmengeschichte I-III</i> . Darmstadt, 1982 <i>Handbuch der Dogmen- und Theologiegeschichte I-III</i> . Göttingen, 1999 Wilhelm Niesel: <i>Kálvin teológiája</i> . Budapest, 1998 Friedrich Wilhelm Kantzenbach: <i>Teológiai irányzatok</i> . Budapest, 1996 Heinz Zahrnt: <i>Az Isten-kérdés. Protestáns teológia a XX. században</i> . Budapest, 1997 Gerhard Ebeling: <i>Luther. Bevezetés a reformátor gondolkodásába</i> . Budapest, 1997 Eugenio Garin: <i>Reneszánsz és műveltség</i> . Budapest, 1988				

HT DOER016 – DOGMATIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER020 – Dogmatörténet 2. HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Sándor Balázs	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium

	kötelező	őszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világképről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az Istenről szóló tan. Tulajdonságok, transzcendencia és immanencia, metafizika 2. A trinitástan. Bibliai alapok és dogmatörténeti kérdések, mai problémák 3. A teremtő és gondviselő Isten 4. A láthatatlan világ és az ember 5. Jézus Krisztus személye				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				
Barth Károly: Kis dogmatika. Budapest, é.n. Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás. Budapest, 1995. Sebestyén Jenő: Református dogmatika. Gödöllő, 1994. Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába. Budapest, 1995. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985. Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret. Budapest, 1995.				
Ajánlott irodalom:				
M. Eugene Osterhaven: Az egyház hite. Budapest, 1995. Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Band. Berlin, 1969. Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994.				

HT DOER017 - DOGMATIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER016 – Dogmatika 1.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Szabó István	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A klasszikus reformátori dogmatika felépítését figyelembe véve tárgyalja a teológia rendszerét. Módszerében segítségére van mind az írásmagyarázat, mind a filozófia. Rendszerezi a bibliai stúdiumok kutatásainak eredményeit. Alapvető eligazítást ad az egyház tanítása tekintetében, s egyúttal a bibliai könyvek tapasztalatai alapján képed ad az Isten, ember, világ összefüggéseiről, egyszóval a református keresztyén világképről.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Szótériológia. Krisztus váltságműve értünk. 2. Az engedelmesség, szenvedés kereszt 3. A pokolra szállás, a feltámasztás, a mennybemenetel 4. Az ordo salutis, predestináció, vocatio, megigazulás és megszentelődés 5. Megtérés, újjászületés 6. A Szentlélek személye és munkája 7. Az egyház, krisztológiai alapja, látható és láthatatlan egyház, ismertető jegyei, szervezete és kormányzása 8. A kulcsok hatalma, a tan-és egyházfegyelem 9. Az egyház szolgálai, a kálvini négyes rend 10. A sakramentumok: keresztség és úrvacsoratanok 11. Eszkhatológia				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Referátum				
Kötelező irodalom:				

Barth Károly: Kis dogmatika, Budapest, é.n. Jan Milich Lochman: Az Apostoli Hitvallás, Budapest, 1995. Sebestyén Jenő: Református dogmatika, Gödöllő, 1994. Alister McGrath: Bevezetés a keresztyén teológiába, Budapest, 1995. Török István: Dogmatika, Amsterdam, 1985. Szűcs Ferenc: Hitvallásismeret, Budapest, 1995.
Ajánlott irodalom:
Paul Tillich: Rendszeres teológia. Budapest, 1996. Otto Weber: Grundlagen der Dogmatik. 1-2. Berlin, 1962. John Macquarrie: Principles of Christian Theology. New York, 1977. Millard J. Erickson: Christian Theology. Grand Rapids, 1994. Gerhard Ebeling: Dogmatik des christlichen Glaubens. II-III. Berlin, 1966. Szathmáry-Török-Kocsis: Eszkatológia. Budapest, 2001. Oscar Cullmann: Az Újszövetség krisztológiája. Budapest, 1990. Louis Berkhof: Keresztyén dogmatika. H. és é.n.

HT DOER018 – ETIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER017 – Dogmatika 2.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentrár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben egyrészt az általános etikai kategóriák kerülnek szóba, másrészt pedig az etika történetének jelentősebb állomásaival ismerkedik meg a hallgató.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ethosz és etika 2. Kicsoda az ember? Teológiai antropológia 3. Evangélium és törvény 4. Lelkiismeret, erkölcsi felelősség és szabad akarat 5. Rendek, mandátumok és intézmények 6. I. zárthelyi dolgozat 7. A keresztyén ókor etikái 8. A skolasztika etikája 9. A reformáció etikája 10. A liberális teológiai etika 11. A 20. századi protestáns etika 12. II. zárthelyi dolgozat				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Zárthelyi dolgozatok megírása				
Kötelező irodalom:				
Szűcs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993 Török István: Etika. Kolozsvár, 1997 Sebestyén Jenő: Református etika. Budapest, Gödöllő, 1993 Szathmáry Sándor: Teológiai Antropológia dióhéjban. Budapest, 1990 Barth Károly: Evangélium és törvény. Budapest, 1997				
Ajánlott irodalom:				
Anzenbacher, Arno: Einführung in die Ethik. Düsseldorf, 1992 Anzenbacher, Arno: Keresztény társadalometika. Budapest, 2001 Bonhoeffer, Dietrich: Etika. Szentendre, 1999 Frey, Christofer: Die Ethik des Protestantismus von der Reformation bis zur Gegenwart. Gütersloh, 1989 Nyíri Tamás: Alapvető etika. Budapest, 1994 Pinckaers, Servias: A keresztyén erkölcszociológia forrásai. Budapest, 2001				

Weber, Helmut: Általános erkölcssteológia. Budapest, 2001
Weber, Helmut: Speciális erkölcssteológia. Budapest, 2001

HT DOER019 – ETIKA 2.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT DOER018 – Etika 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az etika változó korokon keresztül keresi a felvetődő kérdésekre adandó keresztyén válaszokat. Életszerűsége és időszerűsége készíti fel a hallgatókat, hogy helyt tudjanak állni és a keresztyén üzenet alapján cselekedetekre tudják váltani a megértett és megélt igazságot. Ebben a szemeszterben a Tízparancsolat szerkezete mentén az élet valamennyi főbb etikai kérdései kerülnek szóba.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Az egyetlen szabadító, képtilalom és a bálványok (I-II. parancsolat)
2. A beszéd etikája (III. parancsolat)
3. Ünnepek és munka (IV. parancsolat)
4. A tisztelet etikája (V. parancsolat)
5. Az élet tisztelete (VI. parancsolat)
6. Szexualitás és házasság (VII. parancsolat)
7. Gazdaság etikája (VIII. parancsolat)
8. Hazugság, vád, árulás, hamis tanúzás (IX. parancsolat)
9. A bűnös vágy (X. parancsolat)

Évközi tanulmányi követelmények:

Házi dolgozat
Zárthelyi dolgozat

Kötelező irodalom:

Szücs Ferenc: Teológiai etika. Budapest, 1993
Török István: Etika. Kolozsvár, 1997
Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, 1982
Douma, J.: A Tízparancsolat. Budapest, 1994
Lochman, Jan Milic: A szabadság útjelzői. Etikai vázlatok a Tízparancsolathoz. Budapest, 1993

Ajánlott irodalom:

A parancsolatok által meghatározott témák tárgyalásánál az órán külön kerül kiadásra az az irodalomlista, amelyet a hallgatók felhasználhatnak házi dolgozatuk elkészítéséhez.

HT DOER110 – ÖKUMENIKA

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Czentnár Simon	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Megismerkedni az ökumenikus mozgalom történeti összefüggéseivel, kihívásaival, a felekezeti dialógusok teológiai értelmezésével dogmatikai és felekezettudományi szempontból; betekintést nyerni az MRE ökumenikus kapcsolataiba, munkájába.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés az ökumenikus mozgalomba
2. Jézus Krisztus és az Egyház kezdete; történeti egyház-megoszlás.
3. Az első lépések az új viszonyok irányába. Korai egyházi egységmozgalmak.
4. Az Egyházak Világtanácsa alapítása és fejlődése.
5. A római katolikus és ortodox egyház belépése és hozzájárulása.
6. Teológiai dialógus a kiengesztelődés érdekében.
7. Protestáns egységtörekvés. Leuenbergi Konkordia
8. A keresztség, az úrvacsorai közösség és a közös szolgálat kérdése a Limai Dokumentum alapján.
9. A protestáns- római katolikus, valamint a protestáns-ortodox párbeszéd teológiai alapvetései és kérdései

Évközi tanulmányi követelmények:

Az ajánlott irodalom folyamatos és közös feldolgozása
Házi dolgozat

Ajánlott irodalom:

Ch. Link, U. Luz, L. Vischer: „... kitartóan résztvettek... a közösségben...”. Bp. 2004.
 Bajusz Ferenc: Az Egyházak Világtanácsa. Bp.
 Bajusz Ferenc: Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái I-II. Bp. 1985.
 W. Niesel: Az Evangélium és az Egyházak. Kolozsvár, 1979.
 Th. Wieser (szerk.): A Dialogue in the Transit Lounge of the Ecumenical Movement. Genf, 1986.
 Th. Torrance (szerk.): The Incarnation: Ecumenical Studies in the Nicene-Constantinopolitan Creed. Edinburgh, 1981.
 Hafenscher Károly (szerk.) 50 éves az Ökumenikus Tanács Magyarországon. Bp., 1993.
 Th. E. Fitzgerald: The Ecumenical Movement: An Introductory History. Westport, 2004.
 E. Fahlbusch: A protestantizmus feladatai a II. Vatikáni Zsinat után. In: Theol. Szemle. 1967, 263-265.
 Bucsay Mihály: A keresztyén egység ügye a magyar ökumené történetében.
 W. Dantine: A Leuenbergi Konkordia értelme és szerepe. In: Theol. Szemle. 1973, 91-95.
 Berki Feriz-Pásztor János: Az úrvacsora kérdése a katolikus-protestáns párbeszédben. In: Theol. Szemle. 1977, 226-232.
 M.v. Elderen: Az EVT és a Római Katolikus Egyház. In: Theol. Szemle. 1987, 162-167.
 Boross Géza: Keresztség, úrvacsora, lelkesi szolgálat. In: Theol. Szemle. 1986, 193-211.
 Pásztor János: Megbékélés az Egyházban és az Egyházak között. In: Theol. Szemle. 1996, 134-130.
 M. Mackay: Ökumenikus perspektívák ma. In: Theol. Szemle. 1996, 140-148.
 Reuss András: Reformátori hittel a pluralista társadalomban. In: Theol. Szemle. 1996, 42-49.
 Berki Feriz: Orthodoxy és az Egyházak Világtanácsa. In: Theol. Szemle. 1998. 332-336.
 Pásztor János: Az istentisztelet értelmezése az ökumenikus mozgalomban és az egyház önértelmezésében. In: Theol. Szemle. 1998, 277-282.
 Pásztor János: Ökumené és globalizáció. In: Theol. Szemle. 2001, 92-96.
 Pásztor János: Az ökumenikus Chartáról. In: Theol. Szemle. 2002, 227-234.
 K. Reise: Az ökumenikus mozgalom problémái és feladatai a 21. században. In: Theol. Szemle. 2009, 233-238.

HT DOER159 – FELEKEZETISMERET - SZIMBOLIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja megismertetni a hallgatókkal a református egyházon kívül a különböző keresztyén felekezetek sajátosságait: kialakulásuknak történetét, a magyar történelemben betöltött szerepüket és helyüket, teológiai alaptanításukat, ünnepeiket és istentiszteletüket, liturgiájukat, szervezeti felépítésüket, jellegzetes egyházművészetüket, amennyiben van, szerzetesrendjeiket, illetve szolgálatuknak legjellemzőbb területeit.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A félév során a tárgyalta különböző felekezetek sajátosságuk szerinti részletezettséggel:				
1. Monofizita egyházak				
2. Keleti ortodox egyházak				
3. A Római Katolikus Egyház				
4. Unitárius Egyház				
5. Magyarországi kisegyházak (baptisták, metodisták, pünkösdisták, Hetednap Adventista Egyház)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel.				
Az előadáson elhangzottak és a megadott irodalom alapján történő számonkérés a félév befejeztével				
Kötelező irodalom:				
Valamennyi alkalommal a megfelelő témában az előadó irodalommal látja el a hallgatókat.				

HT FILR030 – BEVEZETÉS A FILOZÓFIÁBA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 12	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy proedeutikai jellegű. Elsődleges célja, hogy a hallgatót megismertesse a nyugati filozófiai gondolkodás alapkategóriáival, történetének fontosabb koraszakaival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A kurzus során a hallgatók elsajátíthatják a filozófiai gondolkodás alapelemeit, megismerkedhetnek a filozófia fontosabb területeivel, betekintést nyerhetnek az e területeken megfogalmazódott problémákba, illetve a velük kapcsolatos kérdésekre adott meghatározó jellegű válaszokra.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az órákon való aktív részvétel Részvétel a forrásirodalom feldolgozásában				
Kötelező irodalom:				
Kötelező: Azenbacher: Bevezetés a filozófiába. Budapest, 1993. 15-56, 252-295, 358-383.o. Nigel Warburton, A filozófia világa, Budapest, 1993.				
Kötelező forrásirodalom: A Bevezetés a filozófiába (Szöveggyűjtemény), (szerk. Steiger Kornél), Budapest, 1992 egészében, különös tekintettel az alábbi részekre: 21-24.old. Hérakleitosz B1 48-64.old. Platón, Phaidón, 95b-107b. 78-82.old. Arisztotelész, Politika III, 1,6,7. fejezet. 119-121.old. Augustinus, Vallomások, VII,5, 10-11;8,19. 9-22. 132-133.old. Anzelm, Proslogion, 2. fejezet.				

152-159.old. Th. Hobbes, *Leviatán*, (részletek)
 231-237.old. J.J. Rousseau, *A társadalmi szerződésről* (részlet)
 280-282.old. G.W.Fr. Hegel, *A filozófiai tudományok enciklopédiájának alapvonalai* (részlet).
 294-297.old. K. Marx, *Tézisek Feuerbachról*.
 301-304.H. Bergson, *Bevezetés a metafizikába* (részlet)
 325-332. K. Jaspers, *Bevezetés a filozófiába* (részlet)

Ajánlott irodalom:

A hallgatói érdeklődésnek megfelelően az órán kerül kiadásra.

HT FILR031 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Írásbeli beugró (szövegfelismerés) + szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A kurzus célja bevezetésszerűen megismertetni a hallgatókat késő ókori és középkori filozófia legfontosabb irányzataival, fogalmaival, előkészíteni a modern filozófia, valamint az egyes filozófiai részterületekkel (pl. vallásfilozófia, metafizika, logika) foglalkozó kurzusokat.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Platón
2. Arisztotelész
3. Sztoa
4. Újplatonizmus-Augustinus
5. Anselmus
6. Abaelardus
7. Aquinói Tamás
8. Descartes

Kötelező irodalom:

Platón, *Állam*, V. könyv 474d – 480a; VII. könyv 505a-519c, in: *Platón összes művei*, Budapest, Európa, 1984. II. 367-384.o.; 436-464.o.
 Platón, „Timaios”, 27 c - 47 e, *Platón összes művei*, Bp. Európa, 1984. III. kötet 324-348. Arisztotelész, *Nikomakhoszi Etika* Bp. 1987.; 1.-2.k. (5-53.o.)
 Arisztotelész: „A lélekről”, II. könyv, in: *Arisztotelész, Lélekképzőfilozófiai írások* (ford. Steiger K.) Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006, 35-64.
 Cicero: *Az istenek természetéről*, Budapest, Helikon, 1985. 57-95. (II. könyv, 1./1-34/88.)
 Epiktétosz: „A szabadságról”, in: *Sztoikus etikai antológia* (szerk. Steiger K.) Bp. 1983. 73-103.
 Plótinosz, „A három eredendő valóságról”. In: *Plótinosz, Az egyről, a szellemről és a lélekről*, Bp. 1986. 223-240 (= in: *Bevezetés a filozófiába. Szöveggyűjtemény*/szerk. Steiger Kornél/)
 Szent Ágoston, *Vallomások* (ford. Városi István), Budapest, Gondolat, 1982., 10-11. könyv
 Anselmus: „Proslogion”, in: *Canterbury-i Szent Anselm, Filozófiai és teológiai művek*. Budapest, Osiris, 2001. 165-204.
 Abaelardus, *Etika* /ford. Turgonyi Zoltán/ MTA Filozófiai Intézet, (Religio könyvek), Budapest 1989
 Aquinói Tamás, *A teológia foglalatata*. I. rész, 1-3. kérdés; 12. kérdés, in: Aquinói Tamás, *Summa theologiae – A teológia foglalatata* (ford. Tudós-Takács J.), Budapest, Telosz Kiadó, 1994..
 Aquinói Tamás, *A világ örökkévalóságáról*. Ford. Borbély G., Budapest, Jószyöveg, 1998.
 R. Descartes, *Elmélkedések az első filozófiáról*. Ford. Boros G. (Budapest: Atlantisz, 1994), I-III. könyv (25-78.o)

Ajánlott irodalom:

Boros Gábor (szerk.) *Filozófia*, Akadémiai kiadó, 2007. (vonatkozó fejezetek)

HT FILR032 – FILOZÓFIATÖRTÉNET 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus a Filozófiatörténet 1. kurzusra épül. Annak tematikáját folytatja. Célja, hogy a hallgatóságot az új és legújabbkor európai filozófiatörténetének főbb vonalaival megismertesse, egyszersmind lehetővé tegye, hogy a téma forrás és másodlagos irodalmában önállóan tájékozódni tudjanak. A kurzus a vallásfilozófia kurzus bevezetésével is használ.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A reneszánsz természet és politikai filozófiája 2. A Kartézianizmus 3. B. Spinoza és az azonosság filozófiája 4. G.W. Leibniz 5. Empírizmus és szkepticizmus 6. I. Kant és az észkritika 7. G.W.Fr. Hegel 8. S. Kierkegaard és az egzisztencia-filozófia kezdetei 9. Fr. Nietzsche 10. Martin Heidegger és az egzisztencializmus 11. L. Wittgenstein és a logikai pozitivizmus 12. K. Jaspers és a vallásos egzisztencializmus				
Kötelező irodalom:				
Giordano Bruno, Az okról, az elvről, és az egyről. In: G. Bruno, Két párbeszéd (ford. Szemere Samu), Budapest , 1972, 5-139.o. N. Machiavelli, A fejedelem (több kiadásban, több fordításban is elérhető, bármelyik jó) R. Descartes, Értekezés az ész helyes vezetésének és a tudományos igazság kutatásának módszeréről. In: Descartes Válogatott művei (ford. Szemere Samu), Budapest, 1980,167-215.o. Spinoza, Etika V. könyv (fordította Szemere Samu), Budapest, 1979, 353-403.o. G.W. Leibniz, Metafizikai értekezés. In: Leibniz Válogatott művei (ford. Endreffy Zoltán és Nyíri Tamás), Budapest,1886, 5-57.o. J. Locke, Értekezés az emberi értelemről (ford. Dienes Valéria), I, kötet Első könyv 23-91.o. I. Kant, A tiszta ész kritikája, Budapest , 1913 (reprintben), Bevezetés, 28-45.o. G. W. Fr. A szellem fenomenológiája (ford. Szemere Samu) Budapest, 1979, 9-47.o. S. Kierkegaard: Félelem és reszketés. In: S. Kirkegaard válogatott művei (ford. Dani Tivadar et al), Budapest,1982, 266-321.o. Fr. Nietzsche, Így szólott Zarathustra. In. Nietzsche válogatott írásai (ford. Szabó Ede), Budapest, 1984, 219-297.o. Uő. Az antikrisztus (ford. Csejtei Dezső), Budapest, 2005. M. Heidegger, Lét és idő (ford. Vajda Mihály et al), Budapest, 1987, 87-106.o. L. Wittgenstein, Tractatus logico-philosophicus (több kiadásban hozzáférhető. Csak az órán tárgyalt problémák kerülnek számonkérésre). K. Jaspers, A Filozófiai hit (ford. Csejtei Dezső et al), Gödöllő, 2004, 60-91.o.				

HT FILR035 - VALLÁSFILOZÓFIA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N: 36	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: HT FILR031 – Filozófiatörténet 1. HT FILR032 – Filozófiatörténet 2.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Pethő Sándor	Tárgy besorolása:	Meghirdetés féléve:	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium

	kötelező	őszi	Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A Vallásfilozófia című kurzus célja, hogy bevezetést nyújtson a nyugati vallásfilozófiai gondolkodás alapkategóriáiba, megismertessen legfontosabb képviselőivel, azok munkásságának fontosabb eredményeivel, illetve a tudomány fejlődésének főbb korszakaival. A tudomány történeti és szisztematikus részei egyszerre, egymást kiegészítő módon kerülnek oktatásra. Az óra típusa alapvetően előadás, ám ezt a formát a vallásfilozófia művelésének módszertanát megalapozó órai szövegelemzések egészítik ki.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A félév során olyan alapoó ismeretek kerülnek átadásra, melyek a tudomány alapfogalmainak megismertetésére korlátozódnak, és ezen túl bevezetés nyújtanak a tudomány történetébe, elősegítve ezzel, hogy a hallgató tájékozódni tudjon a vallásfilozófia alapvető irodalmában. A kurzus további célja, hogy a Hittudományi Karon hallgatók számára kiegészítő ismereteket nyújtson rendszeres teológiai tanulmányaikhoz, más irányból elősegítse, hogy a kortárs vallásfilozófiai irányzatok eredményeit későbbi munkájuk során felhasználják. Fontos elérendő célja a kurzusoknak, hogy a hallgatók eredeti vallásfilozófiai forrásszövegekkel is találkozzanak. E téren a Vallásfilozófia kurzus egyszersmind azt is célul tűzi, hogy a hallgatókat bevezesse a vallásfilozófia szövegolvasás és forráselemzés módszertani kérdéseibe, és az ennek során elsajátított ismereteket konkrét, vallásfilozófiai szövegek olvasása során elmélyítse.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az előadásokon való rendszeres és aktív részvétel, az évközi írásbeli kötelezettségek eredményes teljesítése.				
Kötelező irodalom:				
<i>Kötelező filozófiatörténeti munka:</i> E. Coreth, Isten a filozófiai gondolkodásban, Budapest, 2004, 5-157. o. L. Schaeffler, A vallásfilozófia kézikönyve. Budapest, 2003, 21-38. o. B. Davis, Bevezetés a vallásfilozófiába. Budapest, 1999, 11-31. o. <i>Kötelező forrásirodalom:</i> G. S. Kirk, J.E. Raven, M. Schofield, A preszókratikus filozófusok, Budapest, 1998,142-150.o., 303-311 o., 347-350, 493-498. o. Homérosz, Íliász, I, Odüsszeia, I, XI, Hésziodosz, Az istenek születése (ford. Trencsényi-Waldapfel Imre), Budapest, 1974. Platón, Kritón, In: Platón Összes Művei, I. köt., Budapest, 1984, 441-469.o. Platón, Az állam, X, 614b-619d In: Platón Összes Művei, II. köt., 699-710. o. Arisztotelész, Az álomjósolat. In. Arisztotelész, Lélekfilozófiai írások (ford. Steiger Kornél), Budapest, 1988, 265-275.o. Plótinosz, Az Egyről, a szellemről és a lélekről (ford. Horváth Judit és Perczel István), Budapest,1986, I,8, 19-48.o. Anzelm, Proslogion. In: Proslogion, Monologion (ford. Dér Katalin), Budapest, 1991.				
Ajánlott irodalom:				
A hallgatók érdeklődésének megfelelően az órán kerül kiadásra.				

HT ETRR050 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 1.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy a keresztyén egyház születésétől kezdve a reformáció hajnaláig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténeti eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszervezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik a keresztyénség első másfél évezredét meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azon eseményekkel, amelyek kialakították az ókori és középkori egyház arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, illetve amelyek a protestáns reformáció előkészítőiül szolgáltak.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés – Miért fontos múltunk ismerete? Az egyháztörténetírás története 2. Keresztyénség a pogány Római Birodalomban (Római Birodalom az 1. században; a keresztyén egyházszervezet kialakulása; a keresztyénség terjedése, belső élete) 3. Keresztyénüldözések kora 4. Constantinus és utódjainak egyházpolitikája 5. Eretnekségek és szakadások a korai egyházban (gnoszticizmus, Marcion, Montanus), teológiai iskolák, ökumenikus zsinatok 6. Ambrosius és Aurelius Augustinus élete, munkássága, hatása 7. A keleti keresztyénség története, I. Justinianus és utódai, az iszlám felemelkedése 8. A szerzetesség kialakulása (Antonius, Pachomius, Nursiai Benedek) 9. A pápaság felemelkedése, a Karoling-kor 10. A pápai hatalom megerősödése és fénykora, az investitúraharc, III. Ince pápasága 11. A középkori egyház egyházszervezete, belső élete, új szerzetesi mozgalmak (dominikánusok, ferencesek, ágostonosok) 12. A pápai hatalom hanyatlása, VIII. Bonifác pápasága, a nagy nyugati egyházszakadás, keresztes háborúk 13. Reformgondolatok az egyház szárnyai alatt - reformzsinatok 14. Alternatív reformgondolatok – az előreformátorok (Wald, Wicliff, Husz) és Savonarola 15. A reformáció lelki, kulturális előkészítői - a humanizmus és a reneszánsz				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.				
Kötelező irodalom:				
Révész I. - Segesváry L., Az egyháztörténelem alapvonalai, Debrecen, 1936. (reprint 1991) Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. Karl Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest, Osiris, 2000. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Diarmaid MacCulloch, A reformáció története, ford. Varga Benjámin, Bp. Európa, 2011. 1255 A kezdetektől a reformációig, szerk.: Dienes-Misák, Sárospatak 2007. 146. A reformáció, szerk.: Dienes Dénes, Sárospatak, 2008. 191. Ulrich Gabler, Huldrych Zwingli, Kálvin Kiadó, 2008. 186.				
Ajánlott irodalom:				
Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001 Alföldi András: Keresztény császárok, pogány Róma, Attraktor, 2005 Augustinus, Aurelius: Isten városáról, Budapest: Kairosz, 2005 Billings, Malcolm: A keresztes hadjáratok: az iszlám elleni háború 1096-1798, Debrecen: Hajja, 2007 Bozsóki Pál Gerő: Keresztes hadjáratok, Szeged: Agapé, 1995				

Brandt, Hartwin: Nagy Konstantin, az első keresztény uralkodó, Budapest: Gabo, 2007
 Brown, Peter: Az európai kereszténység kialakulása 200-1000, Budapest: Atlantisz, 1999
 Brown, Peter: Szent Ágoston élete, Budapest: Osiris, 2003
 Canterbury Szent Anzelm: Filozófiai és teológiai művek I., Budapest: Osiris, 2001
 Chadwick, Henry: A korai egyház, Budapest: Osiris, 2003
 Classen, Peter- Cremonai Liudprand: A Nyugat és Bizánc a 8-10. században, Bizantológiai Intézet, 2005
 Csohány János: A kereszténység első évezrede: 1073-ig, Debrecen: Református Teológiai Akadémia, 1990
 Deér József: A pápaság és a normannok, Attraktor, 2010
 Egres, J. Odo: Szent Bernát élete és tanítása, Budapest: Szent István, 1990
 Félegyházy József: Az egyház a korai középkorban, Budapest: Szent István, 1967
 Fergusson, Everett: A kereszténység bölcsője, Budapest: Osiris, 1999
 Fiala Endre: Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán, Jászberény, 1937
 Fischer-Fabian, Siegfried: Nagy Károly, az első európai, Budapest: Corvina Kiadó, 2000
 Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
 Kármán Miklós: Szent Ambrosius milánói püspök közéleti munkássága, 1909
 Johnson, Paul: A kereszténység története, Budapest: Európa, 2001
 Lane, Tony: A keresztény gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Leclercq, Jean: Clairvaux-i Szent Bernát: történelmi portré, Budapest, Kairosz Kiadó, 2006
 McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztény teológiába, Budapest: Osiris, 2003
 Molnár Tamás: Az egyház, évszázadok záradoka, Budapest: Szent István Társulat, 1997
 Pieper, Dietmar - Johannes Saltzwedel (szerk.): Nagy Károly (742–814), Budapest: Gabo, 2014
 Rácz Jenő Ferenc: Aurelius Augustinus világnézete, Gyula, 1937
 Runciman, Steven: A kereszties hadjáratok története, Budapest: Osiris, 2002
 Southern, R. W. A nyugati társadalom és az egyház a középkorban, Budapest: Gondolat, 1987
 Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007

HT ETRR051 - EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR050 – Egyetemes egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Vizsgálja Hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- A reformáció kora: Kálvin János
1. A XV-XVI. századi egyházi és társadalmi viszonya, és szellemi irányzatai
 2. Kálvin ifjúkora, megtérése, reformátorrá válása
 3. Kálvin első genfi tartózkodása
 4. Confessio De Foy szerepe, Kálvin harcai a városvezetéssel, teológiai vitái
 5. Az új egyházszervezet, istentiszteleti rendtartás, egyházfegyelem megteremtése, exilium
 6. Strassbourg 1538-41
 7. Újra Genfben 1541-től
 8. Ordonances Ecclesiastiques
 9. Az egyház feladata, szolgálatai
 10. Consensus Tigurinus, sákramentumok a reformátoroknál
 11. Az Institutio kiadásai, és reformátori tanai
 12. Egyház és állam kapcsolata
 13. Tridenti Zsinat és határozatainak cáfolata
 14. Kálvin és Servet, részletek Sütő: Csillag a máglyán című drámájából
 15. Kálvin teológiájának, munkájának jelentősége, hatása az egyházi és társadalmi életre

Évközi tanulmányi követelmények:

Forráselemzés
Kötelező irodalom:
Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Colijn, Jos, Egyháztörténelem. Sárospatak, 1996. Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Budapest, 1994. McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996. Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Budapest, 1998. W. v Spijker, Kálvin élete és teológiája, Kálvin Kiadó, Budapest, 2003 Fazakas S. szerk.: Kálvin időszerűsége, Bp. Kálvin Kiadó, 2009.
Ajánlott irodalom:
Adriányi Gábor, Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975. Gergely J., A pápaság története, Bp. 1982. Kossuth Révész I., Kálvin élete és a kálvinizmus, Debrecen, 1909 Pruzinszky P., Kálvin János, Pápa, 1909 Sebestyén J., A kálvinizmus és a kultúra, Bp. 1943. Szénási S., Kálvin emberi arca, Bp. 1986. Tamkó K., Egyháztörténelmi olvasmányok, Debrecen, 1907. Szántó K., „A reformáció története”, in: A katolikus egyház története, Bp. 1983. Gánóczy Sándor-Stefan Scheld, Kálvin hermeneutikája, Kálvin Kiadó, Bp. 1997. O. Chadwick, A reformáció, Bp. Osiris, 1998. Márk Ferenc, A genfi főiskola, Prot. Sz. 1907. Bartók György, Kálvin, mint nevelő, Prot. Sz. 1909 Gyökössi Endre, A lelkigondozó Kálvin, Bp. 1996. Révész I., A reformáció, Debrecen, 1932. Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak, 1906. Cadier, J., Kálvin: Egy ember Isten igájában, Bp. 1994. McGrath, A., Kálvin, Bp. Osiris, 1996. Theodor Béza, Kálvin János élete, Kálvin Kiadó, Bp. 1998.

HT ETRR052 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR051 – Egyetemes egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy a 17. század elejétől a 18. század végéig, reformáció kiteljesedésétől a francia forradalomig ismerteti meg a hallgatókat Isten újszövetségi népének történetével, különös hangsúlyt helyezve a világtörténelmi eseményeknek és a keresztyénség tan- és egyházszervezeti fejlődésének egymással való kölcsönhatására. A hallgató megismerkedik az ellenreformáció és a felvilágosodás korát meghatározó személyiségek életével és munkásságával, azokkal az eseményekkel és mozgalmakkal, amelyek döntő mértékben befolyásolták a protestáns egyházak és a katolicizmus arculatát. Különös hangsúlyt kapnak azon jelenségek, amelyek az egyház megújulására tettek kísérletet, mint például a pietizmus és a metodizmus.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Protestáns reformáció és katolikus restauráció – bevezető előadás 2. Loyola Ignác és a jezsuita rend 3. A trienti zsinat 4. Az ellenreformáció harcai a kontinensen (A harmincéves háború, hugenották, Németalföld) 5. Anglia az ellenreformáció korában (angol polgári forradalom, az independensek, Cromwell, Stuart-restauráció és dicsőséges forradalom) 6. A protestantizmus belső fejlődése az ellenreformáció korában (protestáns ortodoxia kialakulása, remonstráns-kontraremonstráns küzdelem, a dordrehti zsinat) 7. A felvilágosodás általános jellemzése, keresztyénségre gyakorolt hatása				

8. A katolicizmus belső fejlődése 17-18. században (janzenizmus, febronianizmus, jozefinizmus)
9. A pietizmus Angliában és Németalföldön (Perkins, Amesius, Nadere Reformatie, Voetius, Coccejus)
10. A pietizmus német kultúrterületen (Spener, Francke, Zinzendorf)
11. Metodizmus (John és Charles Wesley, George Whitefield)
12. Amerikai keresztyénség a 17-18. században (puritánok, kvékerek, Jonathan Edwards, a Nagy Ébredés)
13. A jezsuita rend további története, etikája, missziói és betiltása
14. A Francia Forradalom és az egyházak
15. Keresztyénség a modernitás küszöbén – összefoglaló óra

Évközi tanulmányi követelmények:

A szorgalmi időszakban három zárthelyi dolgozat évszámokból, fontos kifejezések és fogalmak definícióiból, illetve vaktérképből. Amennyiben valamelyik zárthelyi dolgozatot a hallgató nem tudja megírni vagy az anyagából javítani szeretne, a kollokvium előtt szóban kap erre lehetőséget. Az óralátogatás alól mentesítettek szintén a kollokvium előtt szóban felelnek az évszámokból és fogalmakból, aki viszont korábban eleget tett óralátogatási kötelezettségének és a zárthelyi dolgozatokat is megírta nem kell a kollokvium előtt felelnie belőlük.

Kötelező irodalom:

Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, München: Aurora, 1975, Letölthető: http://www.ppek.hu/konyvek/Adrianyi_Gabor_Az_egyhaztortenet_kezikonyve_1.pdf (AG)
 Colijn, Jos: Egyetemes egyháztörténet, Iránytű Alapítvány, 2001 (JC)
 Dienes Dénes, szerk. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához III. – A felvilágosodás és ami utána következett, Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2013 (DD)
 Heussi, Karl: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Osiris, 2000 (KH)

Ajánlott irodalom:

Adriányi Gábor: Az egyháztörténet kézikönyve, Budapest: Szent István Társulat, 2001
 Bangert, William: A jezsuiták története, Budapest: Osiris, 2002
 Czákó Jenő: A janzenizmus. Egyetemes egyháztörténeti tanulmány, Cegléd, 1943
 Fröhlich, Roland: Egyháztörténet évszámokban, Budapest: Jel, 2007
 Furet, Francois, A francia forradalom története, Budapest: Osiris, 1996
 Jedin, Hubert: A zsinatok története, Budapest: Ecclesia, 2009
 Johnson, Paul: A keresztyénység története, Budapest: Európa, 2001
 Lányi Gábor: Ébredés és Forradalom – A nagy ébredés és az amerikai polgári forradalom, in Confessio 2009/1, 111-123. o.
 Lane, Tony: A keresztyén gondolkodás rövid története, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
 Loyolai Ignác: Lelkigyakorlatok, Budapest: Korda, 2011
 McGrath, Alistair: Bevezetés a keresztyén teológiába, Budapest: Osiris, 2003
 Szántó Konrád: Egyháztörténelem, Budapest: Jel, 2007
 Wallmann, Johannes: A pietizmus, Budapest: Kálvin Kiadó, 2000
 Zoványi Jenő: A coccejanizmus története, Budapest, 1890

HT ETRR053 – EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR052 – Egyetemes egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Vizsgálja hogyan engedelmeskedett az egyház Urának, valamint miképpen hirdette és élte meg hűséggel az általa hirdetett evangéliumot. A korabeli források felhasználásával kutatómunkára és annak kiértékelésére ösztönöz, több oldalról is megvilágítva a korabeli eseményeket.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A legújabb kor története 1814-től napjainkig				
1. Romantikától az I. Világháborúig, a kor jellemző történelmi, gazdasági, politikai, kulturális eseményei				
2. Szent Szövetség és kora				
3. A római katolikus egyház restaurációja, a Kúria politikája I. Vatikáni Zsinat, Bismarck és a Kulturkampf				
4. Teológiai és filozófiai gondolkodók				
5. Ébredések és ennek hatásai, Anglia, Skócia				
6. Német protestánsok a szociális helyzet megoldásáért				
7. A holland reformátusok a XIX-XX. században, egyházszakadás, új egyházak, megújulás				
8. Protestánsok helyzete Nagy-Britanniában, a liberalizmus eredménye				
9. Az egyház és a munkáskérdés Hollandiában, Svájcban és a skandináv államokban				
10. Külmiszió, A. Schweitzer, D. Livingstone				
11. Hitvalló Egyház, és a Barmeni Hitvallás				
12. Törekvések a protestáns unióért, és a zsinat-presbiteri egyházszervezetért				
13. II. Vatikáni Zsinat				
14. Charta Ocumenica				
15. Dominus Iesus elemzése				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Forráselemzés				
Kötelező irodalom:				
Bucsay M., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete 1814-től napjainkig, Budapest, 1969.				
Csohány J., A legújabb kor egyetemes egyháztörténete, Debrecen, 1974.				
J. Colijn, Egyháztörténelem, Sárospatak, 1996.				
K. Heussi, Az egyháztörténet kézikönyve, Osiris, Bp. 2000.				
Theológiai Szemle, Református Egyház idevonatkozó cikkei				
Ajánlott irodalom:				
Warga L., A keresztyén egyház történelme, Sárospatak 1906				
Pásztor J., A svájci vallásos szocializmus és hatásai a magyar reformátusok között, Budapest, 1969.				
Pásztor J., Dialogusok a református és az orthodox egyházak között, Th. Szemle, XXV. Évf. 1982.				
Horváth J., A külmiszió lényege, A külmiszió alapvetése, Teológiai tanulmányok 47., Debrecen, 1936.				
A Schweitzer, Életem és gondolataim, Budapest, 1974.				
Bodoky R., Livingstone, Budapest, 1969.				
Tamkó B., Egyháztörténeti olvasmányok, Debrecen, 1907.				
Szántó Konrád, A katolikus egyház története, Budapest, 1983.				
Adriányi G., Az egyháztörténet kézikönyve, München, 1975.				
M. Weber, A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme, Budapest, 1982. Gondolat.				
M. Weber, Gazdaság és társadalom, Budapest, 1967.				
M. Weber, Gazdaságtörténet, Budapest, 1979.				
J. Hubert, A Zsinatok története, Ecclesia, Bp. 1998.				
Diós I., A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai, Szent István Társulat, Bp. 2000.				
Nemeshegyi P., Mit mond nekünk a II. Vatikáni Zsinat? Korda, Kecskemét, 1996.				
Ladányi S., Abraham Kuyper, Vázlatos visszatekintés a holland református egyház utóbbi két évszázados történetére..., Th. Szemle, 1988. XXXI. 98-100.				
J. Moltmann, A jelen kor szenvedései. Az egyház mártírjai, Th. Szemle, 1987. XXX: 237-239.				

Pákozdy L. M., A hetvenéves Niemöller Márton egy emberöltő a német protestáns egyháztörténete tükrében, Th. Szemle, 1961. IV. 328-335.
Vályi Nagy E., A protestáns-római katolikus párbeszéd, Th. Szemle, 1971. XIV. 211-216.
Dr. Soós Károly kánonjogász meghívása a II. Vatikáni Zsinat tárgyalásához

HT ETRR054 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 1.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A magyarság keresztyénné válásának megismerése, a keresztyén kultúra hatásának fokozatos beépülése és hatásának megértése, a keresztyén egyház szervezetének kialakítása, majd alakulása. A reformáció szükségességének, okainak feltárása, európai összefüggéseinek a magyarországi reformáció folyamatának, jelentősebb alakjainak megismerése, a magyar művelődésre gyakorolt hatásának megértése. A reformáció mellékágainak magyarországi megjelenése.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A keresztyénség és magyarság: a magyarság keresztyénné válása, a keresztyén egyház megszervezése és helyzete Magyarországon a középkor folyamán.
2. A magyarországi reformáció előzményei és gyökerei: a római katolikus egyház állapota Magyarországon a XV. században és a XVI. század elején, a reneszánsz és a humanizmus Magyarországon, a ferences rend obszerváns ágának tevékenysége Magyarországon a XV. és XVI. században, a huszitizmus Magyarországon, a Dózsa-féle parasztháború „ideológiája”, mindezek hatása, jelentősége a magyarországi reformáció előkészítésében, majd terjedésére.
3. A reformáció Magyarországon a mohácsi csatavesztés előtt.
4. Mohács és a reformáció: a „mohácsi vész” (csatavesztés) hatása a reformációra; „szemléletváltás”, a reformáció terjedése a királyi Magyarországon.
5. A reformáció helyzete, terjedése a török hódoltságban.
6. A reformáció terjedése, helyzete Erdélyben.
7. A reformáció terjesztői és pártfogói: a „ius patronatus” fogalma, tartalma és jelentősége, hatása a reformáció terjesztésében-terjedésében.
8. A reformáció teológiai-hitvallási irányai I.: a keresztyén humanizmus, a „wittenbergi”, Luther-Melanchthon-i („evangélikus”) irányzat; Dévai (Bíró) Mátyás, Ozorai Imre, Gálszécsi István, Sztárai Mihály, Stöckel Lénárt, Bornemisza Péter, Huszár Gál, stb.
9. A reformáció teológiai-hitvallási irányai II.: a helvét (svájci, „református”) irány megjelenése, térhódítása-elterjedése Kálmáncsehi Sánta Márton, Szegedi Kis István, Méliusz Juhász Péter, stb.
10. A reformáció teológiai-hitvallási irányai III.: az anabaptisták (Fischer András), az antitrinitárius (socinianus, unitárius) irányzat jelentkezése és elterjedése Erdélyben és Magyarországon, az ellenük való küzdelem, a hitviták (nagyharsányi, budai, pécsi, debreceni, váradi disputa); Erdélyben való elismerésük; Blandrata György, Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Egri Lukács, Arany Tamás, Válaszúti György.
11. A református egyházi szervezet és az egyházalkotmány kialakulása.
12. A reformáció és az iskolaügy, iskolázás; jelentősebb protestáns (főként református iskolák); külföldi tanulmányutak (peregrináció); teológiai irodalom, bibliafordítások a reformáció századában.
13. Az állam magatartása a protestantizmussal szemben (a protestantizmus vallásügyi és közjogi helyzetének alakulása) a reformáció századában a királyi Magyarországon és Erdélyben.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

Zsilinszky Mihály: A magyarországi protestáns egyház története (Bp. 1907).
Révész Imre: Magyar református egyháztörténet I. 1520 tájától 1608-ig (Debrecen, 1938., Református Egyházi Könyvtár XX.);
Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)

Ajánlott irodalom:

Zoványi Jenő: A reformáció Magyarországon 1565-ig (Bp. 1922, reprint 1986);
 Zoványi Jenő: A magyar protestantizmus 1565-től 1600-ig (Bp. 1977);
 Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985);
 Egyháztörténet 1. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.);
 Dienes Dénes: A keresztyénség Magyarországon 1526 előtt (Sárospatak, 1992, 2. átdolg. kiad. 2001.)

HT ETRR055 - MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR054 – Magyar egyháztörténet 1.	
Tantárgy előadója: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: őszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Szóbeli

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A reformáció elterjedési csúcspontjának, valamint a római egyház protestantizmus elleni küzdelmének megismerése, az ellenreformáció XVII-XVIII. századi küzdelmeinek áttekintése. Annak külső és belső vonulataival, mind a protestáns, mind a római egyház helyzetének alapos megismerésével. A magyar ellenreformáció megvizsgálása a környező országok és az európai helyzet szemszögéből.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Protestantizmus ereje teljében. A XVII. század elejének állapota. Bocskai István szabadságharca és annak következményei (1608. évi törvények).
2. A kezdeti harcok a protestantizmus megtörésére. II. Mátyás uralkodásának visszassága, elnyomás a törvények ellenében.
3. Protestáns egyházszervezet. A két evangéliumi egyház szuperintendenciáinak megszerveződése, presbitériumok, egyházmegyei és egyházkerületi testületek kialakulása.
4. Pázmány Péter ellenreformációs tevékenysége. A katolikus belső megújulás jelei és eredményei a XVII. század első felében.
5. Bethlen Gábor beavatkozásai a magyar protestantizmus érdekében. Hadjáratai, békekötései. Igyekezete a magyar nemzeti királyság létrehozására.
6. Erdély önálló egyházi fejlődése Bethlen Gábor és a Rákócziak fejedelemsége idején.
Rákóczi György hadjárata és a linzi béke. Annak törvénybeiktatása, illetve a meghozott törvények hatása.
7. Uralkodói magatartás a XVII. században az ellenreformáció szolgálatában. II. és III. Ferdinánd, valamint I. Lipót tevékenysége. A római egyház támogatása a törvények megszegésével.
8. Az ellenreformáció megerősödése a XVII. század második harmadában. Az alkalmazott módszerek: főúri áttérítések, jezsuiták tevékenysége, erőszak.
9. A gyászévtized és a gályarabság. A protestantizmus történetének legkomorabb időszaka. Lezárása az 1681. évi soproni országgyűlés.
10. Thököly Imre mozgalma és a török elleni harc. Ezeknek hatása az egyházak életében.
11. II. Rákóczi Ferenc szabadságharca és a szatmári béke. Az utolsó vallási színezetű szabadságmozgalom a Habsburg hatalom ellen.
12. III. Károly törekvései a protestantizmus visszaszorítása érdekében. Rendeletei, a Resolútiók.
13. Mária Terézia és az ellenreformáció utolsó erőfeszítései.
14. II. József, II. Lipót és az ellenreformáció korának lezáródása. A Türelmi Rendelet és annak hatása a protestáns egyházak életére.
15. Protestáns iskolarendszer az ellenreformáció korában.

Évközi tanulmányi követelmények:

Óralátogatás

Kötelező irodalom:

Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907)
 Bíró Sándor-Bucsay Mihály-Tóth Endre-Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949. Reprint Sárospatak 1995.)
 Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)
 Egyháztörténet 1-2. (Szerk. Tóth Kása István, Tőkéczy László, Bp. 1997. 2. kiad. 1999.)
 Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2004.)
 Nagy Géza: A református egyház története I-II. (Attraktor, Gödöllő, 2008.)

HT ETRR056 – MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET 3.				
Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR055 – Magyar egyháztörténet 2.	
Tantárgy előadója: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A XIX. századi Európa politikai és vallási küzdelmeinek a magyarországgal való összefüggésének bemutatása, megértése, a magyarság és a protestantizmus érdekeinek világossá tétele. Új egyházi lehetőségek a dualizmus korában, majd az I. világháború egyházakra gyakorolt hatásának bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása, egyház- és valláspolitikája; a római katolikus restaurációs törekvések és a protestantizmus elleni támadások megújulása.				
2. Vallásügy a reformországgyűléseken, alkotmányos küzdelem a vallásegyenlőségért.				
3. A református és evangélikus egyházak közötti uniós-törekvések újjáéledése: a "kéri szerződés" (1830) és a "nagygeresdi egyezség" (1833).				
4. Az 1848/1849. évi forradalom és szabadságharc és a protestáns egyházak viszonya. Az 1848:XX. tc. előzményei, tartalma és jelentősége.				
5. A szabadságharc leverése; a megtorlás és az elnyomás (abszolutizmus) kora: a provizorium, a Bach-korszak, a "protestáns pátens" és az ellene való védekezés és küzdelem, a "protestáns pátens" visszavonása, az "Októberi Diploma", az 1867. évi május 15-i rendelet.				
6. A protestáns (református) iskolaügy és iskolák helyzete az abszolutizmus korában; a pesti református (közös protestáns) főiskola és gimnázium.				
7. A kiegyezés előzményei, tartalma, vallásügyi és egyházpolitikai jelentősége, valamint hatása a magyarországi protestantizmusra, a magyarországi protestantizmus közjogi helyzete a dualizmus korában, az áttérések, a vegyes házasság és az abból származó gyermekek vallása, az "elkeresztelések", az "egyházpolitikai törvények", a tábori lelkészség, küzdelem a vallásegyenlőségért.				
8. A közoktatásügy a dualizmus korában; a "népiskolai törvény" és a református iskolaügy, Eötvös József oktatás- és iskolapolitikája és a református művelődés- és neveléspolitika, kollégiumaink helyzete, élete és jelentősége a dualizmus korában, a külföldi (protestáns) tanulmányutak (peregrináció) a XIX. században.				
9. A református egyház belső (szervezeti) élete a dualizmus korában; az 1881. évi debreceni zsinat és előzményei, az új egyházalkotmány, a szervezetileg "egységes református egyház", a "közalap" (domestica), a nyugdíjintézet, özvegy- és árvaegylet.				
10. Ideológiák és teológiai irányzatok a dualizmus korában, és ezek hatása a magyarországi protestantizmus (református egyház) életére és munkájára: szabadelvű irányzatok: racionalizmus, liberalizmus, nacionalizmus (ide értve a pánszlávizmust is), új ortodoxia, a Magyar Protestáns Egylet és az "új-ortodoxia" küzdelme (Ballagi Mór, Kovács Albert, Révész Imre, Ballagi-Filó vita), a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, az "ébresztő teológia", a belmisszió, belmissziós mozgalmak, irányzatok, egyletek, egyesületek és intézmények, egyházi (teológiai) irodalom és sajtó, a szocializmus eszméje és az egyház szociális felelőssége, érzékenysége, magatartása a XIX. század második felében és az I. világháború előtt.				
11. Kísérlet a katolikus-protestáns reüniónra, valamint a református-evangélikus uniós törekvések újabb fejleményei.				
12. Magyar reformátusok, református egyházak az ország határain kívül (pl. Amerikában).				
13. A "szekták" ("kisegyházak") és keletkezésük okai, történetük alakulása, a református egyház viszonya a szektákhoz, és "szektakérdéshez".				
14. Az I. világháború és a református egyház.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Óralátogatás				
Kötelező irodalom:				
Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története (Bp. 1907)				
Bíró Sándor - Bucsay Mihály - Tóth Endre - Varga Zoltán: A magyar református egyház története (Bp. 1949)				
Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945 (Bp. 1985)				
Ajánlott irodalom:				

HT ETRR059 - EGYHÁZJOG 1.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Szólláth Bernadett	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A teológus hallgatók jogi alapismeretekre való oktatása, a jog és a teológia közötti kapcsolatok felfedezése, a jogi gondolkodás elsajátítása. Az egyházak, kiemelten a Magyarországi Református Egyház szervezetének történeti bemutatása, a hatályos egyházalkotmány és mindazoknak a világi jogszabályoknak a megismertetése, mellyel a gyakorló lelkészeknek munkájuk ellátása során dolgozniuk kell.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A félév tematikájának megbeszélése. A jog és az egyház fogalma.
2. Az egyház az állami jogban, a nem állami szervek jogalkotási tevékenysége.
3. Az egyházjog fogalma, forrásai, az egyház célja és feladatai
4. A katolikus egyház szervezete, hierarchikus felépítése
5. A kálvini egyházszervezet alapelvei, az egyházkormányzás fogalma
6. Az egyháztagság kérdései
7. Az egyházközség formái
8. Az egyházközség szervezete és működése
9. Az egyházmegye szervezete és működése
10. Az egyházkerület szervezete és működése
11. A Zsinat szervezete és működése

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók a félév folyamán két zárthelyi dolgozatot írnak, amelynek sikeres megírása a vizsgára bocsátás feltétele. Amennyiben bármelyik dolgozat eredménye sikertelen, a hallgatónak a vizsgára bocsátás feltételeként további dolgozatot kell írnia.

Kötelező irodalom:

- Szathmáry Béla: Magyar Egyházjog, Századvég Kiadó Budapest, 2004.
- MRE hatályos törvénykönyve

Ajánlott irodalom:

- Anatólóczy Péter - Bajusz Ferenc- Beke Margit- Berki Feriz - Boleratzky Lóránd-Lőrincz Ernő- Rác Lajos- Szathmáry Béla (szerkesztette: Rác Lajos) Felekezeti Egyházjog HVG- Orac Budapest, 2004.
- Douglas Klaus: Az új reformáció. Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.
- Erdő Péter, Egyházjog, Budapest, 2006.
- Houber Wolfgang: Az egyház korszakváltás idején, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002.
- Szathmáry Béla: Egyházak az államban. Hernád Kiadó 2010. december 25.
- Szathmáry Béla: Az új egyházügyi törvény alkotmányossági kérdései. Publikálás alatt.
- 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és a vallási közösségek jogállásáról.
- A II. Vatikáni Zsinat tanításai IV kiadás, Budapest
- Szászfalvi László: Magyar ünnep és közös jövő, Barankovics István Alapítvány

HT ETRR060 - EGYHÁZJOG 2.

Tantárgy felelőse: Földváryné dr. habil. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT ETRR059 – Egyházjog 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Szólláth Bernadett	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév:	Értékelés módszere:

			IX.	Szóbeli vizsga kiadott tételek alapján
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A teológus hallgatók jogi alapismeretekre történő oktatása, s az egyházak, kiemelten a Magyarországi Református Egyház szervezetének történeti bemutatása, a hatályos egyházalkotmány és mindazoknak a jogszabályoknak a megismertetése, mellyel a gyakorló lelkésznek munkájuk ellátása során dolgozniuk kell. Különös figyelmet szentelve a teológia és a jog találkozási pontjainak a feltárására, illetve az egyházjog komplex megközelítésére. Az új egyházakról szóló törvény (2011. évi C.) és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendelet rendelkezéseinek az elsajátítása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Tematika: 1. A lelkészválasztás és kinevezés szabályai – választás meghívás útján 2. Lelkészválasztás pályázat útján 3. A lelkészek jogállása 4. A presbiterválasztás szabályai 5. Az egyházmegye, egyházkerület és a Zsinat tisztségviselőinek választása 6. Az egyházi bíraskodás alapfogalmai 7. Fegyelmi vétségek és büntetések 8. A fegyelmi eljárás szabályai 9. A MRE gazdálkodása 10. A lelkészek nyugdíja, szociális ellátása 11. A MRE Lelkeszi Nyugdíjintézetének szervezete és működése 12. A MRE oktatási tevékenysége 13. Az egyház és az állam együttműködése 14. Az egyház és a média				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A hallgatók a félév során egy zárthelyi dolgozatot írnak, amelyek sikeres megírása a vizsgára bocsátás feltétele. Amennyiben bármelyik dolgozat eredménye sikertelen, a hallgatónak a vizsgára bocsátás feltételeként a félév anyagából további dolgozatot kell írnia.				
Kötelező irodalom:				
Szathmáry Béla: Magyar egyházjog Századvég Kiadó Budapest, 2004. A MRE hatályos Törvénykönyve Az előadásokon elhangzottak.				
Ajánlott irodalom:				
Bajusz Ferenc: Jegyzetek a református egyházjogról in: Felekezeti egyházjog Magyarországon (Szerkesztő: Rácz Lajos) Budapest. Hegedűs Loránt: A református egyház bírósági törvényéről Református Egyház 1997. 11. Huber, Wolfgang: Az egyház korszakváltás idején, Kálvin Kiadó, Budapest, 2002. Kérészy Zoltán: Az egyházjog tankönyve 1903. Kovács Albert: Egyházjogtan Budapest, 1878. Kovács J. István: A református egyházalkotmány alapvető kérdései Budapest, 1948. Novák István: A magyarországi protestáns egyházak perjoga I. kötet Miskolc, 1943. Novák István: A Magyarországi Református Egyház új alkotmánya Miskolc, 1936. Szathmáry Béla: Kálvin a kortársunk? In: Kálvin időszerűsége. Kálvin János Kiadó Budapest, 2009. pp. 377-413. Szathmáry Béla: Keresztyén értékek az emberi jogok világában. Theológiai Szemle 2009. 3. 173-183. Szathmáry Béla: The Constitutional Background for Governmental Financing of the Church Maintained Institutions and Teachers of Public Education In: Pusztai G (szerk.) Religion and Values in Education in Central and Eastern Europe. Debrecen: Center for Higher Education Research and Development, 2008. pp. 163-172. Szathmáry Béla: A református egyház és a felekezeti egyenjogúság: Az 1947. évi XXXIII. törvény értékelése református szemmel. In: Köbel Szilvia (szerk.) Egyházak és tolerancia Magyarországon: Tudományos konferencia az 1947. évi XXXIII. törvény megszületésének 60. évfordulója alkalmából. Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkársága, Budapest, 2008. pp. 151-166. Szathmáry Béla: Az egyházi autonómia határai Jogtudományi Közöny LXII:(3) 87-99 (2007) Szathmáry Béla: Az állam és az egyház szétválasztása Magyarországon ZEMPLÉNI MÚZSA 7:(2) 31-41 (2007) Szathmáry Béla: Egyházak az államban. Hernád Kiadó 2010. december 25.				

Egyházügyi, Vallásszabadsági Tudományos Konferencián elhangzott tudományos előadások, 2011. november 21-én, Budapest, VI. Székely Bertalan utca 13. (Megjelenés alatt)

14. Vallások Közötti Párbeszéd Konferencia, Az egyházak és a vallások szerepe a Duna régióban című nemzetközi konferencián elhangzott tantárgy szempontjából releváns előadások, 2011. november 10-11, Esztergom. (Megjelenés alatt)

7 th ASEM Interfaith Dialogue (ASEM-IFD7) „Harnessing the benefits and addressing the challenges of migration through interfaith and inter- cultural dialogue” című nemzetközi konferencián elhangzott tantárgy szempontjából releváns előadások, 2011. október 13-14, Manila, Fülöp Szigetek. (A tantárgy oktatójának jegyzetei alapján)

HT ETRR111 - EGYHÁZSZOCIOLÓGIA

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Lányi Gábor János	Tárgy besorolása: kötelezően választható	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az egyház- és vallásszociológia oktatásának célja, hogy a lelkészhallgatók alkalmassá váljanak arra, hogy a gyülekezeti közösség-szervezést és a profán környezettel való kapcsolatépítést szociológiai szempontból szakszerűen végezzék. Segítséget kapnak ahhoz, hogy szociológiai szempontból a lokális és globális környezetben egyaránt sikeres lelkési szolgálatot végezzenek.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A szaktárgy sikeres elvégzése révén leendő református lelkészeink megismerik a gyülekezet- és az egyházszervezés szociológiai aspektusait, az egyházat és a gyülekezeteket körülvevő szakrális közösségek és profán társadalmak jellegzetességeit és szerveződésének módjait, valamint az egyház és a gyülekezetek és a mindennapok szakrális közösségei és a modern, valamint globális társadalmak közötti kapcsolatok szociológiai vonásait. A hallgatók megismerkednek a vallás- és egyházszociológia legfontosabb nemzetközi és hazai elméleteivel, valamint a klasszikus és mai kutatások módszertanának alapkérdéseivel, eredményeivel. Mindezek mellett a kurzus során figyelmet fordítunk a rendszerváltás óta megváltozott vallási környezetre, a társ- és a rivális egyházak, szekták fontosabb szociológiai jellegzetességeire. A hallgatók betekintést nyernek továbbá a szociológiai kutatás alapkérdéseibe, s ennek alapján az adatfelvétel és feldolgozás, valamint kiértékelés módszertanába. Ezen keresztül a leendő lelkészek áttekintést kapnak arról a társadalmi valóságról, amelyben munkájukat végzik, s korszerű ismeretekkel vértéződnék fel a profán környezetben lehetséges és szükséges lelkési szolgálat szociológiai összetevőiről.

A tantárgy tematikai felépítése:

1. A szociológia tudományos szemlélete
2. A szociológiai kutatás módszertana
3. A vallás mint a szociológia tárgya
4. Elméletek: A vallás értelmezése a klasszikus szociológiában
5. Elméletek: A szekularizációs tézis és kritikája
6. Elméletek: A vallási piac és a racionális döntés elmélete
7. Elméletek: A vallási individualizáció és vallási privatizáció
8. Elméletek: A vallás mint intézményesült társadalmi valóság
9. Elméletek: A modernizáció, a globalizáció és a vallás
10. Elméletek: Új vallási mozgalmak
11. Tények és értelmezések: Vallási tendenciák a globalizáció korában
12. Tények és értelmezések: A magyarországi vallási változás napjainkban

Évközi tanulmányi követelmények:

Rendszeres, aktív órai részvétel
Kötelező szakirodalom olvasása
Önálló dolgozat készítése a kötelező és az oktató által ajánlott szakirodalom alapján egyeztetett témában, oktatói instrukció mellett; VAGY egy szociológiai interjú elkészítése és feldolgozása oktatói instrukciók alapján

Kötelező irodalom:

Davie, Grace (2010): A vallás szociológiája. Bencés Kiadó, Pannonhalma
Hamilton, Malcolm B. (1998): Vallás, ember, társadalom. Elméleti és összehasonlító vallásszociológia. AduPrint, Budapest
Tomka Miklós (2000): Vallásszociológia (jegyzet).
Letölthető: http://www.fil.hu/uniworld/vt/szoc/tomka_1.htm
Tomka Miklós (2011): A vallás a modern világban. A szekularizáció értelmezése a szociológiában Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány, Budapest

Ajánlott irodalom:

Ajánlott magyar és angol irodalom a hallgatók által választott és az oktatóval egyeztetett témákhoz kapcsolódva, egyéni igények szerint biztosítható

Gyakorlati sáv (gyakorlati jellegű ismeretek)

HT GYKG067 - EKKLEZIASZTIKA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Órai munka, házi dolgozat, zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók tekintélyes része erősen szekularizált háttérből érkezik és nincs kellő ismeretük a Magyar Református Egyház életéről. A stúdium célja, hogy leíró tájékoztatást adjon egyházunk életéről. Az ekkleziasztika tudománya az egyház adott pillanatában vizsgálja az egyházi életet, azaz egyház a jelenben. A tantárgyi követelmények is erre irányulnak, hogy a Református Egyház helyzetét a jelenben vizsgálja meg.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Az ekkleziasztika a gyakorlati teológia körébe tartozik és megkülönböztetendő az ekkleziológiától, amely rendszeres teológiai tárgy. A hallgatóknak szükséges, hogy alapvető egyházi ismereteket elsajátítsanak, mert csak így lehetséges a gyülekezetben végzett szolgálat eredményességére legalább kísérletet tenni. Az évközi követelmények szűkülő körben vizsgálják az egyház és benne a lelkészek helyzetét a társadalmi kerettől indulva, a teológia tudományán keresztül a gyülekezeti, sőt családi kerethez megérkezve.				
1. A Magyar Református Egyház és a mai társadalom (posztmodern és magyar helyzetkép) 2. A Magyar Református Egyház szervezeti felépítése és története 3. A gyakorlati teológia preskriptív és proskriptív jellege 4. Egyházunk igehirdetési gyakorlata 5. Egyházunk diakóniája és missziója 6. A gyülekezet teológiai és ekklezisztikai szempontból 7. A presbitérium munkája 8. A gyülekezeti éneklés helyzete 9. Kiscsoportok működése a gyülekezetben 10. Egyház és iskolaügy 11. A Budapesti Református Teológia története és a teológus diák „útja” 12. A lelkipásztor helyzete a gyülekezetben				
Kötelező irodalom:				
Dr. Nagy István : A magyar református ekkleziasztika nagy vonalakban, 1970-2000 Budapest 2003 Imre Lajos: Ekkleziasztika, 1941 Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában Budapest 2000 Douglass: Új reformáció Budapest 2002 Douglass: Isten szeretetének ünnepe, Kálvin és Luther Kiadó 2005 Kádár Ferenc: Egyház itt és most, Az ekkleziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei, Doktori kézirat, Sárospatak 2006. Makkai Sándor: Az egyház bűnei; és Egyházi életünk Válsága. Kálvin Kiadó 2005				

HT GYKG037 - HOMILETIKA I.				
Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkipásztorok egyik legfontosabb, ha nem a legfontosabb feladata az igehirdetés. A homiletika, mint gyakorlati teológiai diszciplína ennek történetét, elméletét és gyakorlatát, sőt materiális és kazuális összefüggéseit is tartalmazza. A homiletikai tanulmányok első félévében mégsem a történet és elmélet kerül előtérbe, hanem a gyakorlati rész. A praktikus homiletika keretében megismerik a hallgatók a prédikáció készítésének alapelveit, szabályait és a felkészülés folyamatát. Az íróasztaltól az igehirdetés szószéken való elmondásáig vezető út minden lépésével megismerkednek a hallgatók a kurzus keretei között. Mindezeket túl cél az is, hogy elinduljon a hallgatók igehirdetői identitásának kiforrásának is, hogy tanulmányaik végére egyértelművé váljon számukra igehirdetésre való kiválasztottságuk és prédikátori küldetésük lényege.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tantárgy célja a praktikus homiletika legfontosabb területeinek áttekintése, sőt begyökereztetése oly módon, hogy ezen ismeretek birtokában a hallgatók készség szinten majd a homiletikai gyakorlat keretében református prédikációkat készítsenek, melyek többek szószéki beszédnél, s kimerítik a szakmai követelményeket mind formai, mind tartalmi tekintetben.				
A kurzus rövid tartalma:				
1. Az igehirdetés helye, szerepe, fontossága az egyház életében 2. A textusválasztás kérdései 3. A bibliafordítás 4. A meditáció 5. Az exegézis 6. Alapvető hermeneutikai szabályok 7. A prédikáció felépítése 8. A prédikáció formába öntése 9. A prédikáció szemléletessége 10. A prédikáció elmondása 11. A prédikáció legfontosabb kritériumai				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A félév kollokviummal zárul, melyen hangsúlyosan kerül számonkérésre az előadások anyaga. Kollokviumra az bocsátható, aki a szorgalmi időszakban elolvasta és kijegyzetelte az Igihirdetők Kézikönyve (Kálvin Kiadó, 2021.) című tanulmánykötet 77-220. oldalait, valamint egy 20.századi lelkészéletrajzot is elolvasott, és egy két oldalas házi dolgozatban reflektál annak igehirdetésre vonatkozó összefüggéseire.				
Ajánlott irodalom:				
Kötelező irodalom				
• Dr. Nagy István: Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004				
Ajánlott irodalom				

- Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma? Budapest, 1986.
- Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015.
- Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951
- Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993.
- Igehirdetők kézikönyve, Budapest, 2021
- Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006
- Nagy István: Hogyan készüljünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004.
- Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986
- Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Pápa, 1915.
- Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak, 1992-93.

HT GYKG034 - HOMILETIKA II.

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tantárgy célja az, hogy a keresztyén egyház igehirdetésének a történetével megismerkedjenek a hallgatók. Nemcsak lineárisan történik az egyes korszakok megismerése, hanem különös hangsúly esik az igehirdetés történetének nagy csomópontjaira, fordulóira, korszakváltásaira. Mindennek mentén a hallgatók a történeti jellegű ismeretszerzésen túl inspirációt nyerhetnek saját igehirdetéseikre nézve is, mind a pozitív, mind a negatív példákból. Ugyanakkor a múlt megismerésével formálódhat az igehirdetői identitás is.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A hallgatóknak meg kell ismerniük a keresztyén prédikáció történetét, s képesnek kell lenniük arra, hogy reflektáljanak annak tükrében saját igehirdetésükre. A kurzus felkészíti a leendő lelkipászorokat arra, hogy hivatásukra és egzisztenciájukra, sőt igehirdetői gyakorlatukra is úgy tekintsenek, mint ami beágyazódik a keresztyén egyház történetének nagy egészébe.

A félév során érintett nagyobb területek.

1. A keresztyén igehirdetés bibliai gyökerei
2. Az ókori egyház igehirdetése
3. A középkori egyház igehirdetése
4. A reformáció igehirdetése és ellenreformáció igehirdetése
5. A protestáns ortodoxia igehirdetése, puritanizmus igehirdetése, A pietizmus igehirdetése
6. A felvilágosodás igehirdetése
7. A XIX. útkeresései
8. A liberalizmus igehirdetése
9. A dialektika igehirdetése
10. A XX. század magyar református igehirdetése
11. Mai magyar református igehirdetés
12. Mai nemzetközi kitekintés

Évközi tanulmányi követelmények:

A félév kollokviummal zárul, melyen hangsúlyosan kerül számonkérésre az előadások anyaga. Kollokviumra az bocsátható, aki a szorgalmi időszakban elolvasta és kijegyzetelte Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete című munkájának I. történeti részét (17.o.-239.o.) valamint egy

20.századi lelkészéletrajzot is elolvasott, és egy két oldalas házi dolgozatban reflektál annak igehirdetésre vonatkozó összefüggéseire.

Kötelező és ajánlott irodalom:

Nagy István: Szemelvények a keresztyén prédikáció történetéből, Budapest, 2009.

- Barth, Karl: Homiletik, Zürich 1966
- Bohren, Rudolf: Predigtlehre, München, 1974
- Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015.,
- Boross Géza: Történelem a szószéken, Budapest, 1979
- Czegléd Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951
- Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993;
- John Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992
- Nagy István: Hogyan készülünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004.,
- Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986
- Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak,

HT GYKG035 - HOMILETIKA III.

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók kapjanak rálátást, hogy a keresztyénség történelme során milyen elméleti alapokon és milyen gyakorlattal folyt az egyházban a prédikáció.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A homiletika története kerül előadásra oly módon, hogy az egyes korok jellemzése mellett bemutatásra kerül egy-egy jellegzetes prédikáció a kor legnevesebb prédikátoraitól.

1. Prédikáció az ókori egyházban (Origenes, Chrysostomos, Augustinus)
2. Prédikáció a középkorban (a szerzetesrendek igehirdetése)
3. Prédikáció a reformáció idején (Luther, Kálvin, Méliusz, Bornemissza, Dávid Ferenc)
4. Prédikáció az ellenreformáció idején (Pázmány, Alvinczy)
5. Prédikáció a protestáns ortodoxia korában (Geleji Katona István)
6. Prédikáció a puritanizmus korában (Medgyesi, Köleséri)
7. Prédikáció a pietizmus korában (Arndt, Spener, Fancke, Wesley)
8. Prédikáció a felvilágosodás korában
9. Prédikáció Schleiermachernél
10. Prédikáció az angolszász területen (Spurgeon, Robertson)
11. Prédikáció a liberalizmus korában
12. Prédikáció a dialektika teológiában
13. Prédikáció a két világháború között
14. Prédikáció a kommunizmus idején

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók tanulmányozzák az egyes korszakok prédikációit és azokat megbeszéljük.

Kötelező irodalom:

Dr. Prof. Dr. Kocsev Miklós: Szemelvények a keresztyén prédikáció történelméből (kézirat)

Ajánlott irodalom:

Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés története, Pápa, 1915.

HT GYKG020 – LITURGIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az egyéni spiritualitásnak és Isten népe életének csúcseménye az istentisztelet. A liturgia, mint gyakorlati teológiai diszciplína ennek bibliai és teológiai alapjaival, valamint gyakorlatával is foglalkozik ebben a félévben. A tantárgy célja az elméleti megalapozás után az istentisztelet gyakorlatának és felépítésének leírása. Különös tekintettel azokra az összefüggésekre, melyek irányt szabnak a lekipásztori felkészülésnek és liturgusi szolgálatnak.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tantárgyon keresztül a hallgatók megismerik egyházunk liturgiájának teológiai alapjait. A hallgatók képessé válnak istentiszteleti keretekben alkalmazni az ágendákat, illetve készség szinten válnak alkalmassá arra, hogy liturgusként vezessenek alkalmakat. Fontos, hogy a hallgatók zsigeri jártasságra tegyenek szert az úrnapi, szimbolikus, és kazuális ágendák világában. Különös tekintettel azokra az összefüggésekre, melyek irányt szabnak a lekipásztori felkészülésnek és liturgusi szolgálatnak.				
Témakörök:				
1. A liturgia neve, feladata, helye a gyakorlati teológiában 2. Istentisztelet az Ószövetségben 3. Istentisztelet az Újszövetségben 4. Az istentisztelet alapkérdései 5. A liturgus 6. Az istentisztelet ideje 7. Az istentisztelet helye és a felszerelési tárgyak 8. Az istentisztelet elemei 9. Az istentisztelet fajtái 10. Sákramentumos istentisztelet 11. Istentiszteleti rendtartás (sorrend)				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kollokvium feltétele beszámoló írása történelmi felekezeteknél tett istentisztelet látogatásról három oldal terjedelemben a szorgalmi időszak végéig.				
Kötelező irodalom:				
• Istentiszteleti rendtartás, megállapította a VIII. Budapesti zsinat, 1985. • Kádár Ferenc: Liturgia, Sárospatak, 2013.				
Ajánlott irodalom:				
• A Magyar Református Egyház istentiszteleti rendtartása, MRETZS, 1998. • Ágenda, Dr. Ravasz László szerk., Budapest, 1927. • Boross Géza: A liturgia vázlata, KGRE, Budapest, 2000. • Czeglédy Sándor: Liturgia, DRHE, Debrecen, 1996. • Hafenschner Károly: A keresztény istentisztelet, Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 1999. • Istentiszteleti rendtartás, megállapította a VIII. Budapesti zsinat, 1985. • Pásztor János: Kis agenda, Calvin J. Teol. Ak., Komárom, 2004. • Pásztor János: Liturgia, Calvin J. Teol. Ak., Komárom, 2002.				

HT GYKG021 – LITURGIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT GYKG020 – Liturgia 1.	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az egyéni spiritualitásnak és Isten népe életének csúcseménye az istentisztelet. A liturgia, mint gyakorlati teológiai diszciplína ennek bibliai és teológiai alapjaival, történeti összefüggéseivel, valamint gyakorlatával is foglalkozik. A félév tekintetében a tantárgy célja egyfelől a keresztyén kultusz kialakulásának és koronkénti formálódásának megismerése a maga történeti összefüggéseiben. Így jutva el a magyar református liturgiátörténeten és liturgiai reformok történetén keresztül a napjainkban alkalmazott liturgiákig, ágendákig. Ugyanakkor a tantárgy célkitűzése a történelmi egyházak és felekezetek istentiszteletének megismerése is.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tantárgyon keresztül a hallgatók képessé válnak megkülönböztetni és összehasonlítva értelmezni a különböző felekezetek kultuszát, úgy azok történeti összefüggéseiben, mint elvi és gyakorlati téren. Emellett lényeges, hogy a református istentisztelet mai formájának kialakulásának megismerése mentén a hallgatók zsigeri jártasságra tegyenek szert az úrnapi, szimbolikus, és kazuális ágendák világában. Különös tekintettel azokra az összefüggésekre, melyek irányt szabnak a lelkipásztori felkészülésnek és liturgusi szolgálatnak.				
A tantárgy rövid tematikája:				
1. Az ógyház istentisztelete				
2. A középkor istentisztelete				
3. A reformáció istentisztelete				
4. A magyar reformáció istentisztelete				
5. Jelentős liturgiai reformok				
6. Huszadik századi ágendák				
7. A római mise				
8. A görög mise				
9. Az evangélikus rendtartás				
10. Egyéb protestáns, újprotestáns egyházak istentisztelete				
11. Istentiszteleti rendtartásunk				
12. Liturgia megújításának kérdései, ágendakritika				
A kurzus kollokviummal zárul, melyre a „beugró” az Istentiszteleti Rendtartás kazuáliákhoz kapcsolódó kötött szövegeinek szó szerinti ismerete.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A kollokvium feltétele beszámoló íása történelmi felekezeteknél tett istentisztelet látogatásról két oldal terjedelemben a szorgalmi időszak végéig.				
Kötelező irodalom:				
<u>Kötelező irodalom</u>				
• Istentiszteleti rendtartás, megállapította a VIII. Budapesti zsinat, 1985.				
• Kádár Ferenc: Liturgia, Sárospatak, 2013.				

Ajánlott irodalom

- A Magyar Református Egyház istentiszteleti rendtartása, MRETZS, 1998.
- Ágenda, Dr. Ravasz László szerk., Budapest, 1927.
- Boross Géza: A liturgia vázlata, KGRE, Budapest, 2000.
- Czeglédy Sándor: Liturgia, DRHE, Debrecen, 1996.
- Hafenscher Károly: A keresztény istentisztelet, Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 1999.
- Istentiszteleti rendtartás, megállapította a VIII. Budapesti zsinat, 1985.
- Pásztor János: Kis agenda, Calvin J. Teol. Ak., Komárom, 2004.
- Pásztor János: Liturgia, Calvin J. Teol. Ak., Komárom, 2002.

HT VPPG040 - KATECHETIKA

Tantárgy felelőse: Dr. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Fodorné Dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A katechetika tárgy a gyülekezetben folyó olyan pedagógiai tevékenységek elméleti és gyakorlati kérdéseit taglalja, amelyek az iskolai és iskola-rendszerű gyülekezeti hitoktatás feladatkörén kívül esnek. Ide tartoznak a gyermekmunka, a konfirmációi előkészítő, az ifjúsági munka és a felnőttoktatás legkülönbözőbb alkalmai. Ezeknek a feladatoknak a szakszerű ellátásához nyújt elméleti és gyakorlati ismereteket a kurzus. Ma gyülekezetpedagógiának nevezik ezt a gyakorlati részdiszciplínát.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. A gyülekezet pedagógiai feladatai
2. Gyermek a családban
3. Nevelői attitűdök
4. Nehézségek a családi nevelésben
5. A konfirmáció története és aktuális problémái
6. A konfirmációi oktatás tartalma
7. A konfirmációi oktatás módszertana
8. Az ifjúság vallásossága
9. Csoportmódszerek az ifjúsági munkában
10. A felnőttoktatás alkalmai a gyülekezetben

Kötelező irodalom:

Imre Lajos, Katechetika, Budapest 1941.
Enyedy Andor, A magyar református káteirodalom, Budapest, 1928.
Farkas Ignác, Katechetikai alapvetés, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
Csikesz Sándor, A valláspedagógia igazi válsága, Csikesz Sándor emlékkönyv 3.
Dr. Gyökössi Endre, Pszichokatechetikai problémák, Theológiai Szemle 1980, 39kk.
Dr. Boross Géza, Katechetika (jegyzet)

Ajánlott irodalom:

Ch. Grethlein, Gemeindepädagogik, Berlin-New York, 1994.
K. Wegenast/G. Lämmermann, Gemeindepädagogik, Stuttgart 1994.
V. Elsenbast (Hg.), Handbuch für die Arbeit mit Konfirmandinnen und Konfirmanden, Gütersloh, 1998.
F. Schweitzer, Die Suche nach eigenem Glauben, Gütersloh, 1996.
G. Adam/ R. Lachmann (Hg.), Neues Gemeindepädagogisches Kompendium, Göttingen 2008.
G. Adam (Hg.) Zukunftswerkstatt Konfirmandenarbeit, Münster 2009.
Ablonczy M., Útaid Uram mutasd meg.
Bölcsföldi A., Ifjúsági 6X6.
Bölcsföldi A., Tizenöt-let ifjúsági munkához.

HT VPPG043 - POIMENIKA				
Tantárgy felelőse: Dr. Czentnár Simon	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051- Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tantárgy célja, hogy a hallgatók megismerjék a lelkigondozást, mint gyakorlati teológiai diszciplínát; bevezetést nyerjenek annak elméleti hátterébe, valamint megismerjék annak gyakorlati alkalmazásának lehetőségeit, eszközeit és módszereit.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A lelkigondozás helymeghatározása a teológiai diszciplínák és a segítő foglalkozások sorában				
2. A lelkigondozás párbeszéde különböző pszichoterápiás irányzatokkal				
3. A lelkigondozás dimenziói				
4. A lelkigondozó kompetenciahatárai, pszichés megbetegedések felismerése, kliensek továbbutalása				
5. Lelkigondozói beszélgetésvezetés				
6. Különböző személyiségtípusok lelkigondozása				
7. Istenképek a lelkigondozásban				
8. Lelkigondozás különböző élethelyzetekben (házassági felkészítés, házassági krízisek, akut életkrízisek, szuicidveszély, haldoklás, gyász)				
9. A lelkigondozó pszichohigiéniája				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Órai jelenlét, aktív részvétel a gyakorlatokban				
Kötelező irodalom:				
Hézszer Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1995 (3. kiadás)				
Mihalec Gábor: Lélek-ápolás, Budapest 2005				
Németh Dávid: Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkigondozásban, Budapest 1993				
Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest 1992				
Ajánlott irodalom:				
Baumgartner, Isidor: Pásztorálpszichológia, Budapest 2003.				
Bodó Sára: Gyászydöb, Budapest 2013.				
Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe? Budapest 1999.				
Dieterich, Michael: Pszichológiai és lelkipásztorokodási kézikönyv, Budapest 2000.				
Hézszer Gábor: Miért? Pásztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest 1997.				
Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002.				
Klessmann, Michael: Seelsorge. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2008.				
Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009.				
Mihalec Gábor: Gyűrű-kúra, Budapest 2012.				
Morgenthaler, Christoph: Systemische Seelsorge, Stuttgart 2005 (4. kiadás).				
Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen 1999.				
Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest 2000				
Szarka Miklós, Házasságra felkészítő beszélgetések, Budapest 2012.				

HT VPPG044 - PASZTORÁLPSZICHOLÓGIA				
Tantárgy felelőse: Dr. Czentnár Simon	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere: Szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A pasztorálpszichológia a gyakorlati teológia egyik alapidimenziója, amelynek ismerete segítséget nyújt a lelkipásztori gyakorlat tudatos reflektálásához. A tantárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék a pasztorálpszichológia főbb kutatási területeit, módszereit és eredményeit, és ezáltal elméleti megalapozást				

kapjanak a lelkigondozói helyzetek, ill. saját lelkigondozói viselkedésük (és attitűdjeik) reflektálásához. A pasztorálpszichológiai ismeretek elsajátítása elősegíti az önismeret, a kommunikációs képességek fejlődését és a – lelkigondozottal, valamint a terápiát végző és terápiás folyamatokat kísérő szakemberekkel való – együttműködés szintjének növekedését.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Mi (és mi nem) a pasztorálpszichológia?
2. A pszichoterápia és a „paraklétus” lelkigondozás kapcsolata
3. Mit tanulhatunk a mélylélektantól, a logoterápiától és a kontextuális családterápiától?
4. Hogyan gondolkodhatunk az emberről? Az ember négy dimenziója.
5. A hit szimbólumai a lelkigondozás folyamatában, lelki kísérés
6. A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei
7. A lelkigondozó személye a pasztorálpszichológia szemléletében
8. Az áttétel és viszontáttétel figyelmeztetései
9. Az elhárítási mechanizmusok működése
10. Karaktervonások, attitűdök és a lelkigondozói hibák számbavétele
11. Segítés a kazuáliák helyzeteiben: családpasztoráció
12. A beszélgetés vezetése – Villámbeszélgetések

Évközi tanulmányi követelmények:

Óráról-órára való olvasás
Aktív részvétel
Verbatim készítése

Kötelező irodalom:

Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Budapest, 2003.
Hézsér Gábor: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest, 1995 (3. kiadás).
Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.
Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009

Ajánlott irodalom:

Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe? Budapest 1999.
 Gyökössy Endre: Bevezetés a paraklétikus lelkigondozásba, Budapest, 1983
 Hézser Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest 1997.
 Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002.
 Klessmann, Michael: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2004.
 Lohse, Timm H.: Das Kurzgespräch in Seelsorge und Beratung. Eine Methodische Anleitung, Göttingen 2003.
 Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen 2006.
 Piper, Hans-Christoph: A kommunikálás kialakulása a lelkigondozás és prédikálás terén, Debrecen 1999.
 Rebell, Walter: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München 1988.
 Schneider-Harpprecht, Christoph (Hg.): Zukunftsperspektiven für Seelsorge und Beratung, Neukirchen-Vluyn 2000.
 Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest 2000.

HT VPPG0150 - LELKIGONDOZÓI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT VPPG044 - Pasztorálpszichológia	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere: Zh, a gyakorlat, az olvasónapló és a verbatim-elemzés értékelése ötfokú skálán

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkigondozás bár nem kifejezett célja, de mindenképp együtt jár a hittanári munkával, gyermekek, fiatalok között végzett szolgálattal. A tantárgy célja a hallgatókat érzékenyíteni a mindennapi és az osztályteremben létrejövő lelkigondozói helyzetekre. A hallgatók tanulását kísérő tanegység célja a gyakorlati lelkigondozás különböző szituációiban szerzett tapasztalatok feldolgozása, az ezzel kapcsolatos ismeretek reflektálása és bővítése, a hallgatók önismeretének és lelkigondozói kompetenciájának fejlesztése a gyakorlatban szerzett tapasztalatok figyelembevételével. Ezen célok elérését a kiscsoportos feltáró-elemző munka hivatott elősegíteni.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Lelkigondozói helyzetek a hitoktatásban
2. A lelkigondozói beszélgetés kezdete, íve és vége
3. A lelki beszélgetés sajátosságai és eszközei
4. Lelkigondozói beszélgetések elemzése

Évközi tanulmányi követelmények:

- Olvasó napló készítése Hans van der Geest: Négyszemközt, SOTE-Párbeszéd Alapítvány, Budapest, 2011. megadott oldalszámai alapján.
- Lelkigondozói beszélgetés lejegyzése és elemzése megadott szempontrendszer alapján.

Kötelező irodalom:

- § Margaret Ferris: Együttérzés. Budapest, SOTE-Párbeszéd Alapítvány, 2004.
 § Szabóné László Lilla: Poimenika jegyzet

Ajánlott irodalom:

- Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Budapest, 1999.
 Hézser Gábor: Miért? Pasztorálpszichológiai tanulmányok, Budapest, 1997.
 Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen, 2002.
 Lohse, Timm H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen, 2006.
 Lohse, Timm H.: Villámbeszélgetések, Budapest, 2009.
 Piper, Hans-Christoph: Beszélgetés-elemzések, Debrecen, 1998.
 Szabó Lajos (Szerk.): A lelkigondozás órája, Budapest, 2000.
 Tringer László: A gyógyító beszélgetés, Budapest, 1992.

HT VPPG046 – VALLÁSDIDAKTIKA 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. Czentnár Simon	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT BTHB051 – Bibliaismeret 2.	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, szóbeli
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcstan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról a didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismerteti a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezeti a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A vallásdidaktika feladata 2. Főbb didaktikai koncepciók I. 3. Főbb didaktikai koncepciók II. 4. A tanár szerepe az oktatásban 5. Oktatási célok a vallásitanításban 6. A tantervkészítés alapelvei 7. Az óra-előkészítés lépései, az óra felépítése 8. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai I. 9. A bibliatanítás didaktikai elvei, a bibliatanítás céljai II. 10. A bibliai tananyag oktatásának módszerei I. 11. A bibliai tananyag oktatásának módszerei II. 12. A bibliai tananyag oktatásának módszerei III.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
egy óravázlat készítése házi dolgozat megadott szempontok alapján 10% egy óravázlat 10 % illetve szóbeli kollokvium 80%				
Kötelező irodalom:				
órai jegyzet Németh Dávid: Vallásdidaktika, A hit- és erkölcstan tanítása az 5-12. osztályban, L'Harmattan, 2017. Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000. Siba Balázs: Isten és élettörténet, Loisir Kiadó, 2010.				
Ajánlott irodalom:				
Fehér Erzsébet: Az oktatás és nevelés története Nemzeti tankönyvkiadó Budapest 2002 Ferencz Árpád: Fejezetek a valláspedagógia történetéből, Stúdium Kiadó Kolozsvár, 2000 Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe, Osiris Kiadó, Budapest, 2001. H. Lehnhard (Hg.), Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996 F. Weidmann (Hg.), Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth, 1997 J. Frisch, Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992 R. Lachmann – G. Adam – W. Ritter, Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999 G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001. Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002. G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002.				

HT VPPG047 – VALLÁSDIDAKTIKA 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Czentnár Simon	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: VPPG046 – Vallásdidaktika 1. HT DOER016 – Dogmatika 1. HT ETRR056 – Magyar egyháztörténet 3.	
Tantárgy előadója: Prof. Dr. Németh Dávid	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavasz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hit- és erkölcsan tantárgy oktatásának didaktikai kérdéseit tárgyalja. Áttekintést nyújt azokról az általános didaktikai elméletekről, amelyek a vallásdidaktikára leginkább hatottak. Megismertet a vallásoktatás tantervi koncepcióival, bevezet a tanmenet készítésének feladatába és az óra-előkészítés mozzanataiba. Részletesen foglalkozik a különböző típusú tananyagok feldolgozásának elvi kérdéseivel és módszereivel. A vallásdidaktika II vallásdidaktika I. folytatásaként a hitvallás-ismereti, az etikai és az egyháztörténeti tananyag oktatásával didaktikai kérdések tárgyalása és leginkább használható módszerek bemutatása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az empátia és a kapcsolódási hálózatok szerepe a tanításban 2. A hitvallásismereti tananyag oktatásának didaktikája 3. Az etikai tananyag oktatásának didaktikája és módszertana 4. Az egyháztörténeti tananyag oktatásának didaktikája és módszertana				
Évközi tanulmányi követelmények:				
szóbeli vizsga				
Kötelező irodalom:				
órai jegyzet Németh Dávid: Vallásdidaktika, A hit- és erkölcsan tanítása az 5-12. osztályban, L’Harmattan, 2017. Tóth László, Pszichológia a tanításban, Debrecen, Pedellus Kiadó, 2000. Siba Balázs: Isten és élettörténet, Loisir Kiadó, 2010.				
Ajánlott irodalom:				
K. Tamminen et al., Hogyan tanítsunk hittant, Bp. 1998 Bodó S., ifj. Fekete Károly, Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, Debrecen, 1998. Németh Dávid/Kaszó Gyula (szerk.), Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény, Budapest, 2000 G. Hilger et al., Religionsdidaktik, München, 2001. Religionsdidaktik. Jahrbuch der Religionspädagogik, Bd. 18., Neukirchner-Vluyn, 2002. G. Adam/R. Lachmann (Hg.), Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht 1.-2., Göttingen, 2002. V. Pfeifer, Didaktik des Ethikunterrichts, Stuttgart 2003. R. Mokrosch/ A. Regenbogen (Hg.), Werte-Erziehung und Schule, Göttingen 2009.				

HT HIMG068 - Egyházi ének és zenetörténet 1				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: K	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: 1	Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Egyházi ének: Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.				

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- mivel az egyházi éneklés legfőbb mértéke a Szentírás, ismerje meg, mit tanít a Biblia az éneklésről; illetve mit tanítanak reformátor eleink az éneklésről
- ismerje meg, melyek az egyházi ének ismertetőjegyei
- ismerje meg a genfi zsoltároskönyv kialakulásának történetét
- ismerje meg a 16. század legfontosabb énekgyűjteményeit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- ismerje meg a 16. században keletkezett magyar énekköltés legfontosabb darabjait

Tematika:

1. Az egyházi ének ismertetőjegyei

2-3. Biblia és ének:

- Az Ószövetség tanítása az éneklésről
- A Zsoltárok Könyve
- Az Újszövetség tanítása az éneklésről

4. A reformátorok tanítása az éneklésről: Kálvin és az egyházi ének

5-6. A genfi zsoltároskönyv keletkezése

7. A genfi zsoltárok feldolgozásai a 16. században

8. A legfontosabb gyülekezeti énekeskönyvek a 16-17. században

9-10. A 16. századi magyar históriás énekstílus

11-12. A 16. századi magyar egyházi énekstílus

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Zsoltárok kívülről (5 félév alatt felmondandó)

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 50, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 114, 117, 121, 130, 133, 134, 135, 136, 138, 140, 146, 150.

Zsoltárok kottából (5 félév alatt felmondandó) JAVÍTOTT, felmenőben!!

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 61, 75, 101, 103, 107, 110, 113, 119, 125, 128, 141, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 8 db, a fenti listából szabadon választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

292, Uram, bocsássad el Szolgádat békével

383, Magasztalja az én lelkem Az Urat mind éltiglen

227, Siess, keresztyén, lelki jót hallani

334, „Imádkozzatok és buzgón kérjete!”

581, Semmit ne bánkódjál, Krisztus szent serege

462, Bocsásd meg, Úr Isten, ifjúságomnak

165, Irgalmaz, Úr Isten, immáron énnékem
 184, Mindenek meghallják és jól megtanulják
 444, Jer, dicsérjük az Istennek Fiát
 192, Drága dolog az Úr Istent dicsérni
 160, Fohászkodom hozzád, Uram, Istenem
 157, Mindenkoron áldom az én Uramat
 603, Ímhol vagyok, édes Uram, Istenem
 173, Mely igen jó az Úr Istent dicsérni
 234, Emlékezzél, Úr Isten, híveidről
 168, Ne hagyj elesnem, felséges Isten, keserűségemben!
 566, Téged, Úr Isten, mi, keresztyének dicsérünk és áldunk
 561, Szent vagy örökké, Atya Úr Isten
 380, Szent Ézsaiás így ír Krisztusnak szent születéséről
 154, Ó, én két szemeim, ti az Úrra nézzetek
 545, Jövel, Szentlélek Úr Isten
 409, Jer, dicsérjük e szent napon a mi Urunkat
 326, Mindenható Úr Isten, mi, bűnös emberek
 170, Az Úr Istent magasztalom
 373, Csillagoknak teremője
 507, Krisztus feltámadt igazságunkra
 163, Ne szállj perbe énvelem
 231, Könyörögjünk Istennek ő Szentlelkének
 224, Ím, békültünk nagy örömben
 604 Seregeknek szent Istene
 Az Éneklő Egyházból (katolikus énekes könyv): 72. Ne hagyj elesnem
 Kottából: 6 db, a fenti listából szabadon választott zsoltár, valamint az alábbi dicséret:

719, Ó, örök hatalmú mennyei szent Isten
 584, Emlékezzél, mi történék, Uram mirajtunk
 182, Örül mi szívünk, mikor ezt halljuk: a templomba mégyünk
 661, Szívem megaláztatva, tehozzád megyek
 153, Tudom, pásztorem és vezérem énnékem az én Uram
 403, Jer, mindnyájan örüljünk
 497, Jézus, Istennek Báránya
 221, Adjunk hálát mindnyájan az Atya Úr Istennek
 542, Jövel, Szentlélek Isten
 166, Áldj meg minket, Úr Isten, a te jóvoltodból
 172, Aki veti segedelmét
 174, (vagy 177, 181), Jer, örvendezzünk az Úr Istennek
 324 Hiszünk egy Istenben, mennyei Atyánkban
 RÉ 1948:
 403, Szomorú a halál

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. 9–44.

Dobszay László: Az egyházzene tiszta eszméje. *Magyar Egyházzene* I (1993/1994), 12–17.

Kálvin János: Előszó a Zsoltárokhoz. *Zsoltár* I/4. (1994) 2–3. vö.: Kálvin János: A keresztyéneknek... in: Goudimel, Claude: Zsoltárok 1565. Közreadja: Bólya József. Budapest 2002. 6–8.

„...eleitől #ogva...” Tanulmányok a genfi zsoltárok énekléséről. *ReZeM* 1993. 7–12, 33–35. (47–52).

Bourgeois, Loys: *A muzsika igaz útja*. Ford.: Jeney Zoltán. Budapest 2003. Olvasandó: Ferenczi Ilona utószavából: Louis Bourgeois, a zenész és zeneszerző. 65–68.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. IAH Bulletin 11. 6-31. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás Budapest 2003. 778-797.

Dobszay László: *A magyar népének I*. Veszprém 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenei történet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

[Ecsedi Zsuzsa \(szerk.\): Énekkincstár. Evangélikus énekeink kézikönyve: Budapest: Luther Kiadó, 2017.](#)

[H. Hubert Gabriella: Éneklés a magyarországi reformáció első két századában](#). In: Kiss, Erika; Zászkaliczky, Márton; Zászkaliczky, Zsuzsanna; Székely, Júlia (szerk.) [Ige-Idők: a reformáció 500 éve: 2017. Magyar Nemzeti Múzeum, április 26 - november 5](#). Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum, (2018) 175–183.

[H. Hubert Gabriella: Gyülekezeti énekek Balassi Bálint és Rimay János Istenes éneki kiadásai](#). LELKIPÁSZTOR 94 (2019), 174–176

[H. Hubert Gabriella: Luther és az éneklő egyház: Adiaphoron](#). In: [A lutheri reformáció 500 éves öröksége](#). Szerk. [Fabiny Tibor](#). Budapest, Luther Kiadó 2018, 123–129

[H. Hubert Gabriella: A reformáció gyülekezeti énekeinek emlékezete a 16-18. századi énekeskönyvi kánonban](#). In: Száraz, Orsolya; Fazakas, Gergely Tamás; Imre, Mihály (szerk.) *A reformáció emlékezete: Protestáns és katolikus értelmezések a 16–18. században*. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó 2018, 228–245

H. [Hubert Gabriella](#), Vadai István, Ecsedi Zsuzsanna, Hubert Gabriella (Sajtó alá rendezte), [Vadai István](#) (Sajtó alá rendezte), Ecsedi Zsuzsanna (Sajtó alá rendezte): [Evangélikus és református gyülekezeti énekek \(1601-1700\)](#). Budapest, Balassi Kiadó 2016.

[H. Hubert Gabriella: A régi magyar gyülekezeti ének](#). Budapest, Universitas 2004.

Módis László: A gyülekezeti éneklés bibliai alapjai. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 10–23.

Papp Anette: *A 16. századi metrikus énekek. A genfi zoltár*. (A magyar népének II. 3 A) Egyházzenei Füzetek I/18. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: *A 16. század magyar eredetű népénekei*. (A magyar népének II. 2.) Egyházzenei Füzetek I/17. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest 2013.

Papp Anette: A XVI–XVII. századi református gyülekezeti énekeskönyvek szerkezete, éneksorrendje. in: „A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséret” – Népénektáraink tegnap és ma. Az „Éneklő Egyház” megjelenésének 20. évfordulóján tartott tudományos ülésszak és emlékülés előadásai. Budapest, 2005. december 8–10, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport 2011. 283–292.

HT HIMG069 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:**Egyházi ének:**

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

- ismerje meg református múltunk énekeskönyveit, azoknak anyagát, szerkezetét, szerkesztési elveit
- szerezzen alapvető ismereteket a 16. századi német korálról
- ismerje meg énekeskönyvünk humanista metrikus énekeit
- mélyítse el a genfi zsoltárról szerzett ismereteit
- szerezzen alapvető ismereteket a 16-17. század magyar illetve európai egyházzene történetéről

Évközi tanulmányi követelmények:

30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából.

A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: Egyházi művelődésünk a magyar zenetudomány tükrében. *Theologiai Szemle* 4 (1961) 95–101. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 737-750.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Szenci Molnár Albert és a magyar zenei írásbeliség. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 436-451.

Csomasz Tóth Kálmán: A négyszáz éves genfi zsoltár magyar tanulságai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 481-490.

Ecsedi Zsuzsanna: Énekeskönyvünk néhány Luther-énekéről. *Magyar Egyházzene* VI. (1998/1999), 133-141.

Csomasz Tóth Kálmán: Iskolai énekoktatás, in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541-1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 125–133.

Ajánlott irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950.

Csomasz Tóth Kálmán: *Dicsérjétek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről*. Kálvi Kiadó, Budapest 1971.

Csomasz Tóth Kálmán: A protestáns egyházi népének a XVII-XVIII. században. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 491-519.

Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: A magyar egyházi népének vázlatos története. *IAH Bulletin* 11. 6-31. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás* Budapest 2003. 778-797.

Csomasz Tóth Kálmán: Die Melodien des Lutherliedes in Ungarn. *Studia Musicologica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 10 (1968), 11–36.

Dobszay László: *A magyar népének I. Veszprém* 1995.

Dobszay László: *A magyar egyházzenetörténet forrásai*. Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]

Dürr, Alfred: *Das protestantische Kirchenlied im 16. und 17. Jahrhundert: Text-, musik- und theologiegeschichtliche Probleme*. Wiesbaden, Harrasowitz, 1986.

Ecsedi Zsuzsanna: *Luther-énekek a magyar evangélikus énekeskönyvekben*. Egyházzene-doktori disszertációk, III. MTA Támogatott Kutatóhelyek Irodája – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport, 2006.

Hahn, Gerald – Henkys, Jürgen (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Gesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen (ab 2000 in Einzelheften)

Herbst, Wolfgang (Hrsg.): *Wer ist wer im Gesangbuch?* 2., durchgesehene und aktualisierte Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2001

Jenny, Markus: *Luther, Zwingli, Calvin in ihren Liedern*. Zürich, Theologischer Verlag 1983.

Mahrenholz, Christhard – Söhngen, Oskar – Schlißke, Otto (Hrsg.): *Handbuch zum Evangelischen Kirchengesangbuch*, Band 3: Liederkunde. Göttingen 1990.

Moser, Hans Joachim: *Die Melodien der Lutherlieder, Welt des Gesangbuchs*, Heft 4., Hamburg und Leipzig, 1935.

Rößler, Martin: *Liedmacher im Gesangbuch. Liedgeschichte in Lebensbildern*. Calwer Verlag Stuttgart 2001.

Varjas Béla: A reformáció énekirodalma, in: *A magyar irodalom története 1600-ig*. A magyar irodalom története I. Szerkesztette: Klaniczay Tibor, Budapest 1964, 311–382.
 Zahn, Johannes: *Die Melodien der deutschen evangelischen Kirchenlieder*, 6 Bände, Gütersloh, 1889-1893.

HT HIMG070 - Egyházi ének és zenetörténet 3

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: Kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: 3	Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Egyházi ének:

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Egyházi ének:

- Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).
- Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

1. A hallgató ismerje meg ezeréves múltunk közös értékeit: a liturgikus zene kialakulását és fejlődését az ókeresztény kortól a középkorig.

2. A középkori hagyomány folytatásának, a már meglévő liturgikus műfajok és liturgikus formák továbbvitelének gondolata ugyan nem a magyar reformáció sajátja, de a hazai alkotómunka mind intenzitását, mind önállóságát tekintve jelentősebb más európai protestáns egyházak munkájához képest. Elmondhatjuk, hogy a magyar reformáció a hagyományozott középkori anyag gyakran önálló alkalmazásával illetve adaptációjával egyedi művészi értéket hozott létre. Mivel a protestáns egyházzenei múlt e becses értékének megismerése mind egyház- és liturgiátörténetünk, mind pedig egyházzenetörténetünk szempontjából kiemelten fontos, a hallgatók ismerjék meg magyar óprotestáns egyházzene örökségét.

Tematika:

1. GREGORIÁN

1.a A gregorián ének története

1. A vértanúk kora (I-IV. század)
2. Az egyházatyák kora (IV-VII. század)
3. Európa megkeresztelkedésének kora (VII-VIII; IX-XI. század)
4. A gótikus katedrálisok kora (XII-XV. század)

1.b A gregorián ének műfajai

1. A recitatív műfajok
 - Olvasó-tónusok
 - Ima-tónusok
 - Zsoltár-tónusok
2. A neumatikus-melodikus műfajok

- Zsolozsmaantifónák
- Miseantifónák
- A himnusz

3. A melizmatikus műfajok

- Tractus
- Graduale
- Responzorium prolixum
- Alleluja
- Offertorium

4. Új műfajok

- Sequentia
- Tropus
- A liturgikus dráma
- A mise-ordináriumok

1.c A gregorián ének és a liturgia – Liturgikus struktúrák

- A mise szerkezete
- A zsolozsma szerkezete

2. GRADUÁL

1. A könyvek keletkezése
2. A könyvek használata
3. A legfontosabb forrásokról
4. A graduálkönyvek műfajai:
 - A főistentisztelet műfajai: Introitus, Kyrie, Gloria, Próza, Credo, Prefáció, Sanctus.
 - A mellékistentisztelet: műfajai: antifóna, himnusz, responzorium, verzikulus, benedicamus, invitatórium
 - Speciális nagyheti műfajok: Litánia, Kyrie puerorum, Passió, Lamentáció
5. Kutatástörténet

3. GREGORIÁN EREDETŰ NÉPÉNEKEK AZ ÉNEKESKÖNYVBEN

1. Gregorián énekek a középkori használatban
2. Gregorián énekek a népzeneben
3. Gregorián dallamok a 16-17. századi népénekek között
4. Német közvetítéssel befogadott gregorián énekek

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről: 15 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

261, Uram Isten, siess minket megsegíteni

268, Istennek Báránya, ki bűnünket elveszed

298, Adj békét a mi időnkben

585, Úr Isten, te tarts meg minket

371, Új világosság jelenék

374, Ó, népeknek Megváltója

381, Küldé az Úr Isten

481, Örvendezzen már e világ

543, Jövel, teremő Szentlélek

681, Krisztus, ki vagy nap és világ

Éneklő Egyház (katolikus énekes könyv): 20. Menj el sietséggel

Evangélikus Énekeskönyv: 108: Szentháromság, egy Istenség
6 db graduál-ének.

Kottából: 11 db, a fenti listából választott zsoltár, valamint az alábbi dicsérek:

262, Ha te meg nem tartasz, Uram Isten

267, Urunk, irgalmazz nekünk!

300, Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek

567, Téged, ó, Isten, dicsérünk

486, Királyi zászlók lobognak

505, Emlékezzünk e napon

376, Ó, jöjj, ó, jöjj, Immánuel

562, Ó, mi szent Atyánk, irgalmas és kegyes

652, Látod, Úr Isten, szívünket

RÉ 1948:

157, Könyörülj rajtunk Úr Isten

176, Szent, szent, szent a seregeknek Ura

218, Életünknek rendiben.

Kötelező irodalom:

Bárdos Kornél: Harcok a passió éneklése körül Magyarországon. *Theológiai szemle* 1971.

Czegléd Sándor: Megifjodó öreg graduálok, *Confessio* 2 (1978) 4.sz. 68–78.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál úrvacsorai liturgiája, *Református Egyház* 1955, 342–348.

(Csomasz Tóth Kálmán:) *graduálok*. Címszó, in: Brockhaus-Riemann Zenei Lexikon. Szerkesztette Carl Dahlhaus és Hans Heinrich Eggebrecht. A magyar kiadás szerkesztője Boronkay Antal. II. kötet, Budapest 1984, 62–63.

Dávid István: Kiegészítések és következtetések Dávid László „Az éneklőszék” című cikkéhez, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 435–438.

Ferenczi Ilona: Kísérlet a liturgia egyesítésére az Erdélyi Fejedelemségben (a 17. század első felében). *Magyar Egyházzene* 1993/1994, 21–30.

Karasszon Dezső: Megifjodó öreg graduálok, *Zsoltár* I/2 (1994) 9–13.

http://silver.drk.hu/zsoltar/Zsolt%C3%A1r/album/Zsolt%C3%A1r_1994/2.%20sz%C3%A1m/slides/Zsoltar_1994_2_009.html

Ajánlott irodalom:

Borsa Gedeon: Huszár Gál 1560. évi énekeskönyve, mint zenetörténeti emlék, *Magyar Zene* 1976. 119–133.

Botta István: Huszár *Gál élete, művei és kora (1512?–1575)*. Akadémiai Kiadó Budapest 1991.

Czegléd Sándor: A debreceni kollégiumi Nagykönyvtár írott graduáljai, *Református Egyház* 9 (1957), 265–270.

Czegléd Sándor: „Emberi hagyományok ostromozása”, *Református Egyház* 3, (1964) 59–63.

Csomasz Tóth Kálmán: Huszár Gál énekeskönyve (1560) és zenei jelentősége, *Magyar zene* 22 (1981), 176–208.

Csomasz Tóth Kálmán: Szilvás-Ujfalvi Imre helye a zenetörténetben, in: *A Ráday Gyűjtemény évkönyve* II (1981), 57–73.

Csomasz Tóth Kálmán: Gyülekezeti és graduális éneklés, Magyar evangélikusok, Reformátusok, Graduálok (Egyházi zeneélet c. fejezetben Protestáns egyházak c. alfejezet), in: *Magyarország zenetörténete II*, 1541–1686. Szerkesztette Bárdos Kornél. Akadémiai Kiadó Budapest 1990, 187–189, 189–199, 202–205.

Dávid László: Az éneklőszék, *Magyar Egyházzene* VIII (2000/2001), 431–434.

Dobszay László: A magyar graduál-irodalom első emléke, *Magyar Könyvszemle* 98., 1982. 100–112.

- Dobszay László: *Bevezetés a gregorián énekbe*. Egyházzenei Füzetek I/5. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Dobszay László: *A zsolozsma*. Egyházzenei Füzetek I/3. LFZF Egyházzene Tanszék - Magyar Egyházzei Társaság, 1995.
- Fekete Csaba: Graduál és református istentisztelet. Liturgiátörténeti áttekintés az Öreg Graduál somorjai példányának kéziratos pótlékai alapján, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 207–355.
- Ferenczi Ilona: A graduálkutatás története. *Magyar Egyházzene* 1999/2000. 275–282.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ecclesiae Hungaricae Epperiensis 1635*. Musicalia Danubiana 9*–9**. Budapest, 1988.
- Ferenczi Ilona (ed.): *Graduale Ráday XVII*. Musicalia Danubiana 16. Budapest 1997.
- Geleji Katona István-Keserői Dajka János (szerk.): *Öreg Gradual, mely mind az első fordításban vagy ujjonnan való szerkesztetésben, s-mind penig az egy exemplárból másban való irattatásban esett fogyatkozásoktól szorgalmatosan meg tisztogatott, és sok hozzá kívántatott szükséges részekkel meg öregbítettett*. Gyulafehérvár 1636. RMK I. 658.
- Hiley, David: *Western Plainchant*. Oxford 1993.
- H. Hubert Gabriella: Lelki éneklésről régi magyarok (A XVI-XVII. századi protestáns éneklés adattára), *Magyar Egyházzene* VII (1999/2000), 327–366.
- H. Hubert Gabriella: Geleji Katona István versiculusai és a perikóparend, *Magyar Egyházzene* VI (1998/1999), 251–258.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek. Kálmáncsehi Márton: Reggeli éneklések, Debrecen 1560–1561*. Borsa Gedeon tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 12, Budapest 1983.
- Huszár Gál: *A keresztyéni gyülekezetben való isteni dicséretetek és imádságok, Komjáti 1574*. Hubert Gabriella tanulmányával. Bibliotheca Hungarica Antiqua 13, Budapest 1986.
- Karasszon Dezső: Synopsis Gradualis. A gregorián ének és a magyar református istentisztelet, in: *Egyház és művelődés. Fejezetek a reformátusság és a művelődés XVI-XIX. századi történetéből*. Debrecen 2000. 139–206.
- Kurta József: *Az Öreg Graduál századai Erdélyben*. Erdélyi Református Egyháztörténeti Füzetek 8. Kolozsvár 2002.
- Papp Anette: A magyar graduálforrások introitusai ádventtől vízkeresztig. *Magyar Zene*, 2006/I. 53–72.
- Papp Anette: A protestáns graduálok introitus-repertoárja. in: „*Inter sollicitudines*”, MTA-TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja és a Magyar Egyházzenei Társaság 2006. 329–343.
- Papp Anette: Apostolok és szentek ünnepe a reformáció után – Gondolatok Huszár Gál 1574-ben nyomtatott graduáljának utolsó istentiszteleti rendje kapcsán. *Zsoltár* X/1. (2004), 6–9.
- Papp Anette: *A graduál-antifónák középkori kapcsolatai*. Budapest 2001. [Egyházzenei füzetek I/11. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Papp Anette: *Gregorián eredetű népelemek*. Budapest 2013. [A magyar népelemek II. 1 A. Egyházzenei Füzetek I/16. Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoport és a Magyar Egyházzenei Társaság]
- Protestáns graduál. Szemelvények a 16-17. századi protestáns graduálok anyagából istentiszteleti és oktatási célra*. Készítette: Ferenczi Ilona, Dobszay László, Bódiss Tamás, Farkas Zoltán. ReZeM Budapest 1996.
- Schrems, Theobald: *Die Geschichte des gregorianischen Gesanges in den protestantischen Gottesdiensten*. Veröffentlichungen der gregorianischen Akademie zu Freiburg in der Schweiz XV. Heft, Freiburg 1930.

Szendrei Janka: *A magyar középkor hangjegyes forrásai. Műhelytanulmányok a magyar zenetörténethez 1.* Közzéteszi az MTA Zenetudományi Intézet. Budapest 1981.

Szendrei Janka: Első hangjegyes népénkünk. A Te Deum-dallam magyarországi története, in: *Népzene és Zenetörténet III.* Budapest 1977, 102–133.

HT HIMG071 - EGYHÁZI ÉNEK ÉS ZENETÖRTÉNET 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Egyházi ének: Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni). Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.				
Zenetörténet: A hallgató ismerje meg a kanció eredetű népénekeinket valamint a 17. századi énekköltés darabjait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
30 népének felmondása memoriter, 20 népének felmondása kottából. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.				
Kötelező irodalom:				
Ajánlott irodalom:				
Csomasz Tóth Kálmán: <i>A 16. század magyar dallamai</i> . Akadémiai Kiadó, Budapest 1958. Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés</i> . Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr. Budai Gergely) Budapest 1950. Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérvételek az Urat! - Tudnivalók énekeinkről</i> . Kálvi Kiadó, Budapest 1971. Csomasz Tóth Kálmán-Papp Géza: <i>A magyar egyházi népének vázlatos története</i> . IAH Bulletin 11. 6-31. Újabb kiadása: Hagyomány és haladás, Budapest 2003. 778-797. Dobszay László: <i>A magyar népének I</i> . Veszprém 1995. Dobszay László: <i>A magyar egyházzenei történet forrásai</i> . Budapest, 1999. [Egyházzenei füzetek I/8. Kiadja: A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság]				

HT HIMG072 - Egyházi ének és zenetörténet 5				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Papp Anette	Tárgy besorolása: Kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: 5.	Értékelés módszere: írásbeli és szóbeli vizsga
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az énekeskönyv részletes, gyakorlatias ismerete.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				

Egyházi ének:

Az énekeskönyv kijelölt énekeinek megtanulása legalább egy versszakkal kívülről (az éneket jó ritmussal, tiszta intonációval, jó frazeálással sajátítsa el, szükség szerint a dallamot tudja más szövegre alkalmazni).

Az énekeskönyvből kijelölt egyes énekekre vonatkozó alapvető történeti, stílári, teológiai és funkcionális (liturgiai) ismeretek elsajátítása.

Zenetörténet:

A hallgató ismerje meg a református énekeskönyvek történetét a 18. századtól napjainkig. Református énekeskönyvünk vonatkozó tételein keresztül ismerje meg a legjelentősebb dallam- és szövegszerzők munkáját. A félév során először a XVIII. század hagyományos anyagával foglalkozunk, majd a magyar református egyházi éneklésben két évszázad alatt végbement válságfolyamat történelmi, egyháztörténeti és zeneműveltségi okait tárjuk fel. Végül az 1939 és 1948-as énekeskönyv létrejöttének körülményeit és az új református énekeskönyvet ismerjük meg.

Tematika:

1. A 18. század:

- Történelmi áttekintés
- Hagyománytisztelet és újítás:
 - a. 18. század régies dallamai
 - b. Barokk és klasszicista énekek
- A 18. századi korál

2. A 19. század:

- Történelmi áttekintés
- 1806/11 és következményei

3. A 20. század:

- Az ébredési mozgalmak és énekeik
- Az 1921-es énekeskönyv
- A „jugoszláviai énekeskönyv”
- Az 1948-as énekeskönyv
- „Találkozás énekeskönyv”
- Az új református énekeskönyv

Évközi tanulmányi követelmények:

A kijelölt énekek közül legalább 20 tétel felmondása az őszi szünetig. A további tételek felmondását legkésőbb a szorgalmi időszak végéig teljesíteni kell. A szóbeli vizsga feltétele az énekek hibátlan felmondása és a sikeres írásbeli (zárthelyi) vizsga.

Az öt félév alatt felmondandó zsoltárok:

Kívülről

5, 6, 8, 19, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 42, 47, 51, 65, 66, 68, 74, 77, 80, 81, 84, 89, 90, 91, 92, 96, 97, 99, 105, 110, 114, 117, 121, 130, 134, 135, 136, 138, 140, 141, 146, 150.

Kottából

1, 2, 3, 9, 16, 20, 21, 22, 30, 34, 35, 40, 46, 50, 61, 75, 101, 103, 107, 113, 119, 125, 128, 133, 143, 148.

A félév során felmondandó tételek listája:

Kívülről 11 db zsoltár (illetve a megmaradt zsoltárok), valamint az alábbi dicsérek:

266, Szűkölködünk nagy mértékben

263, Atya, Fiú, Szentlélek, készíts szent igédre

204, Krisztusom, kívüled nincs kihez járulnom

207, Nagy Isten, néked zeng az ének

567, Téged, ó, Isten, dicsérünk

823, Jézus hív, bár zúg, morajlik életünk vad tengere

419, Dicsőség mennyben az Istennek

412, Itt állok jászolod felett, ó, Jézusom, szerelmem

715, Lelki próbáimban, Jézus, légy velem
711, Ím, nagy Isten, most előtted szívem kitárom
832, Ó, Sion, ébredj, töltsd be küldetésed
251, Úr lesz a Jézus mindenütt
772, Hadd menjek, Istenem
822, Testvérek, menjünk bátran
758, Az Isten Bárányára
713, Amint vagyok – sok bűn alatt
831, Fel, barátim, drága Jézus zászlaja alatt
474, Ó, irgalmas Isten
825, Hinni taníts, Uram, kérni taníts
705, Maradj velem, mert mindjárt este van
379. Ó, jöjj, ó, jöjj, Üdvözítő!

Kottából 3 db zsoltár (illetve a megmaradt zsoltárok), valamint az alábbi dicséretetek:

476, Ó, áldandó Szentháromság
291, Hű pásztorunk, vezesd a te árva nyájadat
756, Áll a Krisztus szent keresztje
237, Teremtő Istenünk, édes Atyánk nekünk!
194 (vö. 193), Mennyei seregek, boldog, tiszta lelkek
494, Ó, Krisztus, láttam szenvedésed
624, Emeljük Jézushoz szemünk
590, Az Egyháznak a Jézus a fundámentuma
769, Térj magadhoz, drága Sion
821, Isten szívéen megpihenve forrjon szívünk egybe hát
773, Tudom, az én Megváltóm él
797, Ó, Ábrahám Ura
796, Már keresztet vállra vettem
720, Szólsz hozzám, Istenem
722, Ó, Jézus, árva csendben az ajtón kívül állsz
757, Aki értem megnyíltál
760, Bár bűn és kín gyötör
774, Csak vezess, Uram
826, Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj le rám
726, Jöjj, királyom, Jézusom
723, Szelíd szemed, Úr Jézus
728, Rád tekint már hitem
761, Mily jó, ha büntől már szabad
630, Zengd Jézus nevét, zengd, világ
724, Jézus, nyájas és szelíd
667, Szent vagy, szent vagy, szent vagy, mindenható Isten
701, Fölkelt immár a szép hold
205, Ó, Atya Isten, irgalmas nagy Úr
700, Ó, lelkem szent napsugara
240, Magasztalunk égi fénynél
252, Hálás szívvel áldunk Téged, Istenünk
391, A sötétség szűnni kezd már
411, Csillagfényes éjszakán
435, Új esztendő virradott
496, Felnézek rád, csodás kereszt
517, Uram, közel voltam hozzád
568, Áldunk téged, Istenünk
623, Íme, lészen a kései korban
625, Kik a Krisztusban hunytak el, mind boldogok
627, A mennybe' fenn, a trónusnál
628, Áldó hatalmak oltalmába rejtve
642 (vö. 643), Hatalmas Isten! Népek közé szórva

676, Ki asztalt terítesz az égi madárnak
692. Adjon Isten jó éjszakát.

Kötelező irodalom:

Csomasz Tóth Kálmán: „Nos Franciscus Primus...” Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 544–547.

Csomasz Tóth Kálmán: Az énekanyag megrostálásának szempontja (1943). Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 27–31.

Csomasz Tóth Kálmán: A zene válsága és az egyház. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 669–691.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk és a gyülekezeti éneklés időszerű kérdései. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 176–182.

Csomasz Tóth Kálmán: Megjelent a Próbáénekeskönyv. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 98–101.

Csomasz Tóth Kálmán: Az új énekeskönyv vitájához. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 94–97.

Csomasz Tóth Kálmán: Énekeskönyvünk megújításának szempontjai. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 80–82.

Csomasz Tóth Kálmán: Testvéri szó az énekügyről. Újabb kiadása: *Hagyomány és haladás*. Budapest 2003. 45–47.

Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei. Szerk.: Fekete Károly. Kiadja: MRE Kálvin János Kiadó, Budapest, 2010.

(https://reformatus.hu/documents/299/reformatusok_a_kegyelem_tronusanal.pdf)

Bódiss Tamás: Az új református énekeskönyv iskolai használatáról. *Magyar Református Nevelés* 1 (2021) 6–17. (<http://www.refpedi.hu/mrn2021/1/#page=6>)

Bódiss Tamás: Magyar református énekeskönyv – 2021. *Collegium Doctorum* 17. évf. 2021/2., 215–232.

Kis Médea: Éneklő gyülekezet – lelki ébredés. *Sárospataki Füzetek* 2020/4. sz. 24. évf. 105–124. http://sarospatakifuzetek.hu/wp-content/uploads/2021/03/sf20_4_10_Kis.pdf

Ajánlott irodalom:

Árokháty Béla: A zsoltárok és dicséretok zenei szempontból. In: Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. A Kálvin János Társaság IV. országos konferenciájának előadásai. Budapest, 1941. 124–136.

Árokháty Béla: Megjegyzések az Új Énekeskönyvhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 60 (1917) 502–503.

Árokháty Béla: A II. Próbáénekeskönyv dallamaihoz (Válasz Szügyi Józsefnek) A zsinat figyelmébe. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 61 (1918) 299–301.

Árokháty Béla: Énekeskönyvünk, gyülekezeti éneklésünk és a Magyar Református Kántorkönyv. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 369–374.

Árokháty Béla: 1932/2. A Magyar Református Kántorkönyv és egyházi énekügyünk. *Protestáns Szemle* 42 (1932) 641–646.

Árokháty Béla: Egyházzenei előadások - a MPIT kiadása P. 1937. 77. lap

Árokháty Béla: Az igazi békekonferencia. *Zeneközlöny* 11/4 (1937) 1.

Árokháty Béla: A református gyülekezeti éneklés. A jugoszláviai református új énekeskönyv lelki képe. Bp, 1940.

Bartalus István: Könyvismertetés. Egyházi énektár... készítette Ivánka Sámuel,... *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 22 (1863) 470.

Benkő István: Korabeli vita az 1744-es kolozsvári énekeskönyvről. *Református Szemle* 84 (1991) 219–237.

Bódis Tamás: Csomasz Tóth Kálmán himnológiai öröksége. Az 1948-as magyar református énekeskönyv szerkesztési munkáinak megindulása, elvi alapvetése. *Magyar Egyházzene* 8 (2000/2001) 229–235. és *Református Egyház* 54 (2002) 34–36.

Bódis Tamás: Énekeskönyvek a mérlegen. Csomasz Tóth Kálmán születésének 100. évfordulóján. *Református Egyház* 54 (2002) 200–203.

Bódis Tamás: Reformtörekvések a református énekeskönyv megújításáért a XX. század első felében. In: *Socia exultatione* A Reajeczky Benamin születésének 100. évfordulóján tartott tudományos ülészek előadásai. Bp., 2003. 217–224.

Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Református Egyházi Könyvtár, 25. Bp., 1950.

Csáji Pál: Énekeskönyv-revízió kísérlet 1729-ben. *Egyháztörténet* 1 (1958) 166–173.

Czanik Gyula: Néhány szó az énekeskönyvről *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 55 (1912) 484., 502.

Dávid István: Erdély XVIII. századi orgonaépítészete és hatása a magyar református egyházban. DLA értekezés. Bp., 2001.

Denke Gergely Balla Péter (1908–1984) In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.

Erdélyi János: A reformált énekeskönyv és az énekügy. *Sárospataki Füzetek* (1864) 846–858.

Fejes István: A próba-énekeskönyv ügy. Részlet az egyetemes énekügyi bizottság elnökének jelentéséből. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 48 (1905) 401–404.

Fekete Csaba: Az Öreg Debreceni Énekeskönyv kelezése. *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97)

Fekete Csaba: Éneklés tilalma? *Magyar Egyházzene* 4 (1996/97) 319–324.

Fekete Csaba: Találkozás énekeskönyv. Istentiszteleti életünk paraméterei. *Zsoltár* 3/4 (1996) 2–14.

Fekete Csaba: Három tétel református istentiszteletünk értelmezéséhez. *Zsoltár* 4/2 (1997) 6.

Fekete Csaba: Mi urunk, édes Atyánk és Atya, Fiú, Szentlélek [Énektörténet]. *Zsoltár* 4/3 (1997) 11–13.

Fekete Csaba: Hendrik Hasper és Csomasz Tóth Kálmán levelezése. *Zsoltár* 10 (2003) 50–67.

Fekete Károly: Makkai Sándor részvétele a magyar református liturgia megújításában. *Magyar Egyházzene* 3 (1995/1996) 147–154.,

Fekete Károly: A Református liturgiánk története a XIX–XX. században. *Magyar Egyházzene* 7 (1999/2000) 468–480.

Fekete Károly: Orgonáink szerepének újragondolója. *Zsoltár* 10 (2003) 17–33.

Gárdonyi Zoltán: Széljegyzetek a magyar református énekeskönyvhöz. Református Egyház XLIV (1992) 200–203., valamint „...eleitől #ogva...” Tanulmányok, dolgozatok... Bp., 1993. 7–12.

Gáty Ferenc: *Új magyar református énekeskönyv*. Pápa, 1941.

Gönczy Lajos: Egyházi énekeskönyvünk története. *Református Szemle* 71 (1978) 433.

Havas Gábor–Kulifay Albert: *A Soli Deo Gloria Szövetség története*. Bp., 1992.

Ivánka Sámuel: Összinté szó új énekeink érdekében. *PEIL* 42 (1883) 1159. skk.

Karácsony Sándor: Mostani és leendő énekeskönyvünk esztétikai és irodalomtörténeti szempontból. *Zsoltár 2/2* (1995) 2–10.

A komáromi helvét hitvallású egyházmegye közgyűlése által elfogadott és egyházkerületi közgyűlésre terjesztett vélemény. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 16 (1863) 1280–1285.

Kósa László: A belmisszió irányzatai és főbb képviselői. In: *Egyháztörténet II.* Bp, 1998. 96–98.

Kálmán Farkas: Az énekes könyvről. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 21 (1878) 1997–1207.

Kálmán Farkas: Nyílt levél a szerkesztőkhöz. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 208.

Kövendi Dénes: Karácsony Sándor és zsoltáreneklésünk megújulása. (Emlékek és gondok). In: *Himnológiai szöveggyűjtemény*. Dr. Szőnyi György [szerk.] Teológiai tanulmányok. Új folyam – 24. kötet. Bp., 1990.

Ladányi Sándor: A református egyház az I. világháború végén. *Egyháztörténet 2. – tankönyv és tanári kézikönyv*. Református Pedagógiai Intézet Budapest, 1998

Lajtha László: Egyházzenei vitánk margójára. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 27–32.

Molnár Antal: A magyar református kántorkönyv ankétjához. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 57–63.

Nagy Ignác: Néhány szó az énekgyártásról. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 34 (1891) 546.

Nagy Ignác: Az énekügyi bizottság munkálatairól. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 25 (1882) 141.

Pálffy Károly: Éneklésünk legbecsesebb forrása az 1744-es kolozsvári impressum. *Református Szemle* 74 (1981) 202.

Pálffy Károly: Gyülekezeti éneklésünk vázlatos története. *Református Szemle* 76 (1983) 207–208.

Pap Ferenc: „Reformátusok a kegyelem trónusánál.” Teológiai alapelvek és a mai magyar református istentisztelet kérdései. *Collegium Doctorum VII* (2011) 180-192.

Pap Ferenc: Liturgikus teológia és hangsúlyainak hiánya a református egyházban. *Magyar Egyházzene XX* (2012/2013) 353-364.

Id. Révész Imre: *A Magyarországi Ref. Egyház közönséges énekeskönyvéről*. Debrecen, 1866.

Révész Imre: Mostani és leendő énekeskönyvünk egyházi theológiai szempontból. *Igazság és Élet* 7 (1941) 22.skk; valamint *Zsoltár 2/1.* (1995) 2–5.

Révész Imre: *Egy fejezet a magyar református ébredés történetéből*. Debrecen, 1943.

Révész Imre: *Az új énekeskönyv felé*. Szerkesztette Révész Imre. Debrecen, 1943.

Révész Imre: Jelenlegi énekeskönyvünk dicsérete és egyéb anyagának theológiai átvizsgálása. *Theológiai Szemle* 19 (1943) 46.skk, 94.skk, 135.skk

Szabó Csaba: *Erdélyi magyar harmóniás énekek a XVIII. századból*. Budapest-Szombathely, 2001. CD-ROM

Seprődi János: A reformátusok próba-énekeskönyvének bírálata. Bp, 1904.

Seprődi János: A próbaénekeskönyv dallamai. *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 47 (1904) 647. skk, 663. skk.

Seprődi János–Balthazár Dezső: Az egyetemes ref. énekeskönyv ügyében. *Református Szemle* 6 (1912) 747–750.

Szügyi József: Énekeskönyvünk ügyében. *Zeneközlöny* 1906 március. Az írás megjelent: *Protestáns Egyházi és Iskolai Lap* 49 (1906) 195. skk és 211. skk.,

Szűcs Endre: Csomasz Tóth Kálmán (1902–1988) munkásságának bibliográfiája. *Magyar Egyházzene* 6 (1998/1999) 93–116.

Zalánfy Aladár: Az orgona mint liturgikus hangszer. *Protestáns Szemle* 43 (1933) 169–176.

Zsoltároskönyvünk az ige mérlegén. „A Kálvin János Társaság kiadványai 10. szám” Budapest, 1941.

HT GYKG065 - BESZÉDTECHNIKA 1.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Koncz Viktória	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédkészség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.

Kötelező irodalom:

Montágh Imre: Tiszta beszéd

Ajánlott irodalom:

Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus

HT GYKG066 - BESZÉDTECHNIKA 2.

Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: koncz Viktória	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A tiszta, jól érthető, kifejező és szép beszéd elsajátítása a helyes, nagy kapacitású rekeszlégzés kialakításával és begyakorlásával, a megfelelő, erőteljes hangadás elsajátításával, a szabályos beszédritmus megteremtésével, kiejtés - és kifejező gyakorlatokkal. A szólamegységek felismertetése, a szövegértelmezés jártasságának kialakítása, a hangsúlyviszonyok tanulmányozása, hanglejtés-variációk gyakoroltatása, váltások és fokozások megtanulása, a hangszíngyakorlatok, a szónoki eszköztár fejlesztése, retorikai alapok.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az egyéni sajátosságok figyelembevételével személyre szabott, differenciált beszédtechnikai fejlesztés. A verbális, nonverbális kommunikációs készségek további fejlesztése, a metakommunikációs jelzések jobb megértése, a beszédkészség, beszédfigyelem és beszédészlelés fejlesztése, a rekeszlégzés automatizálása, a hangtalan belégzés begyakorlása, a szünettartás tudatosítása, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés szabályozása. Az erőteljes mellhang és a pergő, tiszta szövegmondás kialakítása, pontos artikuláció. A hangkapcsolatok szabályos ejtésének begyakorlása, a gége kímélése a feszítés-, vagy erőlködésmentes hangadás elsajátítása, tudatosítása. Az önismeret fejlesztése, az önbizalom erősítése. A szónoki beszéd alapjai a gyakorlatban.

Évközi tanulmányi követelmények:

Órákon való aktív részvétel, gyakorlati feladatok megoldása, egy szabadon választott prózai és verses mű előadása.

Kötelező irodalom:
Montágh Imre: Tiszta beszéd
Ajánlott irodalom:
Montágh Imre: Szó-Hang-Gesztus

HT GYKG069 - RETORIKA				
Tantárgy felelőse: Prof . Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Prof . Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: II.	Értékelés módszere: Házi dolgozat, zárthelyi dolgozat, órai munka
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A retorika a homiletika határtudománya. A beszéd keretrendszerét a kommunikáció hatékonysága szempontjából ismerni szükséges. Hogyan gondolkodjunk a beszédről, erre tanít meg bennünket a retorika tudománya.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A retorika mint tantárgy a beszéd elméleti és részben pragmatikus ismereteit adja át a hallgatóknak. A félév során megismerkednek a klasszikus, majd a humanizmus, végül pedig a modern kor retorika és homiletika közötti kölcsönhatásaival. Pragmatikus szempontból a modern szociálpszichológia eszköztárába is beletekintenek a hallgatók, hogy kritikus vizsgálatnak vethessenek alá nyilvános beszédeket, reklámokat, egyéb a hatás szempontjából megszülető folyamatokat.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Irodalom feldolgozás, zárthelyi dolgozatok, órai munka.				
Kötelező irodalom:				
Adamik-Jászó-Aczél: Retorika, Osiris, 2005. Arisztotelész: Rétorika, Telosz, 1999. Philipp Melanchthon: Az ifjúság tanulmányainak megjobbításáról, in Retorikák a reformáció korából, szerk. Imre Mihály, Debrecen, 2000. 19–31.p. Philipp Melanchthon: A retorika alapelemeinek két könyve, (ford. János István), in Imre Mihály (szerk.) Retorikák a reformáció korából, 49–86.p., Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen 2000. Szent Ágoston: A keresztény tanításról, (ford. Városi István), Szent István Társulat, Budapest, 1944. Ravasz László: A gyülekezeti igehirdetés elmélete, Pápa 1915. Ravasz Lászlótól válogatott tanulmányok Em Griffin: Meggyőztél, Harmat, Budapest 2004.				

HT GYKG111 - DIAKÓNIA				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Kocsev Miklós	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók ismerjék meg a diakónia történetét és mai kérdéseit.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
1. A diakónia helye a gyakorlati teológiában, feladata, mai fő kérdései. A diakónia fogalma.				
2. A diakónia helyzete a korai egyház idején.				
3. A reformáció diakóniája.				
4. A pietizmus diakóniája.				
5. Német belmisszió diakóniája.				
6. Egyházunk diakóniája a reformációtól a XX. századig.				
7. Az anyaházi diakónia.				

8. Kiss Ferenc diakóniai munkássága.
9. Egyházunk diakóniája a kommunizmus idején.
10. Egyházunk diakóniája ma.
11. A fogyatékoság, szenvedélybetegség, öregség teológiai megközelítésben.
12. Diakóniai törvény.
13. Diakónusképzés
Évközi tanulmányi követelmények:
Egy tetszés szerinti diakóniai intézmény meglátogatása és erről beszámoló készítése.
Kötelező irodalom:
Dr. Nagy István : Diakónika, Nagykőrös, 2009
Ajánlott irodalom:
Dr. Boross Géza: Diakónika, Budapest, 1995
Joó Sándor: Református diakonátus, Budapest, 1939
A MRE diakóniája, Budapest, 1986
Dr. Ötvös László: Szeretetszövetség és szeretetszolgálat, Karcag, 1994
Bodoky Richard: Az anyaházi diakónia az egyházban, Budapest, 1942

HT GYKG133 – MISSZIOLÓGIA - APOLOGETIKA				
Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Órarendi információ:		Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 3		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Betekintést nyerni az apologetika történetébe, modern útkeresésébe, módszereibe és kérdéseibe.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A 21. században az európai protestáns keresztyénség a legnagyobb kihívásokkal már nem a világ „négy sarkán” találkozok, hanem saját társadalmi, kulturális és egyházi határain belül. Ma, amikor a protestáns egyházak tömegével veszítik el tagjaikat, különösen is fontossá válik azoknak a kérdéseknek a megválaszolása, hogy milyen hatások távolítanak el a hittől, hogyan lehet kapcsolatot teremteni az igehirdetés és a hallgató között, melyek azok a kérdések, melyek megválaszolását nem kerülhetjük meg, s milyen formában találkozunk e kérdésekkel. Napjainkban ismét sürgetően hangzik el felénk az intés: Legyetek készen számot adni a bennetek levő reménységről, s a hívő és nem hívő közötti párbeszédben a keresztyénség lényegét ragadjuk meg. A kurzus keretében röviden megismerkedünk a hitvédelem történetével, a pluralista társadalom kihívásaival a modernkori hitvédelem teológiai alapjaival, lehetőségeivel és korlátaival. Az órai alkalmakon nagy hangsúlyt fektetünk az ajánlott irodalomból válogatott szemelvények folyamatos és közös feldolgozására.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel minden az órákon, a feldolgozandó szövegek folyamatos feldolgozása, együtt gondolkodás; szemeszter végén 8-10 old. beadandó dolgozat készítése megbeszélte témában.				
Ajánlott irodalom:				
E. McGrath: <i>Híd. Új utak az apologetikában</i> . Harmat, Budapest, 1997				
E. McGrath: <i>Az ateizmus alkonya – A hitetlenség térhódítása és hanyatlása a modern világban</i> . Kalligram, Pozsony, 2008.				
L. Newbiggin: <i>Evangélium a pluralista társadalomban</i> . Harmat, Budapest, 2006				
F. A Schaeffer: <i>Aki van</i> . Harmat, Budapest, 1996				
A.C. Dulles: <i>A History of Apologetics</i> . San Francisco, 2005 ³				

T. Keller: *Hit és kételkedés. Meggyőző érvek Isten mellett.* Harmat- Koinonia, Kolozsvár-Budapest, 2012
Vanyó László (szerk.): *II. századi görög apologéták,* Szent István Társulat, Budapest, 1984
C.S. Lewis: *Keresztény vagyok.* Harmat, Budapest, 2006
Szalai András: *Más Jézus, más lélek, más evangélium.* Harmat, Budapest, 1998
Szűcs Ferenc: Egyházi nyelv és jelenlét a misszióban. In Békési Sándor (szerk.): *Ki szíveket tanít.* Budapest, 2006.

Általános modul

HT BTHB064 - PROSZEMINÁRIUM				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely Dr. Tolnai Ágnes	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A proszeminárium célja, hogy a hallgatót bevezesse az egyetemi tanulás és teológiai tudományos munka módszertanába. Megismerteti a hallgatókat a teológiai tudományok rendszerével, felépítésével, a jegyzetelés, könyvtárazás és dolgozatírás módjaival, követelményeivel.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. A teológia tudományos jellege és a teológus hallgató hite 2. A teológiai tudományok forrásainak felkutatása 3. Könyvtárismeret 4. Könyvtárhasználat 5. Tanulásmódszertan A 6. Tanulásmódszertan B 7. Írásbeli munkák 8. A szemináriumi dolgozat 9. A TDK dolgozat 10. A szakdolgozat 11. Tudományos írások műfajai 12. ZH				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív órai munka, bibliográfia készítése, zárthelyi dolgozat				
Kötelező irodalom:				
Alister McGrath: Bevezetés a keresztény teológiába (Budapest: Osiris 1995) Umberto Eco: Hogyan írjunk szakdolgozatot? (Budapest: Kairosz 2005) Gyurgyák János: Szerzők és szerkesztők kézikönyve (Budapest: Osiris 2005)				
Ajánlott irodalom:				
Karner Károly: Bevezetés a teológiába (Budapest: 1954) Kocsis Elemér: Bevezetés a teológiába (Debrecen. 1979) Horváth Tibor-Papp István: Könyvtárosok kézikönyve 1-5 (Budapest: Osiris 1999-2003)				

HT LSVL010 - LATIN NYELV 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere: Zh
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A latin nyelv alapjainak elsajátítása a Ferenczi–Monostori könyv első 5 leckéje alapján.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
1. hét: Bevezetés a latin nyelvbe				
2. hét: F-M: I/1				
3. hét: F-M: I/1				
4. hét: F-M: I/2				
5. hét: F-M: I/2				

6. hét: F-M: I/3
7. hét: F-M: I/3
8. hét: F-M: I/4
9. hét: F-M: I/4
10. hét: F-M: I/5
11. hét: F-M: I/5
12. hét: zh
13. hét: Gyakorlati jegyek lezárása
Évközi tanulmányi követelmények:
Órai munka Zárthelyi dolgozatok megírása
Kötelező irodalom:
Ferenczi Attila–Monostori Martina: <i>Latin nyelvkönyv</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
Ajánlott irodalom:
Szabadi István: <i>Latin nyelvtan (református teológiai hallgatók számára)</i> . Sárospatak, 2002 Györkösy Alajos: <i>Latin–magyar kézisótár</i> . Akadémiai Könyvkiadó, Budapest Finály Henrik: <i>A latin nyelv szótára</i> . Magyar Elektronikus Könyvtár Nagy Ferenc–Kováts Gyula–Péter Gyula: <i>Latin nyelvtan a középiskolák számára</i> . Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

HT LSVL011 – LATIN NYELV 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: HT LSVL010 – Latin nyelv 1.	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Kendeffy Gábor	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere: A jegy összetevői: a minden órán írandó (nyelvtani, fordítási vagy szó-) dolgozatok jegyei + a záródolgozat jegye (legnagyobb súllyal) + az órai munka, óráról órára készülés. Elégtelen záródolgozat esetén a félévi jegy is elégtelen.
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Latin alaktani és alapvető mondatnyi ismeretek, készség kialakítása könnyű szövegek olvasására.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. hét: F-M: I/3				
2. hét: F-M: I/3				
3. hét: F-M: I/4				
4. hét: F-M: I/4				
5. hét: F-M: I/5				
6. hét: F-M: I/5				
7. hét: F-M: I/6				
8. hét: F-M: I/6				
9. hét: F-M: I/6				
10. hét: F-M: II/1				
11. hét: F-M: I/1				
12. hét: zh				
13. hét: Gyakorlati jegyek lezárása				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Új anyag megtanulása, házi feladat óráról órára Órai munka Zárthelyi dolgozatok				
Kötelező irodalom:				

Ferenczi A. - Monostori M., Latin nyelvkönyv, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (évente kiadják)
Ajánlott irodalom:
M. Nagy I. - Tegye I., Latin nyelvtan, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (rendszeresen kiadják)

HT SPCS004 - SZAKDOLGOZAT 1.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:

HT SPCS005 - SZAKDOLGOZAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: HT SPCS004	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:

HT SPCS006 - SZAKDOLGOZAT 3.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 10	Előtanulmányi kötelezettség: HT SPCS005	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

HT - TESTNEVELÉS				
Tantárgy felelőse:	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: Ősz	Oktatás nyelve: ---	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere:

Szigorlatok

HT GYKG026 - VIZSGAISTENTISZTELET				
Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A vizsgaistentisztelet biztosít lehetőséget és alkalmat arra, hogy az önálló lelkipásztori szolgálatra készülő hallgató egy általa megismert gyülekezetben istentiszteletet tartva szakmailag megalapozott visszajelzést kapjon arról, mennyire képes rendszeres-, biblikai-teológiai, homiletikai és liturgikai ismereteit a gyakorlatban kamatoztatni.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Vasárnapi istentisztelet önálló előkészítése és annak értékelése. A hallgató által önállóan előkészített és megtartott istentiszteletet ötfokú skálán értékeli a bizottság, amelyet a vizsgáztató egyetemi oktató mellett az érintett gyülekezet lelkésze és az illetékes egyházmegye egy képviselője alkot. A vizsgáztatást és értékelést az alábbi szempontok figyelembevételére határozza meg: teológiai helytállóság (exegetikai,dogmatikai háttér), a homiletika formai és tartalmi kritériumainak (textusszerűség, gyülekezetszerűség stb.) való megfelelés, liturgiai szempontok érvényesülése (ének- és lekcioválasztás, imádságok stb.), az előadás módja (elmondás, hanghordozás, gesztikuláció stb.). Az istentiszteletet követően a bizottság egy kollokvium keretein belül elbeszélget a hallgató frissen szerzett tapasztalatairól, majd megosztja vele meglátásait, szakmai javaslatait és tanácsait.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Vasárnapi istentisztelet önálló előkészítése az előre megbeszélt időpontra. Az istentisztelet igehirdetési részének teljes szövegét (prófétai imádsággal), ill. az istentisztelet liturgiai ívét tükröző tervet egy héttel a kitűzött időpont előtt kell eljuttatni a vizsgabizottság tagjaihoz. Az önállóan előkészített vasárnapi istentisztelet megtartása és utólagos reflektálása.				
Kötelező irodalom:				
Adorján (Szerk.): Igehirdetők kézikönyve, Budapest, 1980. Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma? Budapest, 1986. Dr. Nagy István : Hogyan készüljünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.				
Ajánlott irodalom:				
Nyomtatásban megjelent igehirdetések				

HT GYKG001 - GYAKORLATI TEOLÓGIAI SZIGORLAT (HOMILETIKA, LITURGIKA, POIMENIKA, VALLÁSDIDAKTIKA)				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 0	Előtanulmányi kötelezettség: HT GYKG033 – Homiletika I. HT GYKG034 – Homiletika II. HT GYKG035 – Homiletika III. HT GYKG021 – Liturgia 2. HT VPPG043 – Poimenika HT VPPG047 – Vallásdidaktika 2.	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Szigorlat
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

HT BTHB065 - TEMATIKUS BIBLIAISMERET				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Pecsuk Ottó Prof. Dr. Hanula Gergely	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Kollokvium
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: Zárthelyi dolgozat + kollokvium
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tematikus bibliaismeret tantárgy célja a teológiai curriculum végén a korábban megtanult bibliaismeretnek, a többi teológiai tárgy bibliai vonatkozású ismeretanyagának, valamint a gyakorlati gyülekezetben eltöltött félév során szerzett ismereteknek a szintetizáló felelevenítése. Az előadások, a referátumok és a beszélgetések keretében, a Heidelbergi Káté nyomvonalán haladva összefoglaljuk a legfontosabb teológiai témákról és gyakorlati kérdésekről szóló bibliai tanítást, ami biztos alapot jelenthet az igehirdetői, hitoktatói és valláslelektanban.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az ember (élet, bűn, halál, megváltás, üdvösség) 2-4. Isten (Atya; Fiú; Szentlélek) 5-6. Sákramentumok (Kereszttség, Úrvacsora) 7-9. Ige (a testet öltött, az írott, és a hirdetett Ige) 11. Törvény (Tízparancsolat) 12. Imádság (Miatyánk) 13. Egyház Írott és a szorgalmi időszakban beadandó referátumok (igetanulmányok) témái: 1. 1Móz 1-2 és Jn 1,1-14 2. Zsolt 8 és 1Kor 12,1-10 3. 1Móz 45 és Mt 6,25-34 4. Zsolt 110 és Mk 8,27-30 5. Ézs 40,1-11 és Lk 2,1-20 6. Ézs 53 és Lk 23,44-56 7. Ez 37 és Jn 20,1-18 8. 2Sám 7 és Fil 2,5-11 9. Zsolt 80 és Apcsel 2 10. Dán 12,8-13 és Mt 24,36-51				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Az érdemjegy alapja az órai referátumok, a diszkusszióban való részvétel, a beadandó (együtt 30%) és a kollokvium (70%). Megengedhető maximális hiányzás 1 alkalom.				
Kötelező irodalom:				
A Magyarországi Református Egyház Hitvallási Iratai. I. Heidelbergi Káté. II. A második helvét hitvallás. MRE Zsinati Irodájának Sajtóosztálya: Budapest, 1992. Biblia konkordanciával (RÚF 2017), MBTA-Kálvin Kiadó: Budapest, 2017. Bartha Tibor-Vladár Gábor, <i>Bibliai fogalmi szókönyv</i> . Kálvin Kiadó: Budapest, 2001.				

HT GYKG012 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 1.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Egyházi életünk legfőbb tevékenysége az igehirdetés. A prédikációra való felkészülés és felkészítés a teológiai oktatás kiemelt területe. A korábban már megszerzett praktikus homiletikai ismeretek birtokában a hallgatók önállóan kezdenek prédikációkat készíteni előre megadott textusok alapján. Az elhangzó igehirdetések bírálata és kiértékelése, elemzése történik meg a tantárgy keretei között. Nemcsak a szaktanár kritikai reflexiója, hanem a hallgatók bírálati és önreflexiói is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészült igehirdetővé váljanak. Továbbá a tantárgy célja az is, hogy a hallgatók mind saját, mind mások prédikációiban kritikai módon ismerjék fel az értékeket és hiányosságokat, hogy ily módon olyan szakmai igényességük alakuljon ki, mely sohasem téveszti szem elől a református igehirdetés formájára és tartalmára vonatkozó kritériumokat.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A homiletika gyakorlati készség szintre kívánja emelni az igehirdetésre való felkészülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit. A tárgy keretein belül alakítandóak ki azok a kompetenciák, melyek az egyre jobban megismert teológiai diszciplínák ismeretanyagát képesek az igehirdetés szolgálatába állítani. Az íróasztaltól a szószékig vezető út spirituális és szakmai bejárásának lehetőségeiben nyernek a hallgatók iránymutatást és gyakorlatot. A félév során az igehirdetések alapigéi között egyfelől evangéliumi történetek szerepelnek, beleértve az üdvtörténeti események ünnepi textusait. Másfelől sor kerül példázatok, és jézusi tanítások igehirdetéseiben való megszólaltatására is.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A hallgatók önállóan prédikációkat írnak és igehirdetésvázlatokat készítenek (az első kontaktórán megadott rend szerint), melyek a kontaktórárt megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.				
Kötelező irodalom:				
Kommentárok az Újszövetség könyveihez, exegézisek, prédikációirodalom				
<u>Ajánlott irodalom</u>				
• Barth, Karl: Homiletik, Zürich 1966 • Bohren, Rudolf: Predigtlehre, München, 1974 • Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015., • Boross Géza: Történelem a szószéken, Budapest, 1979 • Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951 • Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993; • John Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992 • Nagy István: Hogyan készüljünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004., • Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986 • Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak,				
Kommentárok az Újszövetség könyveihez, exegézisek, prédikációirodalom				

HT GYKG013 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IV.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Egyházi életünk legfőbb tevékenysége az igehirdetés. A prédikációra való felkészülés és felkészítés a teológiai oktatás kiemelt területe. A korábban már megszerzett praktikus homiletikai ismeretek birtokában a hallgatók önállóan kezdtek prédikációkat írni a korábbi félévben. Ebben a szemeszterben is prédikációkat készítenek immáron előre megadott ószövegségi textusok alapján. A kontaktórán elhangzó igehirdetések bírálata és kiértékelése, elemzése történik meg a tantárgy keretei között. Nemcsak a szaktanár kritikai reflexiója, hanem a hallgatók bírálatai és önreflexiói is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészült igehirdetővé váljanak. Továbbá a tantárgy célja az is, hogy a hallgatók mind saját, mind mások prédikációiban kritikai módon ismerjék fel az értékeket és hiányosságokat, hogy ily módon olyan szakmai igényességük alakuljon ki, mely sohasem téveszti szem elől a református igehirdetés formájára és tartalmára vonatkozó kritériumokat.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A homiletika gyakorlat készség szintre kívánja emelni az igehirdetésre való készülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit. A tárgy keretein belül alakítandóak ki azok a kompetenciák, melyek az egyre jobban megismert teológiai diszciplínák ismeretanyagát képesek az igehirdetés szolgálatába állítani. Az íróasztaltól a szószékig vezető út spirituális és szakmai bejárásának lehetőségeiben nyernek a hallgatók iránymutatást és gyakorlatot. A félév során az igehirdetések alapigéi között egyfelől ószövegségi történetek szerepelnek. Másfelől sor kerül más műfajú ószövegségi textusok igehirdetéseiben való megszólaltatására is.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A hallgatók önállóan prédikációkat írnak és igehirdetésvázlatokat készítenek (az első kontaktórán megadott textusok rendjében), melyek a kontaktórát megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.				
Kötelező irodalom:				
Kommentárok az Ószövegség könyveihez, exegézisek, prédikációirodalom				
Ajánlott irodalom:				
• Barth, Karl: Homiletik, Zürich1966 • Bohren, Rudolf: Predigtlehre, München, 1974 • Boross Géza: Homiletika, DREK, Pápa, 2015., • Boross Géza: Történelem a szószéken, Budapest, 1979 • Czeglédy Sándor: Homiletika, Debrecen, 1951 • Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993; • John Stott: Hiszek ez igehirdetésben, Budapest, 1992 • Nagy István: Hogyan készüljünk a prédikációra, Nagykőrös, 2004., • Pásztor János: Homiletika, Debrecen, 1986 • Szőnyi György: Homiletika I-II, Sárospatak,				

HT GYKG014 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 3.				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:			Oktatás nyelve:	Értékelés módja:

Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	magyar	Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: V.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A korábbi félévek homiletikai gyakorlatának megfelelően önálló prédikációt kell készíteni, ezt elmondani. A prédikáció témája az ünnepek.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A lelkipásztori szolgálat egyik legnehezebb része az ünnepek alkalmával elmondandó prédikáció készítése. Egyrészt az ünnepek megadott tartalma miatt, másfelől az évről-évre történő ismétlések miatt. Ehhez társul még, hogy a gyülekezet összetétele ilyenkor más, mint a szokványos vasárnapokon. Ezekre az alkalmakra jobban oda kell figyelni. Ennek a gyakorlása a félév célja. Témakörök: 1. Az üdvtörténeti ünnepekre történő felkészülés és a prédikáció írása 2. Egyéb ünnepekre készülés 3. Úrvacsorai sorozatok				
Kötelező irodalom:				
Szathmáry Sándor: Ünnepeink Ünnepi prédikációvázlatok a Református Egyház különböző évfolyamaiban				
Ajánlott irodalom:				
Barth: Homiletika, 1966 Bohren: Predigtlehre, München, 1974 Boross: Történelem a szószéken, Budapest, 1979				

HT GYKG015 - HOMILETIKAI GYAKORLAT 4.				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A korábbi félévek homiletikai gyakorlatának megfelelően önálló prédikációt kell készíteni, ezt elmondani. A prédikációk témája a Tízparancsolat				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A lectio continua gyakorlása fontos, mert sajátos kálvini írásmagyarázati elvről van szó. Az is lényeges, hogy a Decalogus üzenetét megértsék a hallgatók, és tudják azt megfogalmazni.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A Mt. 13-ban olvasható jézusi példázatok és a Decalogus alapján kell prédikációt készíteni. Alapos exegézist, kortörténeti ismereteket felsorakoztatva kell felkészülni. Minden héten két prédikációra kerül sor.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Adorján József: Tízparancsolat Cseri Kálmán: Tízparancsolat Cseri Kálmán: A törvény betöltése Gyökössy Endre: Tízparancsolat Joó Sándor: Tízparancsolat Lochmann: A szabadság útjelzői Ravasz László: Tízparancsolat Szabó Imre: Tízparancsolat Lüthi: Isten tízparancsolata Farkas Ignác: Jézus példázatai J. Jeremias: Jézus példázatai Kozma Zsolt: Jézus példázatai Különböző kommentárok				

HT GYKG016 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 5.				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VIII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkipásztorok prédikátori feladatai között tekintélyes része van az alkalmi, kazuális igehirdetéseknek. Ezek nemcsak a sákramentumokat magyarázó beszédek, hanem az egyéni életút mentén előforduló kazuális alkalmak igehirdetési. A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat ezeknek az igehirdetéseknek a specifikumaival és sajátosságaival. Mindez nem elméleti szinten történik csupán a tantárgy keretein belül, hanem kazuális prédikációk elkészítésével, elmondásával és szakmai bírálatával. A szaktanár kritikai reflexiója, a hallgató önreflexiója és a hallgatótársak bírálati is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészüljenek a kazuális szolgálatokra, figyelembe véve azoknak legfontosabb kritériumait és számolva azoknak kihívásaival.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tantárgy készség szintre kívánja emelni a kazuális igehirdetésre való készülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit, különös tekintettel az egyes kazuáliák homiletikai szituációjára. A kazuáliákhoz kötődő beszélgetésekből kiindulva, az íróasztalon át, a templom falain túlra mutatva alakítandóak ki azok kompetenciák, melyekkel a hallgatók képessé válnak igéket és igei üzeneteket összekapcsolni szituációkkal. A kurzus során a hallgatók képessé válnak meglátni az összefüggéseket a mindennapi élet és a teológiai kérdések között is, hogy ebből egy-egy adott szituációban megszólító igehirdetések szülessenek. A félév során a leggyakoribb kazuáliák kerülnek napirendre prédikációk írásával és bírálatával. Így a kereszteselési, esketési és temetési igehirdetés.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A hallgatók önállóan kazuális prédikációkat írnak (az első kontaktórán megadott rend és egyedi kázusok szerint), melyek a kontaktórát megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.				
Kötelező irodalom:				
- Igehirdetők kézikönyve, Kálvin Kiadó, Budapest, 2021. - kommentárok, prédikációirodalom				
Ajánlott irodalom:				
„Hirdesd az Igét”, Budapest, 1980 - Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004. - kommentárok, prédikációirodalom				

HT GYKG017 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 6.				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: IX.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A lelkeszi szolgálat egyik legnehezebb, de sűrűn ismétlődő része a kazuális prédikáció készítése. Ennek gyakorlása a tantárgy célja az előző félévekhez hasonló módon.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kazuális igehirdetés sokféle kihívást jelent a prédikátor számára. Ezek elméleti számbavétele mellett gyakoroljuk a kazuális prédikáció készítését. A IX. félévben a sokféle kazuáliából a legsűrűbben előfordulókat vesszük sorba.				

1. Esküvői prédikáció
2. Keresztelői prédikáció
3. Konfirmációs prédikáció
4. Úrvacsorai prédikáció
5. Evangélizációs prédikáció
6. Diakóniai vasárnapi prédikáció
7. Anyák napi prédikáció
8. Lelkészbeiktatási prédikáció
9. Tanévnyitó prédikáció
10. Tanévzáró prédikáció

Évközi tanulmányi követelmények:

A beosztott rend szerint prédikáció készítése és bírálata.

Kötelező irodalom:

Dr. Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Budapest, 2004

Ajánlott irodalom:

Barth: Homiletika, 1966
Bohren: Predigtlehre, München, 1974
Boross: Történelem a szószéken, Budapest, 1979
Czeglédy: Homiletika, Debrecen, 1951
Fekete: Homiletika, Debrecen, 1993
Fitch: Mit mond a Biblia a prédikációról?, Budapest, 2004
Gert Otto: Wie entsteht eine Predigt?, München
Nikol: Dramatizált homiletika, Budapest, 2005
Pásztor: Homiletika, Debrecen, 1986
Schödelin: Die rechte Predigt, München, 1953
Schütz: Probleme der Predigt, Göttingen, 1981
Stott: Hiszek ez ígehirdetésben, Budapest, 1992
Trillhaus: Einführung in die Predigtlehre, Darmstadt, 1983

HT GYKG018 – HOMILETIKAI GYAKORLAT 7.				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: Igehirdetések értékelése, megbeszélése
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus részben rehabilitálni, másfelől korszerűsíteni akarja az evangélikai prédikációk gyülekezetekben való megjelenésének egyházunkban néhol feledésbe merülő, máshol sajátos kegyességi módokat követő gyakorlatát. A gyülekezeti és gyülekezeten kívüli keretek között elhangzó evangélikai és missziói igehirdetésekre való felkészítés a tárgy elsődleges célja. A hallgatók nemcsak megismerkednek a tantárgy keretein belül ezzel a műfajjal, hanem megtanulják az evangélikai prédikációk történetét, hagyományait, valamint azok írásának elvi összefüggéseit és gyakorlati megvalósítását. Az evangélikai prédikációk elkészítésével, elmondásával és szakmai bírálatával párhuzamosan formálódik a hallgatók készsége arra is, hogy a vasárnapi igehirdetés és a kazuáliák műfaján kívül is otthonosan mozogjanak az evangélium hirdetésében.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A tantárgy készség szintre kívánja emelni az evangélikai prédikációkra való felkészülést az egyes lépéseit, a megírástól az elmondásig. Különös tekintettel arra, hogy a hallgatókban kialakuljon az a szemlélet, mely képes az evangéliumot a szekuláris ember számára is elevenen és életesen proklamálni. A kurzus olyan homiletikai látás és gyakorlat kidolgozására törekszik, mely a maximális textusszerűség mellett odafigyel a hallgatók helyzetére. Sőt szükségszerűen a tantárgy igyekszik belső reflexé tenni azt szemléletet, mely világosan látja, hogy habár nem lehet minden igehirdetés evangélikai, de minden igehirdetésnek olyan evangéliumhirdetésnek kell lennie, mely megszólítóvá válik első hallásra is. A félév során olyan textusok ill. témák mentén születnek meg a hallgatók prédikációi, s kerülnek oktatói és hallgatói bírálatra, melyek alkalmasak arra, hogy egy-egy evangélikai alkalom középpontjában álljanak.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A hallgatók önállóan evangélikai prédikációkat írnak (az első kontaktórán megadott rend szerint), melyek a kontaktórákat megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják. Emellett a hallgatók alkalomról-alkalomra, az első kontaktórán megbeszélt rend szerint, egy megadott tanulmányt foglalnak össze kiselőadás-szerűen az evangélikai homiletikumának témaköréből.				
Ajánlott irodalom:				
„Hirdesd az Igét”, Budapest, 1980 - Hős Csaba: Az evangélikai kihívásai a XXI. században, in: Református Egyház, LVII.évf.7-8.sz. - Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004. - Steinbach József: Az evangélikai problémája a 20.század második felének magyar református publikációiban, in: Steinbach József:”Istenből szólunk”, 2016. Pápa, 200-224.				
Kötelező irodalom:				
Kommentárok, evangélikai, prédikációirodalom, cikkek, tanulmányok				

HT VPPG065 – ISKOLAI HITOKTATÁSI GYAKORLAT			
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 2	Előtanulmányi kötelezettség: -----

Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VI.	Értékelés módszere: Az órai munka, a beadványok és a gyakorlatot záró óraadás értékelése ötfokú skálán
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A tanegység célja az iskolai hittanoktatás kereteinek és folyamatának megismertetése az általános iskolások korosztályát (1-8. osztály) szem előtt tartva; a hallgatók bevezetése az általános iskolai keretekben megvalósuló hittanoktatás gyakorlatába – egy meghatározott iskolára, azon belül pedig egy bizonyos korosztályra összpontosítva; az elméleti pedagógiai ismeretek gyakorlati alkalmazásának elősegítése; a módszertani ismeretek és felkészültség fejlesztése a konkrét oktatási gyakorlatban.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az általános iskolai hittanoktatás céljának és követelményének reflektálása 2. A református hittanoktatási tanterv megismerése 3. Betekintés az általános iskolások között folytatott hittanoktatás gyakorlatába hospitálás révén 4. Bevezetés az óravázlat-készítés gyakorlatába 5. A hittanoktatás folyamatának mélyebb megismerése egy általános iskolai osztályon keresztül 6. Önálló iskolai hittanoktatás – legalább 2 óra – a kiválasztott korcsoportban (szakmai felügyelettel és megbeszéléssel) 7. Vizsgatanítás a mélyebben megismert csoportban				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részvétel a kötelező csoportos megbeszéléseken, rendszeres hospitálás (megbeszéléssel) a kijelölt iskolai hittanórákon, reflexió- és óravázlat-készítés, a hittanoktatás folyamatának – aktív részvétel általi – megismerése, zárótanítás.				
Kötelező irodalom:				
Benke Gy. et al.: Református hittanoktatási tanterv 2. 7-12. évfolyam, Budapest 1999. Fodorné Nagy S. et al.: Református hittanoktatási tanterv. 1-6. évfolyam, Budapest 1998. Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest, 1998. A Kálvin Kiadó és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok Vö.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen 2002. Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest 2005. Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest 1988. Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München 1999. Frisch, J.: Leitfaden Fachdidaktik Religion, Düsseldorf 1992. Grom, B.: Methoden für Religionsunterricht, Jugendarbeit und Erwachsenenbildung, Düsseldorf/Göttingen 1996. Hilger, G. et al.: Religionsdidaktik, München, 2001. Lachmann, R./Adam, G./Ritter, W.: Theologische Schlüsselbegriffe, Göttingen 1999. Lehnhard, H. (Hg.): Arbeitsbuch Religionsunterricht, Gütersloh 1996. Weidmann, F. (Hg.): Didaktik des Religionsunterrichts, Donauwörth 1997. Niehl, F./Tömmes, A: 212 Methoden für den Religionsunterricht, München 1999.				

Szakmai gyakorlat

a.) Lelkipásztori szakmai gyakorlat

HT VPPG072 - GYÜLEKEZETI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Egy (fővárosi vagy Budapest-környéki) református gyülekezet életének megismerése és reflektálása; A gyakorlat oktatás célja a gyülekezeti élet (azon belül az egyházi adminisztráció, az igehirdetés, a gyülekezetépítés és a lelkipásztori munka egyéb) területeivel kapcsolatos tapasztalatok szisztematikus gyűjtése, és ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése a gyülekezet életébe való aktív bekapcsolódás révén. A hallgató a féléves gyakorlat ideje alatt az önálló megfigyelést kísérő csoportos megbeszéléseken, és írásban reflektálja tapasztalatait.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Ekkleziasztikai tájékozódás 2. A gyülekezet megismerése (gyülekezet-elemzés készítésének segítségével) 3. A gyülekezet hétköznapijainak megismerése (hétközi alkalmakon való hospitálás révén), és az ott végbemenő folyamatok megfigyelése és elemzése 4. Az ünnepek jelentősége a gyülekezet életében 5. Lelkipásztori munka a gyülekezet működésének hátterében				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel (hospitálás) a kijelölt gyülekezet életében, ill. a csoportos megbeszéléseken. A gyakorlatnak helyet biztosító református egyházközség írásban történő elemzése. Az analízisben fény kell, hogy derüljön a település sajátosságaira (szociológiai, gazdasági faktorok, intézményhálózat stb.), a református gyülekezet jellegére (az előbbi kérdéskörhöz kapcsolódva), a gyülekezet szerveire és munkatársaira, a gyülekezeti élet jellegére (istentiszteletek, csoportok, programok stb.), a gyülekezet kapcsolataira, a gyülekezeti munka körülményeire (infrastruktúra, gazdasági helyzet stb.). A hallgatók a gyülekezet életének különböző területeiről összesen 5 hospitálási jegyzőkönyvet készítenek, és az azokban tükröződő folyamatokat írásban kielemezik az előre meghatározott szempontrendszer szerint.				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
A gyülekezet dinamikája, Budapest, 2001. Boross Géza: Biblia és gyülekezetépítés, Budapest, 1992. Boross Géza: A gyülekezetépítés – mint a gyakorlati teológia új diszciplínája, in: “Fölbuzog szívem szép beszédre”. Tanulmányok D. Dr. Tóth Kálmán tiszteletére 80. születésnapja alkalmából, Budapest, 1997. Csiha Kálmán: Gyülekezetépítés, Kolozsvár, 2003. Douglass, Klaus: Az új reformáció, Budapest, 2002. Fazakas Sándor: Új egyház felé?, Debrecen, 2000. Fekete Károly: A gyülekezetépítés szolgálatában, Budapest, 2000. Getz, Gene A.: A gyülekezetépítés alapelvei, Budapest, 1998. Kumlehn, Martin: Kirche im Zeitalter der Pluralisierung von Religion. Ein Beitrag zur praktisch-theologischen Kirchentheorie, Gütersloh, 2000. MacArthur, John F.: A Mester terve szerinti gyülekezet, Budapest, 1999. Makkai Sándor: Az élő gyülekezet, Budapest, 1948. Roloff, Jürgen: Die Kirche im Neuen Testament, Göttingen, 1993. Möller, Christian: Lehre vom Gemeindeaufbau, Bd. 1., Konzepte – Programme – Wege, 2. Aufl., Göttingen, 1987. Schwarz, Christian A.: A gyülekezet természetes fejlődése olyan elvek alapján, amelyeket Isten maga helyezett teremtett világába, Jánoshalma, 1998. Stott, John: Az élő gyülekezet, Budapest, 2009. Tomka János/Bögel György: Vezetés egykor és most. A Biblia és a menedzsment, Budapest 2010.				

HT GYKG023 - GYÜLEKEZETÉPÍTÉSI BLOKK (Kazuáliák és gyülekezetépítés)

Tantárgy felelőse: Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 96	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A lelkipásztorok prédikátori feladatai között tekintélyes része van az alkalmi, kazuális igehirdetéseknak. Ezek nemcsak a sákramentumokat magyarázó beszédek, hanem az egyéni életút, gyülekezeti és egyházi élet, az intézményi lét, valamint társadalmi és nemzeti ünnepeken elhangzó prédikációk. A tantárgy célja megismertetni a hallgatókat ezeknek az igehirdetéseknak a specifikumaival és sajátosságaival. Mindez nem elméleti szinten történik csupán a tantárgy keretein belül, hanem kazuális prédikációk elkészítésével, elmondásával és szakmai bírálatával. A szaktanár kritikai reflexiója, a hallgató önreflexiója és a hallgatótársak bírálati is hozzájárulnak ahhoz, hogy a hallgatók felkészüljenek a kazuális szolgálatokra, figyelembe véve azoknak legfontosabb kritériumait és számolva azoknak kihívásaival

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tantárgy készség szintre kívánja emelni a kazuális igehirdetésre való készülés lépéseinek, a prédikáció megírásának és elmondásának egyes fázisait és elemeit, különös tekintettel az egyes kazuáliák homiletikai szituációjára. A kazuáliákhoz kötődő beszélgetésekből kiindulva, az íróasztalon át, a templom falain túlra mutatva alakítandóak ki azok kompetenciák, melyekkel a hallgatók képessé válnak igéket és igei üzeneteket összekapcsolni szituációkkal. A kurzus során a hallgatók képessé válnak meglátni az összefüggéseket a mindennapi élet és a teológiai kérdések között, hogy ebből egy-egy adott szituációban megszólító igehirdetések szülessenek.

A félév során a következő kazuáliák kerülnek napirendre prédikációk írásával és bírálatával: konfirmáció, beiktatás, iskolai alkalmak, diakóniai vasárnap, cantate vasárnap, bibliavasárnap, presbiterek vasárnapja, lelkészcsaládok vasárnapja, anyák napja, reformáció emlékűnepe, nemzeti ünnepek, átadási ünnepek

Évközi tanulmányi követelmények:

A hallgatók önállóan kazuális prédikációkat írnak (az első kontaktórán megadott rend szerint), melyek a kontaktórát megelőzően írásban (kinyomtatva is) leadásra kerülnek. Az igehirdetéseket a hallgatók elmondják, valamint az elhangzott prédikációkat bírálják.

Kötelező irodalom:

- Igihirdetők kézikönyve, Kálvin Kiadó, Budapest, 2021.
- kommentárok, prédikációirodalom

Ajánlott irodalom:

- „Hirdesd az Igét”, Budapest, 1980
- Nagy István: A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
- kommentárok, prédikációirodalom

HT VPPG071 - KATECHETIKAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: N: 96	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit, Dr. Kaszó Gyula	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az alapvető csoportfolyamatok megismerése a vonatkozó szakirodalom feldolgozásával és csoportos feladatokon keresztül sajátélményű tapasztalatok szerzése. Mindezek kommunikációs vonatkozásainak elemzése. A hallgató a kurzus során képessé válik a hatékony vezetés kommunikációs eszközeinek megértésére és kompetens gyakorlására

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A tárgy segít a fenti technikák alkalmazásához szükséges sajátos módszertani aspektusok megértésében és gyakoroltatásában, mely fejleszti a konfliktuskezelés, az egyezkedés, a meggyőzés és más vitarendezési készségek és kompetenciák alkalmazását.

A félév órái:

- I. Szakmai önismeret modul (3 napos blokk, 24 óra)
 - Az önismeret helye a teológiai képzésben
 - A külső és belső elhívás összefüggései
 - A lelkesedés mint szerep és mint hivatás
 - Az élettörténet teológiai reflexiója
 - Az önbizalom kérdései
 - Időgazdálkodás
 - Kiegészítő megelőzése és stresszkezelés
- II. Kommunikációs készségfejlesztés modul (3 napos blokk, 24 óra)
 - Erősségeink/gyengeségeink a kommunikációban
 - Nonverbális kommunikáció
 - Asszertív kommunikáció
 - Konfliktuskezelés
 - Prezentációs technikák
 - Tárgyalástechnika
- III. Csoportvezetési ismeretek modul (3 napos blokk, 24 óra)
 - Az egyén és a csoport
 - Csoportfejlődés fázisai
 - Csoportdinamika
 - Csoporton belüli szerepek
 - Szociometria
 - Vezető és vezetettek
 - Konfliktuskezelés a csoportban
 - Megbeszélések facilitálása
- IV. Hittan hospitálás egyházi iskolában (4 nap / 16 tanóra)
 - A félév első óráján megbeszélt szempontok alapján
 - Leadási határidő: december 31.
- V. Egyéni reflexiós munka és készülés (32 óra)

Évközi tanulmányi követelmények:

- Aktív órai részvétel, egyéni fejlődési terv, reflexiós napló megadott szempontok alapján, hospitálási napló, zárthelyi dolgozat a vizsgaidőszakban.
- Érdemjegy számítás:
 - Reflexiós napló – 5 %
 - Hospitálási napló – 5 %
 - Zárthelyi dolgozat – 90 %
- Ha ezek közül bármelyik hiányzik, az a félév nem teljesítését jelenti.
- Maximális hiányzás: 3 nap

Kötelező irodalom:

König, Oliver - Schattenhofer, Karl: Bevezetés a csoportdinamikába. In Dynamics Consulting Kft., Budapest, 2014.

Gellert, M. – Nowak, C., A csapatépítés nagykönyve – Csapatépítés, csapatmunka, csoporttanácsadás elmélete és gyakorlata. Z-Press, Miskolc. 2010. 19-27, 58-75, 188-197, 314-332. oldalak

Schulz Von Thun, F.: A kommunikáció zavarai és feloldásuk. Háttér Kiadó, Budapest, 2012.

Siba Balázs – Siba-Rohn Hilda: Élettérkép – Az élettörténeti munka elmélete és gyakorlata. Kálvin Kiadó, Budapest, 2013.

Ajánlott irodalom:

Belbin, M.: A team – avagy az együttműködő csoport. Edge 2000. Bp. 2003.

Em Griffin: Együtt-lét. Harmat Kiadó. Bp. 2003.

Forgas, Joseph P.: A társas érintkezés pszichológiája, Kairos Kiadó, Budapest, 2007.
 Goleman, Daniel: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. Edge, Budapest, 2000.
 Mérei Ferenc: Közösségek rejtett hálózata. Osiris K. Bp.2004.
 Mewaldt, A.- Gailius, Z.: Ifjúsági csoportvezetők gyakorlati kézikönyve. Nagyító Alapítvány
 Németh Erzsébet: Közszereplés, Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
 Pease, Allan: Testbeszéd - Gondolatolvasás gesztusokból, Park Kiadó, Budapest, 2010.
 Peel, Malcolm: Kommunikációs készségünk fejlesztése, Trivium Kiadó, Budapest, 1999.
 Rogers, Carl: Emberré válás. Edge 2000. Budapest. 2003.
 Rudas János: Delfi örökösei. Animula, Budapest. 2000. 14-134.o.
 Rudas János: Javne örökösei. Lélekben Otthon Kiadó, Budapest. 2009.
 Szabó Katalin: Kommunikáció felsőfokon, Kossuth Kiadó, Budapest, 2002. 251-342. oldalak
 Wacha Imre: Nem csak szóból ért az ember – A nonverbális kommunikáció eszköztára, Tinta Kiadó, Budapest, 2011.

HT GYKG070 - KAZUÁLIS HOSPITÁLÁS

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A 7. félévet a gyakorlatban töltik a hallgatók, s ez alatt megismerhetik egyházunk kazuális gyakorlatát.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A hallgatók kötelesek a gyakorlati félévben több kazuális alkalmon részt venni. Elsősorban a hagyományos formák megismerése szükséges: temetés, esküvő, konfirmáció. Természetesen ezek mellett egyéb ilyen alkalom megismerése is lehetséges. Fontos, hogy a leendő lekipásztörök ne „élesben” szembesüljenek e kihívásokkal. A kazuális alkalmakon az egyház többségében a „nem egyházzal” találkozik és egészen másképp kellene ott megszólalni. Ezek elsajátítása a cél.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A kazuális alkalmakról feljegyzést kötelesek készíteni és azt leadni.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma				

HT GYKG071 - GYÜLEKEZETI DIAKÓNIAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A tantárgy bevezetést nyújt a különböző roma/cigány közösségek között végzett missziói munka gyakorlatába. A rövid missziológiai bevezetés mellett a kurzus során betekintést és személyes élményt kapnak a hallgatók különböző cigány közösségek életébe, tapasztalati úton szerezhetnek ismeretet a szociális és társadalmi helyzetükről. Cél, hogy a hallgatók gyakorlati segítséget, ismeretet és eszközöket kapjanak a cigánysággal való találkozáshoz, a cigány közösségben végzett szolgálathoz.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Missziológiai hangsúlyok és gyakorlati kihívások a cigányok közötti szolgálathoz. A cigánymisszió lehetséges és szükséges együttműködése a szociális háló szereplőivel.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
▪ aktív részvétel ▪ a kijelölt szakirodalom elolvasása és értelmezése és reflexiós dolgozat írása min. 5 oldal terjedelemben, leadási határidő: november 30.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				

MEGBÉKÉLÉS – EGÉSZSÉG – REMÉNYSÉG A Magyarországi Református Egyház cigányok közötti szolgálatának koncepciója – 2013.

Lesslie Newbiggin (2006): Evangélium a pluralista társadalomban Harmat, Budapest (A 9-12 fejezetek, 127. oldaltól a 183. oldalig.)

Dr. Wayne L. Gordon: The Eight Components of Christian Community Development (kézirat 7 oldal)

Csepregi Botond–Landauer Attila (2012): Beszélgetés Nagy Pál történéssel (1.–3.). In: reformatus.hu

Források a Kárpát-medencei egyházak és a cigányság kapcsolatainak történetéhez (2015). Kézirat.

Lukács Ágnes (2013): Interjú Landauer Attilával. In: Gereben Ferenc–Lukács Ágnes (szerk.): Fogom a kezét, és

együtt emelkedünk: Tanulmányok és interjúk a roma integrációról. Budapest: Jezsuita Könyvek. 45–62.

Ajánlott irodalom:

Nagy Pál (2007): Cigány csoportok és az együttélési modellek változásai a Kárpát-medencében a 15–20. században. Történelemtanárok (17.) Országos Konferenciája, 2007. október 13–14.

Szuhay Péter (1999): A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma. (A 11-től a 18. oldalig.)

Tálos Endre: A cigány és a beás nyelv Magyarországon. In.: Kovalcsik Katalin (szerk.): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Budapest: IFA–OM–ELTE. 317–324.

Augustini Ab Hortis Sámuel (2009): A magyarországi cigányok mai állapotáról, különös szokásairól és életmódjáról, valamint egyéb tulajdonságairól és körülményeiről. Budapest–Gödöllő: Györffy István Néprajzi Egyesület–Magyar Néprajzi Társaság–Szent István Egyetem.

Barthelemy, André (1992): Cigányország útjain. Abaliget: Lámpás Kiadó.

Cigánymissziós Módszertani Füzetek I. Találkozások 2014. Cigány Módszertani és kutatóközpont

Demeter Zayzon Mária (szerk.) (1994): „Egy igaz történet részletekben...”: Cigány-magyar kapcsolatok határon innen és túl. Budapest: Kőbányai Önkormányzat.

Diósi Ágnes (1988): Cigányút. Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó.

Diósi Ágnes (1990): Szűz Mária zsebkendője. Budapest: Kozmosz Könyvek.

Diósi Ágnes (2002): Szemtől szemben a magyarországi cigánysággal. Budapest: Pont Kiadó.

Forray R. Katalin (szerk.) (2000): Ciganológia – Romológia. Budapest–Pécs: Dialóg Campus Kiadó.

Gereben Ferenc–Lukács Ágnes (szerk.) (2013): Fogom a kezét, és együtt emelkedünk: Tanulmányok és interjúk a roma integrációról. Budapest: Jezsuita Könyvek.

Kemény István–Janky Béla–Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság 1971–2003. Budapest: Gondolat.

Kovalcsik Katalin (szerk.) (2001): Tanulmányok a cigányság társadalmi helyzete és kultúrája köréből. Budapest: IFA–OM–ELTE.

Nagy Attila–Péterfi Rita (szerk.) (2004): A feladatra készülni kell: A cigányság kulturális beilleszkedése és a közkönyvtár. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó.

Nagy Attila–Péterfi Rita (szerk.) (2007): Hídszerepek: Cigány integrációs kérdések. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár–Gondolat Kiadó.

Réger Zita (1990): Utak a nyelvhez: Nyelvi szocializáció – nyelvi hátrány. Budapest: Akadémia Kiadó.

Szuhay Péter (1999): A magyarországi cigányság kultúrája: etnikus kultúra vagy a szegénység kultúrája. Budapest: Panoráma.

Tóth Károly (szerk.) (2010): Örömhír cigányoknak is. Budapest: Ökumenikus Tanulmányi Központ.

HT GYKG038 – 2 HETES INTÉZMÉNYI DIAKÓNIAI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: VII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatóknak, mint leendő lelkészeknek meg kell ismerniük a diakónia lényegét, mert a gyülekezetekben ilyen szolgálatok is folynak. Annál inkább fontos ez, mert a jelenlegi gyülekezeteinkben ez a munka igen esetleges. Ugyanakkor több gyülekezetben van diakóniai intézmény, melynek irányítása sokszor a lelkész feladata. Harmadrészt nagyon fontos, hogy a gyülekezeti munka ne csupán egyszemélyes. Teljességgel lelkészközpontú legyen.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Kéthetes kötelező diakóniai gyakorlatot ír elő a mintatanterv, melyet a hallgatóknak egyházunk egyik diakóniai intézményében kell eltölteni, így közvetlenül bepillantást nyerhet az intézményes diakóniába. Gyakorlatáról írásbeli beszámolót kell készítenie.

Kötelező irodalom:

Bodoky Richárd: Az anyaházi diakónia az egyházban
Dr. Nagy István : Diakónika, Nagykőrös, 2009.

HT GYKG027 - LELKIPÁSZTORI (SZAKMAI) GYAKORLAT 1.

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 6	Előtanulmányi kötelezettség: -----
---	---------------------------------	---------------------	--

Tantárgy előadója: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók felügyelt szakmai gyakorlati oktatásának célja az egyházi adminisztrációval, az igehirdetéssel, a gyülekezetépítéssel és a lelkipásztori munka más területeivel kapcsolatos ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése. A hallgató a gyakorlat ideje alatt a gyülekezeti munka számos súlypontjával megismerkedik és a gyakorlatvezető felügyelete mellett több gyülekezeti csoporttal foglalkozva és több téren alkalmazza tudását.

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel

Kötelező irodalom:

Boross Géza: Pásztoráltheológia, Budapest, 1997.

Ajánlott irodalom:

Csiky Lajos: Lelkipásztorkodástan (Theologia Pastoralis), Budapest 1908.
Josuttis, Manfred: Der Pfarrer ist anders. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie (2. Aufl.), München 1983.
Josuttis, Manfred: Der Traum des Theologen. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie 2, München 1988.
Rössler, Dietrich: Grundriß der Praktischen Theologie, Berlin-New York 1986.
Shedd, William G.T.: Homiletics and Pastoral Theology, Eugene (Oregon) 2000.

HT VPPG048 - HITOKTATÁSI GYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Péntek Dániel Gábor	Féléves óraszám: N: 96	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----
--	----------------------------------	---------------------	--

Tantárgy előadója: Prof. Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az elméleti kérdések újragondolása, a gyakorlatra nézve hasznos ismeretek áttekintése és kiegészítése, megoldási lehetőségek közös kidolgozása, metodikai felkészültség fejlesztése a hallgatók saját hittanóravázlatainak kiértékelése nyomán.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Saját hittanóravázlatok készítése és kiértékelése, zárthelyi óravázlat-készítés.

Évközi tanulmányi követelmények:

Zárthelyi óravázlat-készítés.

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

A Kálvin Kiadó, és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok.
Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen, 2002.
Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest, 2005.

Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest, 1988.
Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München, 1999.
Grom, B.: Methoden für Religionsunterricht, Jugendarbeit und Erwachsenenbildung, Düsseldorf/Göttingen, 1996.
Niehl, F./Tömmes, A: 212 Methoden für den Religionsunterricht, München, 1999.
Tamminen, K. et al.: Hogyan tanítsunk hittant, Budapest, 1998.

HT VPPG0152 - HITÉLETRE NEVELÉS BLOKK				
Tantárgy felelőse: Dr. Péntek Dániel Gábor	Féléves óraszám: N: 72	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Fodorné dr. Ablonczy Margit	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az elméleti kérdések újragondolása, a gyakorlat szempontjából hasznos ismeretek áttekintése és kiegészítése, megoldási lehetőségek közös kidolgozása, metodikai felkészültség fejlesztése a hallgatók saját hittanóravázlatainak kiértékelése nyomán.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Hittanóravázlatok készítése és megtartott hittanórák elemző kiértékelése, zárthelyi óravázlat-készítés.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Aktív részvétel. Egy-egy alsótagozatos, felsőtagozatos (vagy középiskolás) és konfirmációi (vagy ifjúsági) óra írásban részletesen kidolgozott tervének leadása.				
Kötelező irodalom:				
▪ Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
A Kálvin Kiadó, és a Református Pedagógiai Intézet gondozásában megjelent tankönyvsorozatok Adam, G./Lachmann, R.: Methodisches Kompendium für den Religionsunterricht, Bände 1-2, Göttingen, 2002. Adam, G./Schweitzer, F. (Szerk.): Etikai nevelés az iskolában, Budapest, 2005. Bagdy E./Telkes J.: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában, Budapest, 1988. Berg, H. K.: Altes Testament unterrichten, München, 1999.				

HT VPPG067 - IFJÚSÁGI MUNKA				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A hallgatók ismerjék meg az ifjúsági munka lényegét, történetét. Motiválás az ifjakkal folyó munka rendszeres végzésére. A hallgatók ismerjék meg a gyülekezeti ifjúsági munka működésének struktúráját, az ifjúsági óra felosztásán és szerkezetén túl kapjanak gyakorlati útmutatást és megvalósítható ötleteket a munka végzésére. Ismerjék meg az adott korosztálynak szóló projekt tervezésének módszertanát.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Bevezetés az ifjúsági munkába 2. Az ifjúsági munka célja 3. Ifjúsági munka az egyházban (történeti áttekintés) 4. Mozgalmi ifjúsági munka az egyházban (szervezetek, mozgalmak, szövetségek: KIE, MEKDSz, REFISZ, SDG stb.) 5. Korosztályi áttekintés (fejlődéslélektan), életkori sajátosságok 6. Az ifjúság helye a gyülekezetben (idő, tér, kompetenciák) 7. Az ifjúsági óra célmeghatározása, jellege (tartalom, műfajok) és megvalósulása (szervezési kérdések)				

8. Az óra felépítése és a csoportszervezés/építés kérdései
9. Gyakorlati útmutató különböző műfajú bibliaórák előkészítéséhez
10. Ötletek és a kreativitást segítő módszerek
11. A közösségteremtés eszközei
12. Projekt készítése (ifjúsági csoport létrehozása, közösségfejlesztés, ifjúsági kirándulások stb.)

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel, hospitálás, rendszeres készülés, az ifjúsági munkával kapcsolatos tapasztalatok reflektálása, egy ifjúsági óra-, valamint egy projektterv részletes kidolgozása.

Kötelező irodalom:

Bölcsföldi András: Tizenöt-let, Tizenöt ötlet az ifjúsági munkához, Kiskunfélegyháza, 2005.
Burns, Jim: Ifjúságépítők, Ifjúsági vezetők kézikönyve, Budapest, 2002.
Karácsony Sándor: Ifjúság és hivatás, Budapest, 1991.
Kool, Anne-Marie: Együtt az ige körül, Missziós kiscsoportok vezetése a gyülekezetben, Budapest, 2003.
Vö. Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

Bölcsföldi András (szerk.): Misszió a konfirmandusok között. Református ifjúsági misszió sorozat I., Budapest, 2000.
Bölcsföldi András (szerk.): Misszió a középiskolások között. Református ifjúsági misszió sorozat II., Budapest, 2001.
Bölcsföldi András (szerk.): Misszió az elkallódottakért. Református ifjúsági misszió sorozat III., Budapest, 2002.
Bölcsföldi András (szerk.): Missziói a fiatal házások között. Református ifjúsági misszió sorozat IV., Budapest, 2005.
Bölcsföldi András (szerk.): A misszió alternatívái. Református ifjúsági misszió sorozat V., Budapest, 2009.
Borzsákné Jakab Ilona (szerk.): Református ifjúsági vezetők kézikönyve II., Budapest, 2002.
Getz, Gene: Építse egyik a másikat, Keresztyén Ismeretterjesztő Alapítvány, 1992.
Luc, Aereus: 100 eljárásmod a keresztyén csoportmunkához, Eisenstadt, 1989.
Lynn, David: TÉ-MA, Ötven kreatív, csoportos feladatlap középiskolás fiataloknak, Budapest, 2005.
Moffett, Bob: Erőbedobás, Ötletek ifjúsági bibliaórákhoz, Budapest, 1986
Parzany, Ulrich/Pfeiffer, Christoffer: Gott kennen ist Leben, 28 ausgewählte Bibelseminare, Stuttgart, 1988.
Tóth Boglárka (szerk.): Református ifjúsági vezetők kézikönyve, Budapest, 2001.
Nagyító, Középiskolások iskolán kívüli képzése, Pax Christi, Szeged 1999.

HT VPPG068 - IFJÚSÁGI- ÉS FELNŐTT OKTATÁSI BLOKK				
Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Ablonczy Áron	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
Az egy hetes blokk arra irányul, hogy a hallgatók a gyakorlat területén összegyűjtött tapasztalataikat és megfigyeléseiket intenzív csoportmunkában dolgozzák fel szakemberek vezetésével. Motiválás a gyülekezeti ifjúsági- és felnőttoktatásban való aktív és szakszerű részvételre. A kidolgozott felnőttoktatási programok megismerése és elemzése (Alfakurzus, Bibliaiskola, Cursillo, Keresztkérdések stb.), bevezetés a különböző korcsoportokra és gyülekezeti feladatokra irányuló munkatárs-felkészítési feladatokba (gyerekmunkára való felkészítés, presbiterképzés, fiatal szülőkkel való foglalkozás, házassági előkészítő, kórház- és beteglátogató munkatársak felkészítése stb.). Iránymutatás tematikus tervek készítéséhez.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Az ifjúsági- és felnőttoktatási gyülekezeti munka teológiai megalapozása, céljai. 2. Az ifjúsági- és felnőttmunka jelenlegi helyzete az egyházban (történeti áttekintés és helyzetkép) 3. Meglevő, kidolgozott felnőttoktatási programok 4. Önálló kidolgozást igénylő munkatervek 5. Tematikus terv elkészítése				
Évközi tanulmányi követelmények:				
A csoportmunkában való aktív részvétel, beszámoló, az ifjúsági- és felnőttképzéssel kapcsolatos tapasztalatok reflektálása, tematikus terv(ek) részletes kidolgozása.				
Kötelező irodalom:				
Vö. Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
Bölcsföldi András (szerk.): Misszió az elkallódottakért. Református ifjúsági misszió sorozat III., Budapest, 2002. Bölcsföldi András (szerk.): Missziói a fiatal házasságok között. Református ifjúsági misszió sorozat IV., Budapest, 2005. Bölcsföldi András (szerk.): A misszió alternatívái. Református ifjúsági misszió sorozat V., Budapest, 2009. Durkó Mátyás: Andragógia. A felnőttnevelés és közművelődés új útjai, Budapest, 1999. Luc, Aereens: 100 eljárásmod a keresztény csoportmunkához, Eisenstadt, 1989. Parzany, Ulrich/Pfeiffer, Christoffer: Gott kennen ist Leben, 28 ausgewählte Bibelseminare, Stuttgart, 1988.				

HT VPPG069 – NYÁRI TÁBOR				
Tantárgy felelőse: Dr. habil. Papp Anette	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 5	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja: A hallgató ismerje meg a nyári hittanos-, ill. ifjúsági táborok szervezésének és lebonyolításának körülményeit és módszertanát. Egy nyári tábor előkészítésében és felügyeletében való aktív részvétel által gyűjtsön tapasztalatokat a lelki és szabadidős programok terén. Cél a konfliktus-kezelési stratégiák fejlesztése, a fegyelmzés módszertanának elsajátítása, különleges helyzetek kezelése, a csapatmunka kipróbálása.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák: Részvétel egy gyülekezeti nyári tábor megszervezésében és lebonyolításában.				
Évközi tanulmányi követelmények: Részletes értékelő beszámoló készítése egy nyári tábor megszervezéséről és lebonyolításáról.				
Kötelező irodalom:				

Vö. Ajánlott irodalom
Ajánlott irodalom:
Koeppen, V.W./Klingenberg, K.-H. (Hg.): Freizeit gestalten, Stuttgart, 1993

HT GYKG080 – MISSZIÓI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 24	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XI.	Értékelés módszere: egyéni írásos beszámoló készítése
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A missziói gyakorlat alatt lehetőség nyílik arra, hogy a hallgatók megismerkedjenek az MRE jelenkori missziói területeivel és annak mindennapi gyakorlatával, a mögötte meghúzódó elméleti alapokkal – területspecifikus szakmai irányítás mellett. Mindezzel párhuzamosan tájékozódhatnak más egyházak -hazai és külföldi - missziói gyakorlatának irányelveiről is. Ennek alapján elegendő információjuk legyen ahhoz, hogy későbbi lelkészi munkájukban a megszerzett ismereteket az adott egyházi közösség és egyén javára tudják használni.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
1. Tájékozódás és jártasság megszerzése az MRE Zsinati Irodája Missziói Osztálya munkájáról. 2. Egyes MRE missziói területek meglátogatása közösen vagy kisebb csoportokban – adott zsinati és kari szakterületi irányítás figyelembevételével.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Részvétel a félévet érintő missziói gyakorlati programban. Összegző beszámoló készítése a missziói gyakorlat alatt megszerzett tapasztalatokról – ebben önreflexzív módon megjelenítve a személyes benyomásokat és meglátásokat.				

HT GYKG039 - LELKIPÁSZTORI (SZAKMAI) GYAKORLAT 2.				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Szabó István	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 6	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A hallgatók felügyelt szakmai oktatásának célja a gyülekezeti munkával (többek között az egyházi adminisztrációval, az igehirdetéssel, a gyülekezetépítéssel és a lelkipásztori munka más területeivel) kapcsolatos gyakorlati ismeretek elsajátítása, ill. elmélyítése. A hallgató a gyakorlat ideje alatt a gyülekezeti munka számos súlypontjával megismerkedik és a gyakorlatvezető felügyelete mellett több gyülekezeti csoporttal foglalkozva és több téren alkalmazza tudását.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A szakmai gyakorlat helyszínéül szolgáló gyülekezet lelkipásztora írásban jellemzi a felügyelete alatt gyakorlatot végző hallgatót. A gyakorlati évet koordináló egyetemi oktató a hallgatóval folytatott gyakorlat-értékelő beszélgetés és az írásos jellemzés alapján, ötfokú skálán értékeli a hallgató lelkipásztori (szakmai) gyakorlatát. A hallgató jellemzésének mérvadó szempontjai:				

1) A hallgató egyénisége a) lelkisége b) kommunikációjának sajátosságai /kiállás, kapcsolatfelvétel, érdeklődés, empátia, nyelvezet stb./ 2) A hallgató felkészültsége a rá bízott feladatok elvégzése terén a) felkészültsége teológiai ismeretek szempontjából b) szorgalma és alaposága c) gyakorlatiassága 3) A hallgató gyakorlatának és munkájának szakmai megítélése a) helytállása a különböző munkaterületeken (erősségek és fejlesztésre szoruló területek) b) különleges alkalmasság, ill. alkalmatlanság bizonyos munka/munkák elvégzésére c) személyiségének leginkább megfelelő lelkesítő feladatkör(ök)
Évközi tanulmányi követelmények:
Folyamatos szakmai gyülekezeti gyakorlat; beszámoló és reflexió a gyakorlati munka során gyűjtött tapasztalatokról; egy vizsgaistentisztelet előkészítése.
Kötelező irodalom:
Boross Géza: Pásztoráltheológia, Budapest, 1997. Csiky Lajos: Lelkipásztorkodástan (Theologia Pastoralis), Budapest, 1908. Josuttis, Manfred: Der Pfarrer ist anders. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie (2. Aufl.), München, 1983. Josuttis, Manfred: Der Traum des Theologen. Aspekte einer zeitgenössischen Pastoraltheologie 2, München, 1988. Rössler, Dietrich: Grundriß der Praktischen Theologie, Berlin-New York, 1986.
Ajánlott irodalom:
Ld.: Segédanyagok

HT GYKG040 – IGEHIRDETÉSI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 72	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A gyülekezeti szolgálat, ill. az arra való felkészülés során központi szerepe van az igehirdetésnek, mint az örömmüzenet-közvetítés közösségi formájának. Emiatt fontos, hogy a gyakorlati lelkipásztori munkát megismerő hallgató lehetőséget kapjon saját igehirdetési gyakorlatának reflexiójára, homiletikai és retorikai gyakorlati tudásának elemzésére és fejlesztésére (nem utolsó sorban csoportmunkában).				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
Csoportos igehirdetés-elemzés; önfeltáró reflektálás; video-munka, igehirdetés elkészítése zárthelyi dolgozat keretében.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Igehirdetési gyakorlat a gyülekezeti gyakorlati munka keretén belül. Aktív részvétel a kiscsoportos elemző munkában. Igehirdetés megírása zárthelyi dolgozat keretében. Dr. Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006. Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004. Dr. Nagy István : Hogyan készüljünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
Adorján (Szerk.): Igehirdetők kézikönyve, Budapest, 1980. Boross Géza: Homiletika 1994. Bukowski. Peter: Predigt wahrnehmen. Homiletische Perspektiven, 4. Aufl., Neukirchen-Vluyn, 1999.				

Hézser Gábor: Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez. Elméletek és gyakorlati lehetőségek, Budapest, 2007.
 Dr. Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006.
 Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
 Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.
 Plüss, David/Rahn, Michael (Szerk.): Beszéljünk az istentiszteletről! Feedback-módszerek gyűjteménye, Budapest, 2010.
 Robinson, Haddon W.: Igehirdetés igei módon, Budapest, 1993.

HT GYKG025 - IGEHIRDETÉSI BLOKK

Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 72	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Hős Csaba	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

Az igényes igehirdetés előfeltétele a homiletikai tájékozottság. A tantárgy célja a homiletikai tudás gyakorlatban szerzett tapasztalatok segítségével és új elméletek megismerése által történő elemzése és szintetizálása; az igehirdetés neuralgikus pontjainak felismerése és elemzése; a kor kihívásaira adható válaszok keresése az igehirdetés és az igehirdetői gyakorlat szempontjából.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Homiletika és gyülekezeti lelkészség
2. A vasárnapi igehirdetés kérdései
3. A vasárnapi igehirdetés helye a gyülekezet életében
4. Igihirdetés ószövetségi textus alapján
5. Igihirdetés nehéz textusok alapján
6. Az ünnepi prédikáció
7. A kazuális igehirdetés problémái az egyház és a hallgatók szempontjából
8. A kazuális igehirdetés formai és tartalmi tényezőinek kapcsolata és hatásai

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel és párbeszéd-készség. Három igehirdetés írásban történő benyújtása. Az első igehirdetés vasárnapi igehirdetés legyen (exegézis, a készülés fázisainak leírása, az igehirdetés teljes szövege). A második igehirdetésnek olyan temetési vagy esketési igehirdetésnek (a kázus teljes leírásával) kell lennie, amely saját gyakorlatotokból lett véve. Aki még nem tartott kazuális igehirdetést, mentorának egyik kazuális igehirdetését elemezze (segítséget jelenthetnek a Dr. Nagy István által megadott szempontok in: Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös 2004). Végül egy speciális ifjúsági közegnek szánt igehirdetés beküldését kérem.

Kötelező irodalom:

Ld.: Ajánlott irodalom

Ajánlott irodalom:

Adorján (Szerk.): Igihirdetők kézikönyve, Budapest, 1980.
 Boross Géza: Hogyan prédikáljunk ma?, Budapest, 1986.
 Boross Géza: Homiletika, Budapest, 1994.
 Fekete Károly: Homiletika, Debrecen, 1993.
 Dr. Nagy István : Homiletika, Budapest, 2006.
 Dr. Nagy István : A kazuáliák homiletikuma, Nagykőrös, 2004.
 Dr. Nagy István : Hogyan készülünk a prédikációra?, Nagykőrös, 2004.
 Robinson, Haddon W.: Igihirdetés igei módon, Budapest, 1993.
 Szőnyi György: Homiletika I-II., Sárospatak, 1992-93.

HT VPPG0151 - GYÜLEKEZETI LELKIGONDOZÓI GYAKORLAT				
Tantárgy felelőse: Dr. Hős Csaba	Féléves óraszám: N: 72	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A lelkigondozás a lelkipásztori szolgálat egyik legszebb, de egyben talán legmegterhelőbb ága. A tanegység célja a lelkigondozás különböző területein és szituációiban szerzett pozitív és negatív tapasztalatok feldolgozása, az önismeret fejlesztése, a lelkipásztori munkával kapcsolatos egyéni problémák reflektálása és megbeszélése a beadott beszélgetés-feljegyzések elemzése nyomán.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
A saját lelkigondozói gyakorlati munkából származó beszélgetés-feljegyzések kiscsoportos és önálló elemzése, zárthelyi verbatim-elemzés.				
Évközi tanulmányi követelmények:				
▪ önálló lelkigondozói (gyülekezeti) gyakorlat ▪ önreflexió ▪ verbatim-elemzés				
Kötelező irodalom:				
Ld.: Ajánlott irodalom				
Ajánlott irodalom:				
Baumgartner, I.: Pásztorálpszichológia, Bp. 2003. Bukowski, P.: Hogyan vigyuk be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Bp. 1999. Cseri Péter: Segítségnyújtás a végeken, Bp. 2002. van der Geest, H.: Unter vier Augen, Zürich 1981. Hézser G.: A pásztori pszichológia gyakorlati kézikönyve, Budapest 1990. Hézser G.: Miért?, Bp. 1996. Klessmann, M.: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002. Klessmann, M.: Pastoralpsychologie. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2004. Klessmann, M.: Seelsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2008. Lohse, T. H.: Das Trainingsbuch zum Kurzgespräch. Ein Werkbuch für die seelsorgliche Praxis, Göttingen 2006. Piper, H.-Ch.: Beszélgetés-elemzések, Debrecen 1998. Rebell, W.: Psychologisches Grundwissen für Theologen. Ein Handbuch, München 1988. Szabó Lajos (szerk.): A lelkigondozás órája, Bp. 2000. Tringer L.: Gyógyító beszélgetés, Bp. 1992. Ziemer, J.: Seelsorgelehre, Göttingen 2000.				
HT VPPG051 - LELKIGONDOZÓI BLOKK				
Tantárgy felelőse: Dr. Lányi Gábor János	Féléves óraszám: N: 72	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Szabóné dr. László Lilla	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A poimenikai ismeretek elsajátítása nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy a lelkipásztor lelkigondozói gyakorlata hosszú távú és eredményes legyen. A tanegység célja a lelkigondozás különböző területein és szituációiban szerzett pozitív és negatív tapasztalatok reflektálásának elősegítése új szempontok megismerése révén.				
A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				

Gyászolók lelkigondozása; Gyász és gyülekezet, helyi szokások és hatásuk a lelkigondozásra; Betegek lelkigondozása a gyülekezeti lelkészségben; Családi problémák megközelítése a gyülekezeti lelkigondozásban; Függőségi problémák és megközelítésük lehetősége a gyülekezetben; Egyházidegen személyek lelkigondozása; Szupervízió a református egyházban?

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel és egy lelkigondozói beszélgetés-feljegyzés készítése megadott szempontok alapján. A feljegyzések alapjául szolgáló beszélgetéseknek különböző lelkigondozói szituációkhoz (betegekkel, időssekkel, gyászolókkal, házasságra készülő fiatalokkal stb. folytatott lelkigondozói beszélgetés) kell kötődniük.

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Baumgartner, Isidor: Pasztorálpszichológia, Bp. 2003.
 Bukowski, Peter: Hogyan vigyük be a Bibliát beszélgetéseinkbe?, Bp. 1999.
 Hézser Gábor: Miért?, Bp. 1996.
 Lohse, Timm.H.: Villámbeszélgetések a lelkigondozásban és a tanácsadásban, Budapest 2009.

Ajánlott irodalom:

Cseri Péter: Segítségnyújtás a végeken, Bp. 2002.
 van der Geest, H.: Unter vier Augen, Zürich 1981.
 Hauschildt, Eberhad Alltagsseelsorge, Göttingen 1996.
 Josuttis, Manfred: Segenskräfte, Gütersloh 2000.
 Klessmann, Michael: A klinikai lelkigondozás kézikönyve, Debrecen 2002.
 Klessmann, Michael: Seelsorge. Begleitung, Begegnung, Lebensdeutung im Horizont des christlichen Glaubens. Ein Lehrbuch, Neukirchen-Vluyn 2008.
 Morgenthaler, Christoph: Systemische Seelsorge, Stuttgart 1999.
 Nauer, Doris: Seelsorgekonzepte im Widerstreit, Stuttgart 2001.

HT GYKG073 - EGYHÁZI ADMINISZTRÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 3	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója: Dr. habil. Literáty Zoltán	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A gyülekezeti adminisztráció megismerése után szükséges az egyetemes egyházi adminisztrációt is megismerni.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A fokozatos egyházi testületek munkájának megismerése Zsinati Iroda, Szeretetszolgálati Iroda és egyházmegyei adminisztrációba való betekintés				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Egyházmegyei, egyházkerületi, zsinati közgyűlésen való részvétel				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Református Egyházi Törvénytár				

b.) Egyéb gyakorlatok

HT GYKG030 - LEGÁCIÓ				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Balla Péter	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 4	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: XII.	Értékelés módszere:

HT GYKG031 - ÁHÍTAT TARTÁSA				
Tantárgy felelőse: Prof. Dr. Kocsev Miklós	Féléves óraszám: N: 0	Kredit: 1	Előtanulmányi kötelezettség: -----	
Tantárgy előadója:	Tárgy besorolása: kötelező	Meghirdetés féléve: tavaszi	Oktatás nyelve:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: X.	Értékelés módszere: